

RAPORT OTWARCIA

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA KUTNA
NA LATA 2014-2020

W CZORAJ
DZIŚ
JUTRO

A hand holding a black marker is drawing a jagged, upward-trending line graph on a white background. The line starts at the bottom left and moves generally upwards to the right, with several peaks and valleys. The words 'W CZORAJ', 'DZIŚ', and 'JUTRO' are written in purple above the line, corresponding to different points along the graph's path.

KUTNO
WCZORAJ, DZIŚ, JUTRO

RAPORT OTWARCIA

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA KUTNA
NA LATA 2014-2020

**MATERIAŁ ROBOCZY
STYCZEŃ 2014**

Zespół redakcyjny

dr Michał Adamski, dr Piotr Łaszewski, Maciej Kostrzewa, Jarosław Kotliński, Jarosław Szalamacha

Współpraca

Sylwia Prośniewska, Adam Sakowski

Projekt okładki

Marcin Łukowczyk

Korekta

Beata Frątczak

Zdjęcia pochodzą ze zbiorów Urzędu Miasta Kutno i instytucji podległych.

Cytowanie fragmentów treści zawartych w dokumencie wymaga podania źródła w podpisie pod cytowanym fragmentem.

**MATERIAŁ ROBOCZY
WRZESIEŃ 2013**

Wydawca

Urząd Miasta Kutno
pl. marsz. J. Piłsudskiego 18
99-300 Kutno
strategia@um.kutno.pl

<u>METODOLOGIA OPRACOWANIA.....</u>	<u>12</u>
<u>O KUTNIE .....</u>	<u>15</u>
<u>1. DEMOGRAFIA.....</u>	<u>18</u>
WPROWADZENIE	18
TRENDY DEMOGRAFICZNE KUTNA - FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE.....	19
1.1. MIESZKAŃCY KUTNA.....	21
1.2. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH ORAZ WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO	24
1.3. PRZYROST NATURALNY	28
1.4. MIGRACJE	29
1.5. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	32
1.6. KUTNO NA TLE INNYCH MIAST - ANALIZA PORÓWNAWCZA	34
<u>2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....</u>	<u>38</u>
WPROWADZENIE	38
TRENDY W GOSPODARCE - FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE	38
2.1. PODMIOTY GOSPODARCZE	40
2.2. WARUNKI DO PROWADZENIA BIZNESU W KUTNIE	45
2.3. KUTNOWSKIE PODMIOTY GOSPODARCZE	53
2.4. KUTNO NA TLE INNYCH MIAST - ANALIZA PORÓWNAWCZA	55
<u>3. RYNEK PRACY.....</u>	<u>57</u>
WPROWADZENIE	57
TRENDY NA RYNKU PRACY - FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE	57
3.1. OGÓLNE WSKAŹNIKI RYNKU PRACY	58
3.2. KUTNO NA TLE INNYCH MIAST - ANALIZA PORÓWNAWCZA	63
<u>4. EDUKACJA .....</u>	<u>66</u>
WPROWADZENIE	66
TRENDY EDUKACYJNE KUTNA - FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE	66

4.1. PRZEDSZKOLA.....	68
4.2. SZKOŁY PODSTAWOWE	68
4.3. GIMNAZJA	70
4.4. PROGNOZA LICZBY UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I GIMNAZJACH W KUTNIE .	71
4.5. SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE	72
4.6. SZKOLNICTWO PONADGIMNAZJALNE DLA DOROSŁYCH	74
4.7. SYSTEM KSZTAŁCENIA ARTYSTYCZNEGO	76
4.8. SZKOLNICTWO WYŻSZE	77
4.9. INWESTYCJE OŚWIATOWE W LATACH 2007 - 2013.....	79
4.10. REALIZACJA ZADAŃ DOFINANSOWANYCH W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI W LATACH 2007 - 2013 I ŚRODKÓW WŁASNYCH.	79
4.11. NAKŁADY NA OŚWIATĘ PONOSZONE PRZEZ KUTNO W LATACH 2007 - 2013	80
<u>5. POMOC SPOŁECZNA I ZDROWIE.....</u>	82
WPROWADZENIE	82
TRENDY ZWIĄZANE Z OPIEKĄ ZDROWOTNĄ I SPOŁECZNĄ W KUTNIE - FAKTY I KONKLUZJE	
STRATEGICZNE	82
5.1. OPIEKA ŻŁOBKOWA	84
5.2. OPIEKA ZDROWOTNA	84
5.3. KUTNO NA TLE INNYCH MIAST - ANALIZA PORÓWNAWCZA	85
5.4. POMOC SPOŁECZNA	88
5.5. KUTNO NA TLE INNYCH MIAST - ANALIZA PORÓWNAWCZA	92
<u>6. GOSPODARKA PRZESTRZENNA MIASTA.....</u>	94
WPROWADZENIE	94
GOSPODARKA PRZESTRZENNA MIASTA - FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE	94
6.1. ŁAD PRZESTRZENNY	95
6.2. STRUKTURA PRZESTRZENNA KUTNA	95
6.3. KIERUNKI ROZWOJU UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO	96
<u>7. MIESZKALNICTWO I GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI .....</u>	103
WPROWADZENIE	103

TRENDY W MIESZKALNICTWIE I GOSPODARCE NIERUCHOMOŚCIAMI – FAKTY I KONKLUZJE	
STRATEGICZNE	103
7.1. ZASOBY MIESZKANIOWE I ICH STAN.....	105
7.2. BIEŻĄCE EFEKTY BUDOWNICTWA	109
7.2.1. BUDOWNICTWO MIESZKALNE.....	109
7.2.2. BUDOWNICTWO NIEMIESZKALNE.....	115
7.3. KUTNO NA TLE INNYCH MIAST – ANALIZA PORÓWNAWCZA	118
<u>8. DOCHODY.....</u>	<u>124</u>
WPROWADZENIE	124
TRENDY W DOCHODACH MIASTA – FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE	124
8.1. DOCHODY MIASTA	125
8.2. DOCHODY KUTNA NA TLE INNYCH MIAST – ANALIZA PORÓWNAWCZA	128
8.3. DOCHODY MIESZKAŃCÓW	132
<u>9. SPORT I REKREACJA .....</u>	<u>138</u>
WPROWADZENIE	138
TRENDY ZWIĄZANE Z KULTURĄ FIZYCZNĄ – FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE	138
<u>10. TURYSTYKA.....</u>	<u>144</u>
WPROWADZENIE	144
TRENDY ZWIĄZANE Z TURYSTYKĄ KUTNA – FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE	144
10.1. ANALIZA PODSTAWOWYCH WSKAŹNIKÓW ZWIĄZANYCH Z TURYSTYKĄ	146
10.2. KUTNO NA TLE INNYCH MIAST – ANALIZA PORÓWNAWCZA.....	147
<u>11. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO.....</u>	<u>150</u>
WPROWADZENIE	150
TRENDY ZWIĄZANE Z KUTNOWSKĄ KULTURĄ – FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE	150
<u>12. TRANSPORT I KOMUNIKACJA .....</u>	<u>157</u>
WPROWADZENIE	157

TRENDY ZWIĄZANE Z TRANSPORTEM I KOMUNIKACJĄ W KUTNIE - FAKTY I KONKLUZJE	
STRATEGICZNE	157
12.1. TRANSPORT	159
12.2. DROGI I KOMUNIKACJA MIEJSKA	161
<u>13. ŚRODOWISKO.....</u>	<u>164</u>
WPROWADZENIE	164
TRENDY ZWIĄZANE ZE ŚRODOWISKIEM W KUTNIE - FAKTY I KONKLUZJE STRATEGICZNE.....	164
<u>14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....</u>	<u>170</u>
WPROWADZENIE	170
TRENDY ZWIĄZANE Z BEZPIECZEŃSTWEM PUBLICZNYM W KUTNIE - FAKTY I KONKLUZJE	
STRATEGICZNE	170
<u>SPIS TABEL: .....</u>	<u>179</u>
<u>SPIS WYKRESÓW:.....</u>	<u>183</u>
<u>SPIS ZDJĘĆ:.....</u>	<u>185</u>

Szanowni Państwo

Prace nad nową strategią rozwoju miasta rozpoczynamy od prezentacji *Raportu Otwarcia*. Dokument ten zawiera informacje pozwalające na określenie pozycji miasta na tle wybranych jednostek samorządu terytorialnego, województwa i kraju.

W toku prac nad *Raportem Otwarcia* udało się zebrać i poddać wstępnej analizie taki zakres informacji o Kutnie, którego dotychczas nie zgromadzono w żadnym lokalnym dokumencie o charakterze strategicznym.

Wyrażamy nadzieję, że zaprezentowane przez nas dane stanowią punkt wyjścia do dalszych prac zmierzających do opracowania *Strategii rozwoju miasta Kutna na lata 2014-2020*.

Zespół redakcyjny

„Strategia stanowi platformę współpracy i współdziałania wszystkich zainteresowanych podmiotów: administracji rządowej, administracji specjalnej, samorządu terytorialnego, instytucji pozarządowych, podmiotów gospodarczych i społeczeństwa. Posiadanie strategii określającej możliwości rozwoju poprawia wizerunek miasta i może dopomóc w pozyskaniu zewnętrznego kapitału. Strategia może pobudzić inicjatywę i przedsiębiorczość lokalnej społeczności”¹.

Metodologia opracowania

Głównym celem niniejszego raportu jest analiza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy miejskiej Kutno. Opracowanie jest rezultatem pierwszego etapu prac związanego z przygotowaniem „Strategii rozwoju miasta Kutna na lata 2014-2020” i zarazem stanowi punkt wyjścia do dalszych działań nad ww. dokumentem.

Diagnoza jest elementem niezwykle istotnym w procesie planowania strategicznego, a „wartość dokonanej analizy zależy od użytych w niej danych wejściowych, które powinny dotyczyć szczegółowego opisu gminy i kierunków zachodzących w niej zmian”². Zatem w diagnozie wnikliwie rozpoznano obecny stan miasta i zachodzące w nim zmiany na przestrzeni lat 2007-2012. W dokumencie zawarto szereg danych statystycznych oraz analizę funkcjonowania następujących sfer miasta: demografia, przedsiębiorczość, rynek pracy, edukacja, opieka społeczna i zdrowie, gospodarka przestrzenna miasta, mieszkalnictwo i gospodarka nieruchomościami, dochody miasta, sport i turystyka, kultura, transport i komunikacja oraz bezpieczeństwo publiczne.

Jednocześnie należy podkreślić, że diagnoza ujmuje miasto Kutno szerzej niż *sensu stricto* zakres kompetencyjny samorządu gminnego³. Strategia miasta bowiem ma uwzględniać potrzeby i respektować interesy wszystkich grup interesariuszy, w tym między innymi: mieszkańców, pracowników, a także przedsiębiorstw i organizacji działających zarówno w mieście jak i poza nim, lecz mających wpływ na jego funkcjonowanie.

W niniejszym dokumencie przyjęto taki sposób przedstawienia danych, który umożliwia zdiagnozowanie trendów zachodzących w mieście w poszczególnych sferach życia społeczno-gospodarczego w stosunku do nadrzędnych jednostek terytorialnych: powiatu, województwa oraz kraju.

---

¹ E. Wysocka, J. Koziński, *Strategia rozwoju województw i gmin. Teoria i praktyka*, Warszawa - Zielona Góra 1999, s. 6.

² M. Pytlak, *Planowanie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy - krytyczna analiza strategii rozwoju wybranych gmin zachodniego pasma aglomeracji warszawskiej*, Rocznik Żyrardowski, Tom IX/2011, s. 358.

³ Zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Dokonano również analizy porównawczej z „podobnymi” do Kutna miastami (tzw. grupa porównawcza miast), co na obecnym etapie pozwala pozycjonować Kutno w poszczególnych obszarach jego funkcjonowania, a w dalszym stadium prac umożliwi analizę przykładów dobrych praktyk i doświadczeń w dziedzinach objętych planowaniem strategicznym. Grupa porównawcza miast została dobrana według bezwzględnie występujących podobieństw:

- a) liczby mieszkańców (sześć miast z najbardziej zbliżoną liczbą mieszkańców, wg listy miast pod względem listy mieszkańców Głównego Urzędu Statystycznego),
- b) ustroju formalno-prawnego (gminy miejskie),
- c) charakteru gminy⁴,
- d) sposobu w jaki miasta przeszły przez transformację ustrojową.

Grupa składa się z: Ciechanowa, Dębicy, Kutna, Radomska, Sieradza, Skarżyska-Kamiennej i Zduńskiej Woli.

Analizy niniejszego materiału dokonano na podstawie istniejących danych zastanych (z ang. desk research). W badaniu wykorzystano wtórne źródła informacji takie jak: dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (np. Bank Danych Lokalnych, roczniki i publikacje zbiorcze GUS oraz poszczególnych US), akty prawa miejscowego, dane z Urzędu Miasta Kutno, dane z jednostek organizacyjnych miasta Kutno, artykuły prasowe, publikacje portali internetowych, dokumenty strategiczne dla regionu, ustawy, rozporządzenia oraz publikacje na stronach internetowych, akty normatywne i sprawozdawcze innych jednostek samorządu terytorialnego. Istotną okazała się pomoc i informacje przekazywane przez lokalne firmy i instytucje, zwłaszcza: Urząd Skarbowy w Kutnie, Robotniczą Spółdzielnię Mieszkaniową „Pionier”, Towarzystwo Budownictwa Społecznego, Nowe Towarzystwo Budownictwa Społecznego, Zarząd Nieruchomości Miejskich, Agencję Rozwoju Regionu Kutnowskiego, Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, Komendę Powiatowej Policji, Straż Miejską, Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Grupową Oczyszczalnię Ścieków i wielu innych.

Na potrzeby niniejszego opracowania skonstruowano prognozę demograficzną, będącą odpowiedzią na zachodzące zmiany w populacji miasta. Prognoza demograficzna jest jednym z głównych narzędzi budowania strategii rozwoju miasta, przewidywania przyszłej sytuacji na rynku pracy, popytu na infrastrukturę oraz usługi. Określenie scenariusza rozwoju przyszłej sytuacji demograficznej pełni bardzo ważną funkcję ostrzegawczą, której zadaniem jest dostarczenie odpowiednio wcześniej informacji na temat możliwości poja-

---

⁴ Wykluczono w ten sposób miasta o turystycznym charakterze i znajdujące się w obrębie wielkomiejskich aglomeracji (np. Kołobrzeg i Pruszków).

wienia się negatywnych struktur ludności, dzięki czemu z wyprzedzeniem można podjąć odpowiednie działania naprawcze, wpływające na sytuację gospodarczą regionu.

Wszelkie wnioski, które pojawiły się w dokumencie poparte są danymi ilościowymi (statystycznymi) i tym samym nie są efektem powszechnych poglądów czy subiektywnych opinii. Niniejsze opracowanie jest oparte na aktualnych danych statystycznych⁵, dzięki czemu, na ich podstawie, można formułować poprawne wnioski. Raport jako całość, zogniskowany został wokół danych ilościowych. Pozwalają one na wskazanie najważniejszych trendów i innych tendencji, zwłaszcza w porównaniu do innych podobnych jednostek samorządu terytorialnego.

Opracowanie umożliwia wskazanie istotnych problemów i słabości miasta, zdiagnozowanie jego braków, jak również wyłonienie największych sukcesów i szans pojawiających się w otoczeniu. Tym samym stanowi bazę do dalszych prac nad dokumentem strategicznym dla gminy miejskiej Kutno.

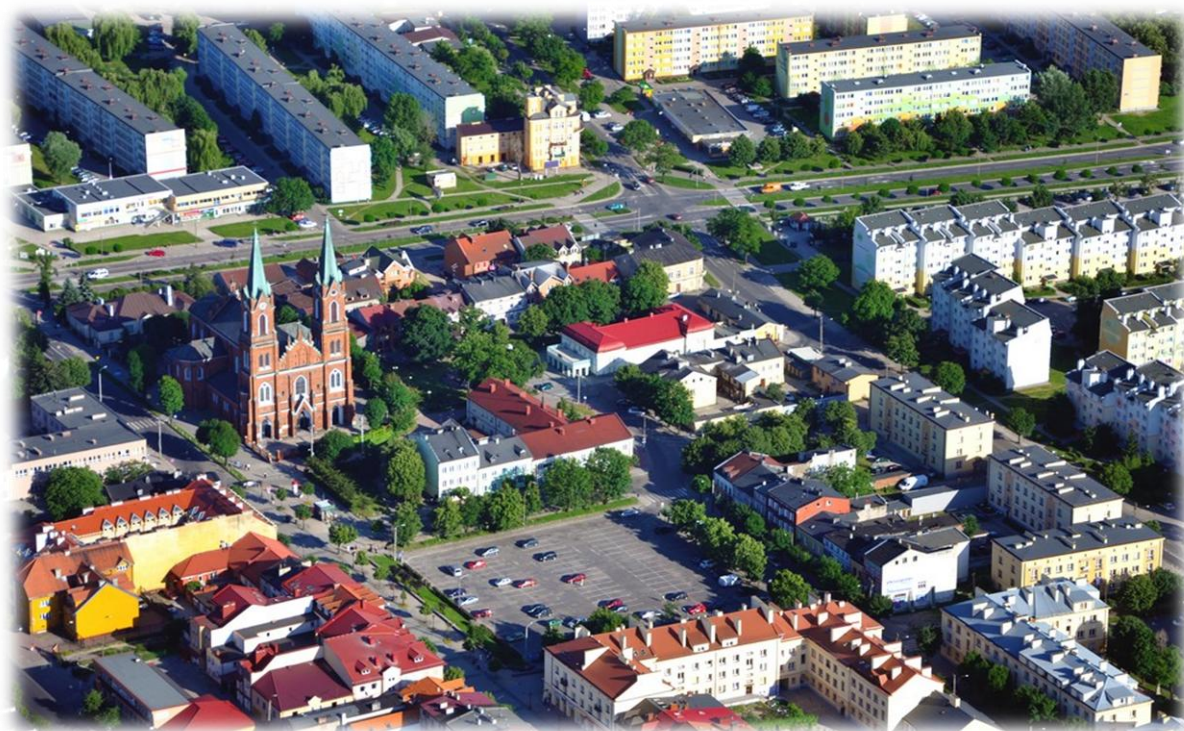
⁵ W przypadku niektórych zmiennych ostatnie dostępne dane (w momencie przygotowywania raportu) dotyczyły roku 2010 lub 2011.

O Kutnie

Kutno położone jest na styku czterech krain historycznych i geograficznych: Mazowsza, Kujaw, Ziemi Łęczyckiej oraz Wielkopolski. Miasto usytuowane jest w samym centrum Polski (21 kilometrów od jej geometrycznego środka), w pobliżu skrzyżowania ważnych szlaków drogowych oraz kolejowych. Przez miasto przepływa uchodząca do Bzury rzeka Ochnia.

Miasto liczy 45 975 mieszkańców i zajmuje powierzchnię 33,6 km². Pod względem liczby ludności plasuje się na 9. pozycji w województwie łódzkim. Kutno jest stolicą powiatu kutnowskiego obejmującego swoim zasięgiem 11 gmin. Łączna powierzchnia powiatu wynosi 886 km², na której zamieszkuje ponad 101,2 tys. ludności. Kutno, jako stolica powiatu jest centrum administracyjno - gospodarczym regionu, skupiającym najważniejsze urzędy i instytucje tj.: Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, siedzibę gminy wiejskiej Kutno, Powiatowy Urząd Pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa i inne.

Zdjęcie 1. Widok na najstarszą część miasta: Plac Wolności i Rynek Zduński

Kutno może poszczycić się ciekawą starówką z główną ulicą Królewską i placem marszałka Józefa Piłsudskiego. Wśród innych atrakcji warty odwiedzenia wymienić należy interesujące zabytki, m.in.: dziewiętnastowieczny, klasycystyczny ratusz, (obecnie sie-

dziba Muzeum Regionalnego), w którym można obejrzeć pamiątki i dokumenty obrazujące dzieje miasta; dawny Teatr Miejski, gdzie przed laty spotkał się z mieszkańcami miasta noblista Henryk Sienkiewicz, obecnie jest to Centrum Teatru, Muzyki i Tańca; Zespół Pałacowy Gierałty z lat 1775-1791; klasycystyczną kaplicę - mauzoleum dawnych właścicieli Kutna Walentyny i Feliksa Mniewskich; neogotycki kościół wzniesiony w latach 1882-1885; Dworek Modrzewiowy przy ulicy Narutowicza oraz królewski zajazd pocztowy ufundowany przez króla Augusta III Sasa.

W Kutnie zlokalizowane jest ponadto Europejskie Centrum Szkolenia Małej Ligi Baseballowej, które swym zasięgiem obejmuje Europę, Afrykę i Bliski Wschód. Miasto jest bazą rozgrywkową dla kilkunastu tysięcy zawodników z 55 krajów.

Historia miasta sięga XIV wieku, kiedy to Książę Siemowit IV nadał osadzie Kutno przywilej targowy w 1386 r. Już w przeszłości przez miasto przechodziły ważne szlaki handlowe tj. trakt poznański oraz trakt łączyczo - kujawski. W 1766 r. kanclerz Andrzej Zamoycki wyjednał dla miasta przywilej lokacyjny oparty na prawie magdeburskim. Miało to korzystny wpływ na rozwój Kutna, a jego mieszkańcy otrzymali wówczas szereg przywilejów. Istotnym wydarzeniem przekładającym się na rozwój gospodarczy miasta miało przeprowadzenie w roku 1862 przez Kutno linii kolejowej zwanej „drogą żelazną warszawsko - bydgoską”. Dzięki temu miasto stało się w przyszłości nie tylko ważną stacją węzłową, ale także dynamicznie rozwijającym się ośrodkiem gospodarczo-handlowym. W tym czasie na znaczeniu zyskał przemysł rolno-spożywczy, a jedną z ważniejszych gałęzi przemysłu stała się produkcja maszyn rolniczych. Zapoczątkował ją w Kutnie Alfred Vaedtke. Tradycję konstrukcji i produkcji maszyn dla rolnictwa kontynuowała późniejsza Fabryka Maszyn Rolniczych „Kraj”. W 1935 r. miało miejsce otwarcie oddziału warszawskiej firmy chemicznej Motor-Alkaloida, która stała się protoplastą późniejszej Polfy Kutno. W dniach 9-12 września 1939 r. w okolicach Kutna miała miejsce największa bitwa kampanii wrześniowej podczas II wojny światowej - Bitwa nad Bzurą.

Ze względu na wciąż istniejącą sieć szlaków komunikacyjnych, miasto sukcesywnie odradzało się po wojnie. W latach 50-tych powstały Zakłady Podzespołów Radiowych Miflex, które zatrudniały wówczas ponad 3 tysiące osób. W latach 70-tych zdecydowano o przeniesieniu dużych zakładów przemysłowych z centrum miasta do południowo-wschodniej dzielnicy Kutna. Oprócz przeniesionych zakładów powstały tam również zupełnie nowe podmioty tj.: Odlewnia Żeliwa, PHSR Agroma, Polmozbyt. W ten sposób zapoczątkowano istnienie dzielnicy przemysłowej Skłęczki - protoplasty Kutnowskiego Parku Agro-Przemysłowego (KPAP). Nazwa Kutnowski Park Agro-Przemysłowy po raz pierwszy pojawia się w dokumentach prawa miejscowego w 1998 r. W chwili powstania KPAP obejmował obszar 370 ha. Utworzenie na jego części, w 2001 r. Podstrefy Kutno ŁSSE sprawiło,

że tereny inwestycyjne w Kutnie dodatkowo zyskały na atrakcyjności. Po latach ciężkiej i wytrwałej pracy w zakresie planistycznym i organizacyjnym, pojawiły się efekty, które otworzyły nowy rozdział w historii KPAP. W 2005 r. uruchomiono dwa pierwsze zakłady produkcyjne (czeska Kofola, obecnie Hoop Polska Sp. z o.o. oraz brytyjski DS Smith Polska S.A.) zlokalizowane na gruntach włączonych do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obecnie na terenie dzielnicy przemysłowej Skłęczki funkcjonuje ponad 60 zakładów, które zatrudniają około 6 tys. osób.

We wrześniu 2011 roku ukończona została budowa długo oczekiwanego terminalu kontenerowego firmy PCC Intermodal S.A. Dzięki tej inwestycji Kutno wzmocniło swoją pozycję w regionie jako nowoczesne centrum logistyczne.

Kutno jest także miastem gospodarzem największego w Polsce święta poświęconego królowej kwiatów – Róży. Hodowla róż w Kutnie ma ponad 100-letnią tradycję, a odbywające się tutaj, co roku na początku września, Święto Róży na stałe wpisało się w kalendarz imprez w regionie. Co roku kutnowskie Święto Róży odwiedza ponad 100 tysięcy gości. W 2014 r. odbędzie się już 40. edycja tej imprezy.

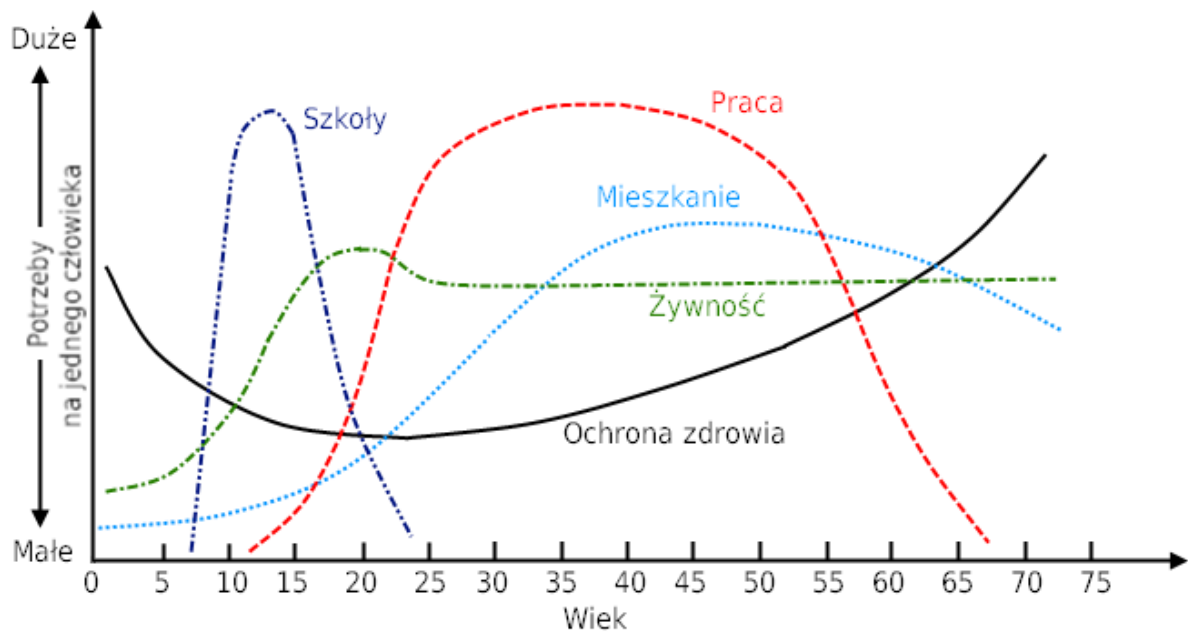
1. Demografia

Wprowadzenie

„Potencjał demograficzny jest jednym z podstawowych czynników determinujących rozwój miast, posiada przy tym charakter pierwotny wobec wszystkich innych czynników, będąc warunkiem *sine qua non*, szeroko pojętego rozwoju społeczno-gospodarczego”⁶.

Zmiany ilościowe populacji stymulują zmiany w liczbie podatników, w sposób zasadniczy determinują popyt na usługi komunalne i komercyjne, a także mają wpływ na zjawiska przestrzenne oraz ocenę atrakcyjności badanych obszarów. Zmiany demograficzne będą wywierały silny wpływ na rynek pracy, szkolnictwo, popyt na usługi dla osób starszych oraz kondycję finansową miasta jako jednostki samorządu terytorialnego.

Wykres 1. Schemat zależności między urodzeniami a potrzebami człowieka w miarę upływu czasu (wieku)

Źródło: L.Corsa, D. Oakley, *Consequences of Population Growth for Health Services in Less Development Countries. An Initial Appraisal*, [w:] *Rapid Population Growth*, vol. VII, National Academy of Sciences, Baltimore 1971.

⁶ Potencjał ekonomiczny miast w województwie lubelskim w latach 2000-2010, US w Lublinie, Lublin 2011, s. 27.

Trendy demograficzne Kutna - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ Na przestrzeni lat 2007-2012 liczba ludności Kutna zmniejszyła się o 2,4% (tj. 1 100 osób), do poziomu 45 975 osób. Oznacza to, że średnio rokrocznie z miasta ubywa 220 osób.
- ⇒ Spadek liczby ludności Kutna jest spowodowany zarówno ujemnym przyrostem naturalnym jak i ujemnym saldem migracji.
- ⇒ Na kształt przyrostu naturalnego ma wpływ bardzo wysoka skala zgonów (najwyższa z grupy miast tworzących grupę porównawczą), co ma bezpośredni związek z obecnością w populacji miasta znaczącego odsetka osób starszych. Dobrą prognozę na przyszłość w zakresie przyrostu naturalnego stanowi rokrocznie zwiększający się udział kobiet z największą płodnością (w wieku 25-34) w strukturze kobiet wieku rozrodczego (15-49 lat).
- ⇒ Kutno jest miastem starzejącego się społeczeństwa. Świadczy o tym niekorzystny stosunek osób starszych (w wieku poprodukcyjnym) do młodych (w wieku przedprodukcyjnym). Ma to istotne znaczenie, ponieważ właściwa proporcja między grupą ludności pracującej i grupami ludności niepracującej (dzieci, ludzie starzy) wpływa na sprawne funkcjonowanie państwa i każdej wspólnoty. Zmiana tej proporcji, polegająca na wzroście liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym, powoduje zmniejszanie się zasobów pracy oraz generuje koszty utrzymania grup niepracujących (m.in. wzrost kosztów usług medycznych i opiekuńczych dla ludzi starych), co istotnie hamuje wzrost gospodarczy.
- ⇒ Według prognozy demograficznej, która zakłada kontynuację obecnych tendencji ruchu naturalnego, liczba ludności Kutna w 2035 r. osiągnie blisko 41,3 tys. osób, tj. nastąpi spadek liczby mieszkańców aż o 10,2% (w stosunku do 2012 r.). W tym samym okresie ludność aglomeracji kutnowskiej ulegnie zmniejszeniu, jednak spadek ten będzie mniejszy niż w przypadku miasta Kutno, ze względu na wspomniany trend migracyjny. W efekcie zaludnienie w całej aglomeracji kutnowskiej spadnie w stosunku do roku 2012 o 7,7%.
- ⇒ Największa część migrantów z miasta osiedla się w bezpośrednio sąsiadującej gminie wiejskiej Kutno. Potwierdza to ogólnopolskie tendencje bardziej dynamicznego rozwoju demograficznego gmin przyległych do miast. Z perspektywy aglomeracji kutnowskiej, ten obecnie najczęściej obierany kierunek migracji kutnian jest korzystny dla rozwoju regionu.

⇒ *Jednym z priorytetowych wyzwań samorządu miejskiego może okazać się poprawa wskaźników demograficznych, ze szczególnym uwzględnieniem migracji. Pozytywnym działaniom w tym zakresie sprzyjać może np. rozwijająca się dzielnica przemysłowa Skłęczki i związany z tym otwierający się rynek pracy, który jest siłą przyciągającą potencjalnych mieszkańców. Najlepszy efekt podejmowanych działań, zmierzających w kierunku tworzenia zachęt do osiedlania się na terenie miasta, stanowiłaby szeroko pojęta atrakcyjność Kutna definiowana jako „miejsce do pracy” oraz „miejsce do życia”. Wtedy też poprawie wskaźników towarzyszyłaby poprawa współczynników związanych z przyrostem naturalnym.*

1.1. Mieszkańcy Kutna

Miasto Kutno zamieszkuje 45 975 osób⁷, co stanowi 45,2% ludności powiatu kutnowskiego. Na przestrzeni lat 2007–2012 liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się o 1110 osób. Średnio, rocznie z gminy ubywa⁸ ponad 220 osób.

Tempo ubytku mieszkańców Kutna jest największe (-2,4%), gdy zestawimy je z danymi powiatu (-1,8%) oraz województwa łódzkiego (-1,2%). Na tle osiemnastu gmin miejskich województwa łódzkiego, dynamika spadku liczby ludności uplasowała Kutno na 13. pozycji. Najwięcej w badanym okresie ubyło mieszkańców Łodzi, Łęczycy, Piotrkowa Trybunalskiego, Bełchatowa i Pabianic. Te negatywne trendy ludnościowe nie odzwierciedlają tendencji krajowej, gdzie na przestrzeni lat 2007–2012 liczba ludności wzrosła o 1%.

Zmniejszeniu liczby mieszkańców Kutna towarzyszy stopniowy spadek gęstości zaludnienia, który w 2012 r. wyniósł 1369 osób na 1 km² (w 2007 r. było to 1402 osób/1km²). Powierzchnia miasta w badanym okresie nie uległa zmianie.

Tabela 1. Ludność w latach 2007 - 2012 (liczba osób)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	38 115 641	38 135 876	38 167 329	38 529 866	38 538 447	38 533 299
Woj. łódzkie	2 555 898	2 548 861	2 541 832	2 542 436	2 533 681	2 524 651
Powiat kutnowski	103 007	102 561	102 015	102 509	101 789	101 177
Kutno	47 085	46 830	46 610	46 552	46 177	45 975

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Wskaźnik feminizacji dla Kutna na koniec 2012 r. wynosił 113 (wskaźnik dla kraju dla terenów miejskich wynosi 111)⁹. Kobiety stanowią 53,1% populacji Miasta i przeważają we wszystkich grupach wiekowych powyżej 40. roku życia (przewaga ta nasila się wraz z wiekiem). Z kolei do 40. roku życia, w każdej z grup, dominują mężczyźni.

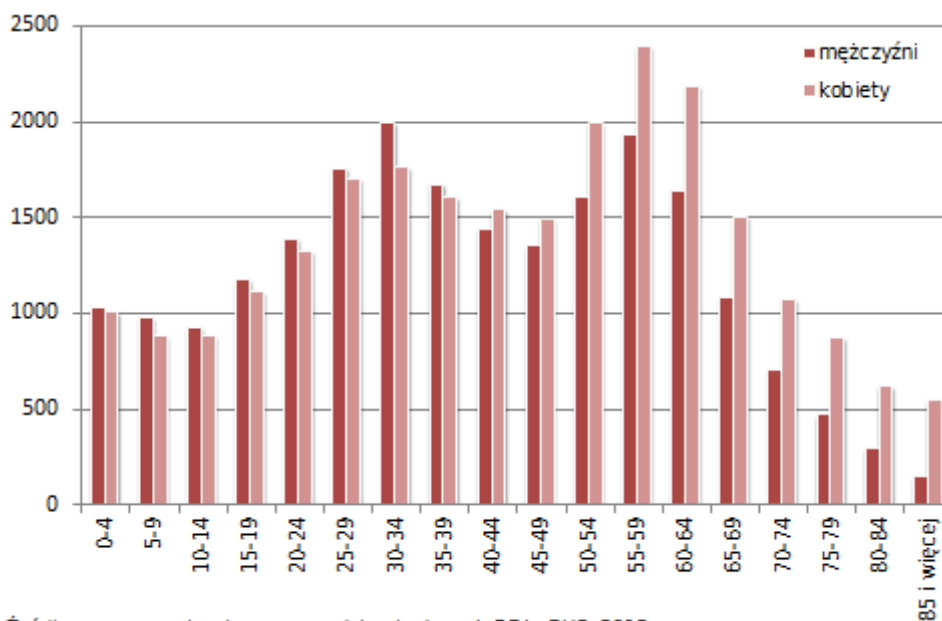
Efektom przemian w procesach demograficznych jest niekorzystne zmniejszanie się w populacji liczby dzieci i młodzieży (0-17 lat). Obecnie, w ludności Kutna, grupa ta stanowi 15,2%, choć jeszcze w 2007 r. było to 16,7%.

⁷ GUS, dane na koniec 2012 r.

⁸ Uwzględniając ruch naturalny ludności oraz migracje.

⁹ Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2012 r., GUS, Warszawa 2013, s. 13.

Wykres 2. Ludność Kutna wg wieku i płci (stan na koniec 2012 r.)

Zauważalny jest również wzrost udziału osób starszych (65+) w populacji miasta. Stanowią oni 15,9% społeczeństwa Kutna, podczas gdy w 2007 r. grupa ta reprezentowana była przez 13,2% osób. Omawiany trend charakterystyczny jest dla całego kraju i świadczy o zjawisku tzw. starzenia się społeczeństwa. W Kutnie niepokoi szybsze, niż w innych jednostkach samorządu terytorialnego, tempo przyrostu tego odsetka mieszkańców (wzrost o 2,7 pkt proc.; podczas gdy np. w powiecie kutnowskim odnotowano wzrost na poziomie 1,3 pkt proc.).

Tabela 2. Odsetek osób w wieku 65+ w populacji (%)

Wyszczególnienie	2007	2012	Różnica (pkt. proc.)
Polska	13,5	14,2	0,7
Woj. łódzkie	14,9	16,0	1,1
Powiat kutnowski	14,7	16,0	1,3
Kutno	13,2	15,9	2,7

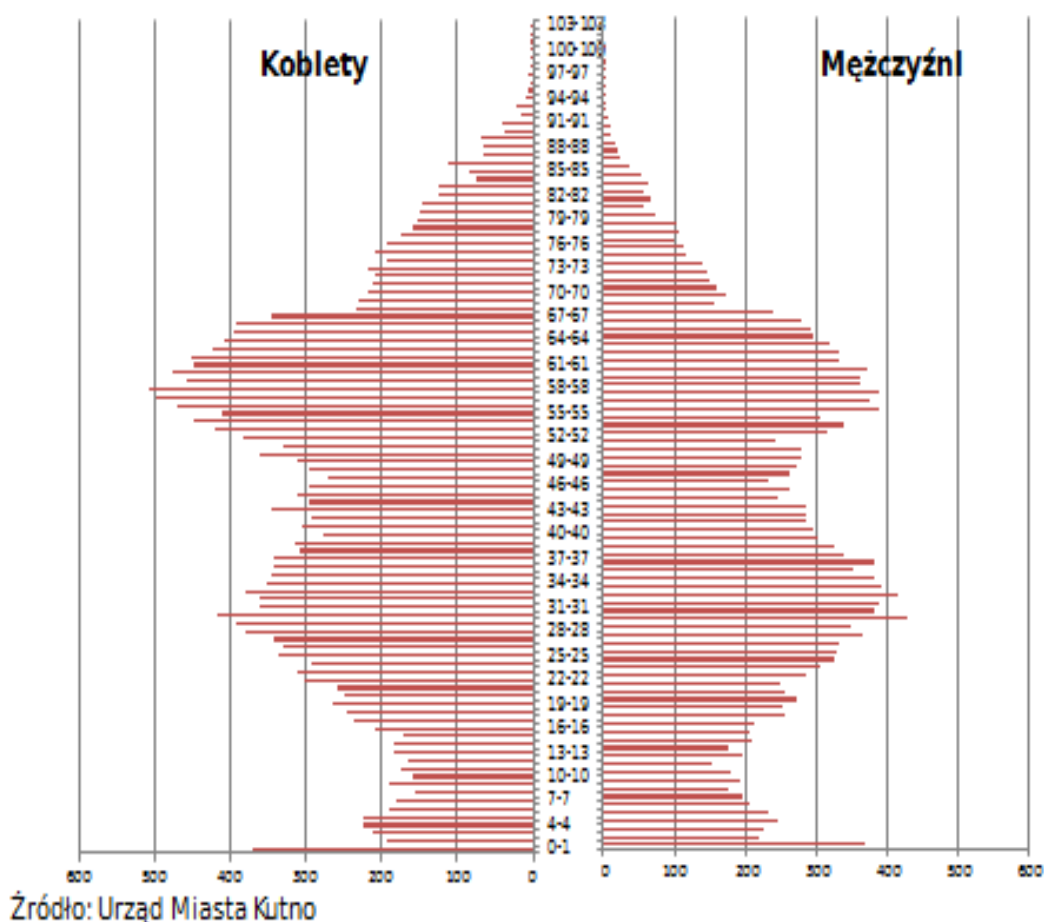
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Omawiana „struktura ludności wg wieku i płci stanowi podstawę większości analiz demograficznych, determinuje ona bowiem w poważnym stopniu kształtowanie się przyszłych trendów w zakresie płodności i umieralności. Struktura ludności wg płci i wieku daje podstawę do określenia wielu społeczno-ekonomicznych konsekwencji tak na dziś, jak i na

najbliższą oraz dalszą przyszłość. Określenie zapotrzebowania na miejsca w szkołach, nowe miejsca pracy czy też oszacowanie przyszłej liczby małżeństw i związanych z tym potrzeb mieszkaniowych, oszacowanie liczby osób wkraczających w wiek emerytalny są przykładami zagadnień pojawiających się w związku ze strukturą wieku ludności¹⁰.

Za wzrost odsetka i liczby ludzi w starszym wieku odpowiadają: niska dzietność oraz zjawisko wydłużania się życia Polaków. W 2011 r. przeciętne trwanie życia dla kobiet wyniosło 80,9 lat, dla mężczyzn 72,4. Dożywanie sędziwego wieku przez społeczność kutnowską doskonale obrazuje przedstawiona na wykresie 3 piramida wieku (w tym obecność 7. mieszkańców w wieku 100 lat i powyżej).

Wykres 3. Ludność Kutna wg wieku i płci (stan na czerwiec 2013 r.)

W przypadku Kutna, na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypada 3,69 dziecka. W 2012 r. na 10 516 kobiet w wieku rozrodczym przypadało 389 urodzeń. Wskaźnik ten dla Polski wynosi 4,11, natomiast dla woj. łódzkiego 4,03.

¹⁰ J. Z. Holzer, *Demografia*, Warszawa 2003, s. 130.

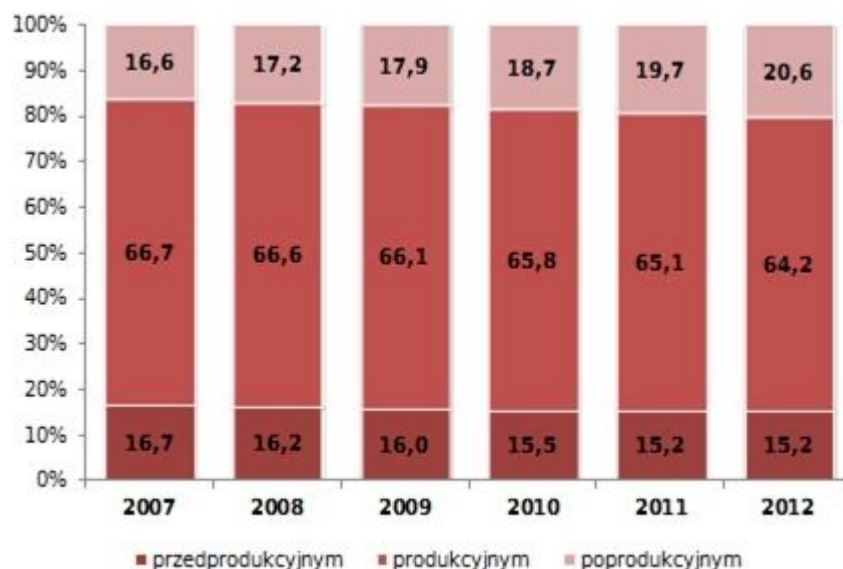
Z punktu widzenia przyszłego potencjału demograficznego miasta, niezwykle istotna jest analiza dodatkowego wskaźnika tj. udziału kobiet w wieku 25-34 lat wśród kobiet w wieku rozrodczym. Ukazuje on bowiem potencjał wzrostu liczby ludności, ze względu na największą płodność kobiet w tej grupie wiekowej. W Kutnie pod tym względem zanotowano pozytywny trend - udział kobiet w wieku najwyższej płodności sukcesywnie wzrasta i w 2012 r. wyniósł 32,9% w stosunku do 28,3% w roku 2007 r.

1.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych¹¹ oraz wskaźniki obciążenia demograficznego

Proces starzejącego się społeczeństwa stanowi poważne wyzwanie dla polityki społecznej i gospodarczej. „Główne problemy to: zagrożenie wydolności finansowej systemów emerytalnych oraz rosnące wydatki na opiekę medyczną i usługi socjalne adresowane do ludzi starych przy przewidywanych zmniejszających się zasobach pracy”¹².

Niepokojące jest zjawisko spadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (z 16,7% w 2007 r. do 15,2% w 2012 r.) przy jednoczesnym wzroście osób w wieku poprodukcyjnym (16,6% w 2007 r. do 20,6% w 2012 r.). Dodatkowo, zmniejszanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w zasadniczy sposób wpłynie na zmniejszenie przyszłej liczby osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 4. Struktura ludności Kutna wg ekonomicznych grup wieku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

¹¹ Wiek przedprodukcyjny (0-17), produkcyjny (18-59 (kobiety)/64 (mężczyźni), poprodukcyjny (60/65+)

¹² J. Szymańczak, *Starzenie się polskiego społeczeństwa - wybrane aspekty demograficzne*, Studia BAS, Nr 2(30) 2012, s. 9-28.

Z punktu widzenia lokalnej gospodarki oraz rynku pracy niezwykle istotna jest analiza udziału ludności w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata). Osoby należące do tej grupy posiadają największe możliwości w zakresie zmiany i podnoszenia kwalifikacji. „Wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym mobilnym stanowi istotny endogeniczny czynnik wzrostu, może również wpływać na przyciąganie potencjalnych inwestorów zewnętrznych. Z drugiej strony grupa ta jest w największym stopniu skłonna do zmiany miejsca zamieszkania w przypadku niezadowolenia z sytuacji materialnej, ograniczonej oferty miejsc pracy czy też nieatrakcyjnych warunków płacowych. W związku z tym napływ bądź odpływ ludności w wieku produkcyjnym mobilnym stanowi w pewnym stopniu pochodną sytuacji społeczno-ekonomicznej danego miasta”¹³. W Kutnie udział tej grupy na przestrzeni ostatnich 4 lat nie zmienił się znacząco (z 37,7% osób w 2009 r. do 37,3% w 2012 r.).

Obecnie w Polsce na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 57 osób w wieku nieprodukcyjnym, (w 2007 r. było ich 55). W Kutnie wskaźnik ten był zbliżony i w 2012 r. wyniósł 56. Znaczące zmiany można jednak zaobserwować poddając analizie wskaźniki częściowe, tj. relację liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do produkcyjnego oraz odrębnie poprodukcyjnego do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Niekorzystne zmiany dotyczą relacji wieku przedprodukcyjnego do poprodukcyjnego: aktualnie na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypada w Polsce 97,1 osób w wieku poprodukcyjnym (w 2007 r. było ich 81,2). Sytuacja ta jest szczególnie niekorzystna w przypadku Kutna, gdzie na 100 osób młodych (w wieku 0-17 lat) przypada 135,8 seniorów.

Również niekorzystnie wygląda sytuacja dotycząca teoretycznej liczby osób wchodzących i schodzących z rynku pracy w najbliższych latach. Odzwierciedla to tendencje ogólnopolskie ukazujące nieuchronne starzenie się społeczeństwa. Szczegółowo przedstawiają to wykresy nr 5 i 6. Przykładowo, w ciągu 2014 r. 838 kobiet osiągnie wiek emerytalny, podczas gdy w tym samym roku na rynek pracy wejdzie jedynie 214 kobiet osiągnę 18 lat. Szacuje się, że w latach 2014-2020 lokalny rynek pracy może opuścić nawet 9600 osób, natomiast wejdzie ok. 2300 młodych mieszkańców.

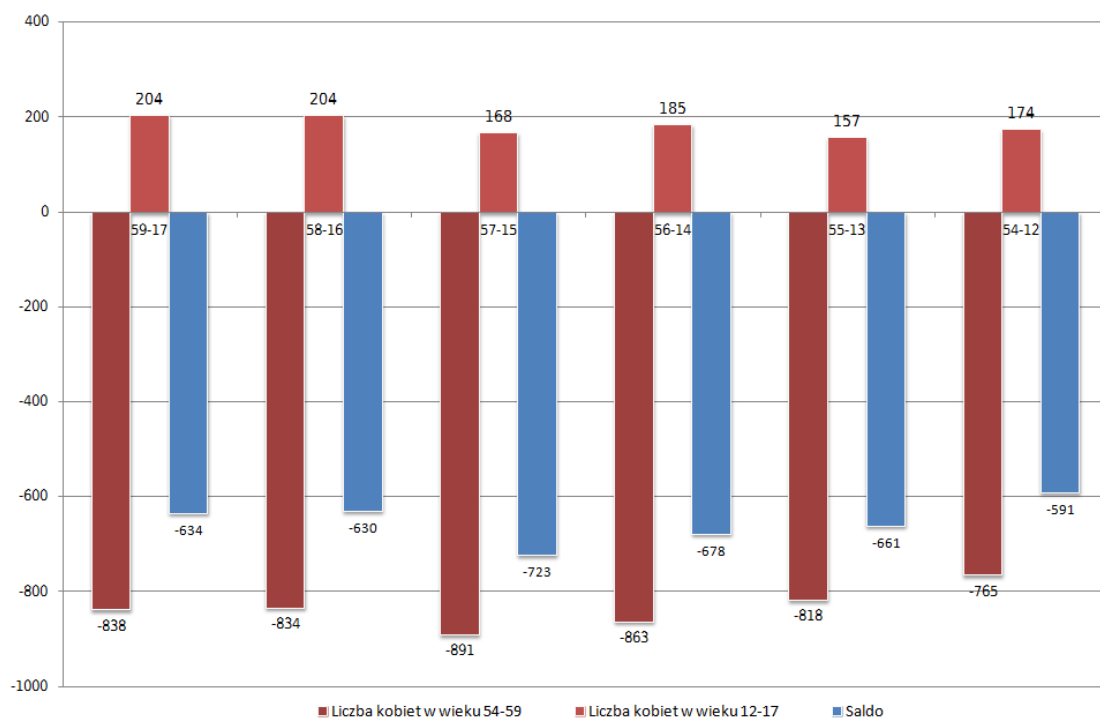
¹³ *Potencjał ekonomiczny miast w woj. lubelskim w latach 2000-2010*, US w Lublinie, Lublin 2011, s. 36.

Tabela 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2007 - 2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska						
Ludność w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	55,3	55,1	55,0	55,2	55,8	56,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku przedprodukcyjnym	81,2	84,3	87,3	89,1	93,1	97,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	24,8	25,2	25,6	26,0	26,9	27,9
Woj. łódzkie						
Ludność w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	56,4	56,4	56,4	56,9	57,9	59,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku przedprodukcyjnym	98,8	102,2	105,3	107,4	112,3	116,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	28,0	28,5	28,9	29,4	30,6	31,8
Powiat kutnowski						
Ludność w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	56,0	55,8	55,7	55,2	56,1	56,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku przedprodukcyjnym	97,5	101,2	105,3	110,1	116,2	122,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	27,7	28,1	28,6	28,9	30,2	31,3
Kutno						
Ludność w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	50,0	50,3	51,3	51,9	53,7	55,7
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku przedprodukcyjnym	99,5	106,2	111,5	120,5	128,9	135,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	24,9	25,9	27,1	28,3	30,2	32,1

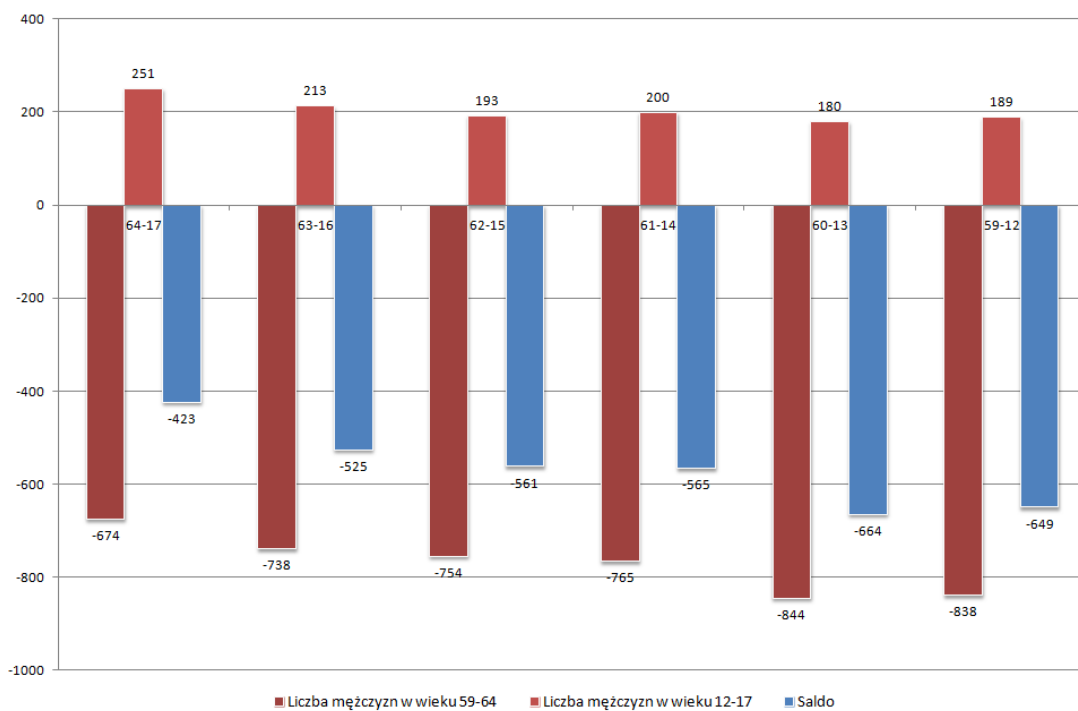
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Wykres 5. Teoretyczna różnica w liczbie osób schodzących i wchodzących na lokalny rynek pracy - kobiety.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Kutno

Wykres 6. Teoretyczna różnica w liczbie osób schodzących i wchodzących na lokalny rynek pracy - mężczyźni

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Kutno

1.3. Przyrost naturalny

Współczynnik przyrostu naturalnego jest jednym z głównych (obok migracji) wskaźników monitorowania procesów demograficznych determinujących przyszłą liczbę ludności na terenie danego obszaru i w konsekwencji wpływających na jego sytuację społeczno-ekonomiczną.

Zdjęcie 2. Najmłodszy mieszkańcy Kutna

W Polsce, od 2006 r. współczynnik przyrostu naturalnego utrzymuje się na dodatnim, aczkolwiek niskim poziomie (choć w 2012 roku wyniósł 0,0). Województwo łódzkie, podobnie jak miasto Kutno, cechuje się ujemnym 3,0% wskaźnikiem przyrostu naturalnego, natomiast powiat kutnowski, z wynikiem -4,4%, jest przykładem pogłębienia tego niekorzystnego zjawiska demograficznego.

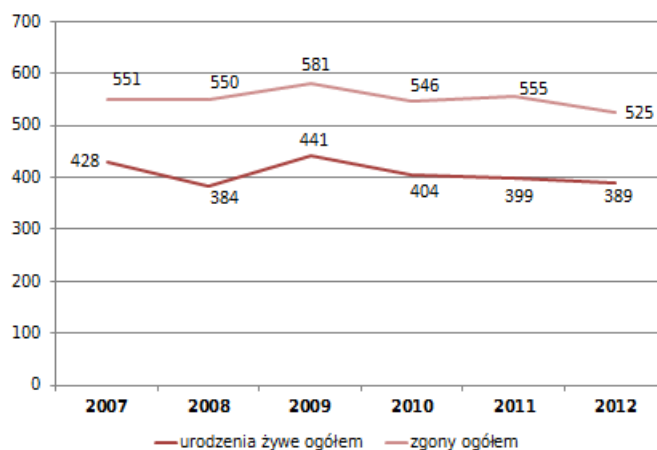
Tabela 4. Przyrost naturalny na 1 000 ludności (%)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	0,3	0,9	0,9	0,9	0,3	0,0
Woj. łódzkie	-3,2	-2,3	-2,3	-2,2	-2,7	-3,0
Powiat kutnowski	-4,9	-3,8	-3,7	-4,3	-4,3	-4,4
Kutno	-2,6	-3,5	-3,0	-3,0	-3,4	-3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Dane dotyczące ruchu naturalnego w Kutnie, począwszy od analizowanego 2007 r., pokazują znaczącą przewagę zgonów nad urodzeniami. W 2012 r. było to odpowiednio 525 do 389.

Wykres 7. Ruch naturalny w Kutnie w latach 2007-2012 (liczba osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

1.4. Migracje

Migracje ludności, obok przyrostu naturalnego, są czynnikiem kształtującym stan ludności i w zasadniczy sposób mogą zmienić tendencje wynikające z przyrostu. „Migracja jest ważnym elementem zmian demograficznych, może częściowo równoważyć skutki starzenia się społeczeństwa. Ma również wpływ na rozmiar zasobów siły roboczej i rozwój gospodarczy kraju”¹⁴.

Odptyw mieszkańców Kutna, na skutek migracji, w 2012 r. wyniósł 184 i jest to najniższy wskaźnik od 3 lat.

Tabela 5. Saldo migracji krajowych i zagranicznych na pobyt stały w latach 2007 - 2012 (liczba osób)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	-20 485	-14 865	-1 196	-2 114	-4 334	-6 617
Woj. łódzkie	-2 128	-1 692	-1 264	-1 780	-1 891	-1 828
Powiat kutnowski	-380	-199	-200	-294	-286	-289
Kutno	-158	-176	-154	-247	-219	-184

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

¹⁴ Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski, US w Katowicach, Katowice 2011, s. 25.

Bardziej obiektywnym wskaźnikiem ruchu wędrownego jest saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Umożliwia bowiem porównanie skali tego zjawiska w odniesieniu do innych jednostek terytorialnych.

Pod tym względem, Kutno osiąga szczególnie niekorzystne wyniki, które zdecydowanie przekładają się na zmniejszającą się liczbę mieszkańców miasta (wskaźnik -4,0 w 2012 r., podczas gdy średnia dla kraju wynosi -0,17, dla województwa -0,72, a dla powiatu -2,86.)

Tabela 6. Saldo migracji na 1 000 ludności (wskaźnik)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	-0,54	-0,39	-0,03	-0,05	-0,11	-0,17
Woj. łódzkie	-0,83	-0,66	-0,50	-0,70	-0,75	-0,72
Powiat kutnowski	-3,69	-1,94	-1,96	-2,87	-2,81	-2,86
Kutno	-3,36	-3,76	-3,30	-5,31	-4,74	-4,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

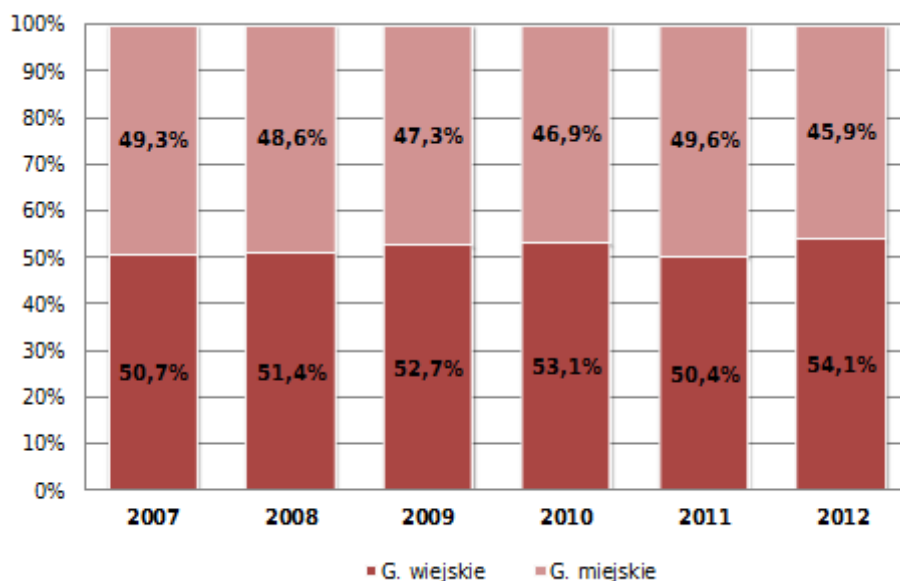
Dla porównania, pod względem salda migracji na 1000 osób, gmina miejska Kutno w 2011 r. plasowała się na 158. pozycji (spośród 177 gmin województwa łódzkiego). Natomiast wśród gmin powiatu kutnowskiego na miejscu 8 (spośród 11 gmin), wyprzedzając tylko Krzyżanów, Łanięta i Dąbrowice. Bardzo dobre wyniki w tej statystyce osiąga gmina wiejska Kutno – 1 lokatę w powiecie i aż 16 w województwie¹⁵. Jest to ściśle związane z migracją kutnian do przyległej gminy wiejskiej, a co się z tym wiąże procesem suburbanizacji, który prowadzi do opuszczania centrum aglomeracji przez mieszkańców i osiedlania się w miejscowościach podmiejskich.

W 2012 r. spośród ogółu wymeldowań, najwięcej, bo 125, było właśnie do gminy wiejskiej Kutno. Inne popularne kierunki migracji to: Łódź 56, Warszawa 49. Pozostałe, docelowe miejsca zamieszkania były wybierane przez mniej niż 25 osób.

W latach 2007 – 2012 w Kutnie utrzymywał się trend, w którym przeważały wymeldowania na wieś nad wymeldowaniami do miast.

¹⁵ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012. Gmina Miejska Kutno, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2013.

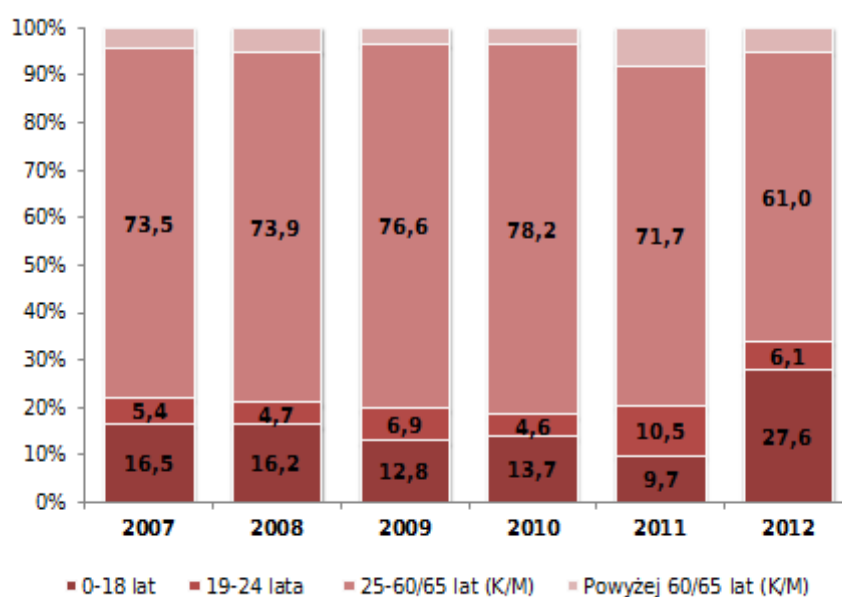
Wykres 8. Struktura wymeldowań wg kierunków migracji w latach 2007-2012 (%)

Źródło: Urząd Miasta Kutno

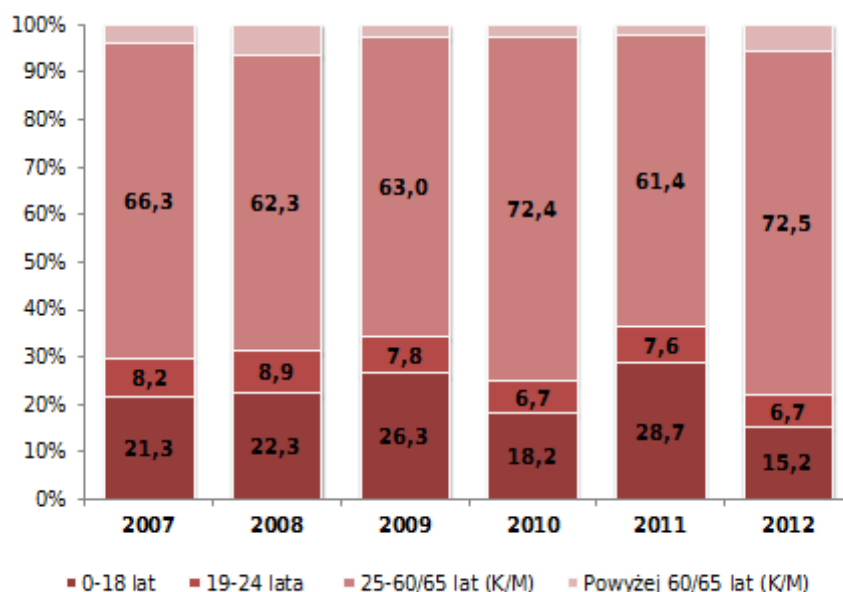
Analiza wymeldowań z Kutna pod względem wieku migrantów świadczy o osłabieniu potencjału demograficznego Miasta. Migrują przede wszystkim mieszkańcy w wieku produkcyjnym oraz osoby w wieku 0-18 lat. Zależność między obranym kierunkiem migracji, a wiekiem potwierdza wcześniejsze obserwacje, że wieś jest „młodsza” niż miasto, co wyraźnie widać na poniższych wykresach, prezentujących „młodszą” strukturę migrantów wybierających tereny wiejskie. W 2012 r., po raz pierwszy w analizowanych latach, przeważający kierunek migracji dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat stanowiły gminy miejskie.

Wykres 9. Struktura wymeldowań do gmin miejskich wg wieku (%)

Źródło: Urząd Miasta Kutno

Wykres 10. Struktura wymeldowań do gmin wiejskich wg wieku (%)

Źródło: Urząd Miasta Kutno

1.5. Prognoza demograficzna

Na koniec 2012 r. liczba ludności w Polsce sięgała 38,53 mln osób. W porównaniu do roku 2011 zaludnienie zmniejszyło się o ok. 5 tys. osób. Z danych GUS wynika, iż systematycznie wzrasta liczba ludności zamieszkałej na terenach wiejskich. Obecnie stanowi ok. 39,4% populacji ogółem. Prognoza rozwoju sytuacji demograficznej kraju do roku 2035 opublikowana przez GUS pokazuje, iż liczba ludności w Polsce będzie systematycznie się zmniejszać. Analizując całkowity obszar prognozy na przykładzie pięcioletnich odstępów czasowych można zauważyć, iż kolejne lata przynoszą znaczne zwiększenie się dynamiki spadku liczby ludności. W 2020 roku liczba ludności zmniejszy się do poziomu 37,83 mln (jest to spadek ludności o 186 tys. w stosunku do prognozy na 2015 r.), zaś w roku 2035 zaludnienie kraju wyniesie 35,99 mln (spadek o 803 tys. w stosunku do prognozy na rok 2030).

Na powyższy scenariusz prognostyczny będzie miał wpływ szereg powiązanych ze sobą czynników. Populacja kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) w prognozowanym okresie będzie malała. Liczbie urodzeń żywych nie będzie sprzyjać również tendencja kobiet do rodzenia dzieci w coraz późniejszym wieku, a także spadek zawieranych małżeństw. Kolejny czynnik to pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa, na który wpływa niski przyrost naturalny oraz wzrost długości życia. Ważnym elementem wpływającym na strukturę demograficzną oraz kondycję gospodarki jest pojęcie obciążenia demograficznego

ludności pracującej (wiek 18-64) ludnością niepracującą (dzieci, emeryci). Obecnie obserwujemy zwiększanie się udziału grupy będącej w wieku nieprodukcyjnym, co wpływa na zmniejszanie się zasobów siły roboczej oraz osłabianie wzrostu gospodarczego. W roku 2012 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 56,6 osób w wieku nieprodukcyjnym (w roku 2011 stosunek ten wynosił 55 osób)¹⁶. Nie bez znaczenia dla wielkości populacji kraju pozostaje również wielkość migracji zagranicznych¹⁷.

Analizując prognozę GUS dla powiatu kutnowskiego możemy zaobserwować podobny scenariusz jak w przypadku całego kraju. W roku 2012 powiat kutnowski liczył 101,2 tys. mieszkańców. W latach kolejnych obserwować będziemy trend spadkowy, który osiągnie w 2035 roku poziom 78,9 tys. osób zamieszkałych. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, iż w ciągu najbliższych 23 lat aglomeracja kutnowska zmniejszy liczbę swoich mieszkańców o 3,55 tys. (prognozowana liczba ludności w roku 2035 to 51,16 tys.) - zatem spadek liczby ludności, porównując rok 2035 do 2012, będzie wyraźnie mniejszy niż w przypadku powiatu kutnowskiego. Podobna sytuacja występuje w mieście Kutno, gdzie przewidywany spadek liczby ludności w 2035 r. w stosunku do roku 2012 sięga 10,2%, zaś w powiecie aż 22%.

Tabela 7. Prognoza ludności w latach 2013-2035 (liczba ludności)

Lata	Powiat kutnowski	Aglomeracja kutnowska	Miasto Kutno	Gmina wiejska Kutno
2013	98 834	54 665	45 901	8 764
2015	97 360	54 347	45 482	8 865
2020	93 529	53 551	44 432	9 118

Źródło: GUS - Prognoza dla powiatu kutnowskiego.
CoCreation - Prognoza dla Kutna i aglomeracji kutnowskiej.

Sytuacja demograficzna zarówno miasta Kutno, jak i aglomeracji kutnowskiej prezentuje strukturę zastojową. Struktura ta obrazuje zjawisko, w którym wartości wskaźnika urodzeń i zgonów są zbliżone do siebie (jednakże w przypadku analizowanych regionów występuje tendencja wymieralności pokoleń - ujemny przyrost naturalny), dodatkowo o starości demograficznej świadczy udział osób starszych (odsetek przekraczający 12%). Podsumowując, powyższe czynniki i scenariusz prognostyczny świadczą o tym, iż zarówno udział ludności aglomeracji kutnowskiej w strukturze ludności powiatu kutnowskiego będzie się zwiększał.

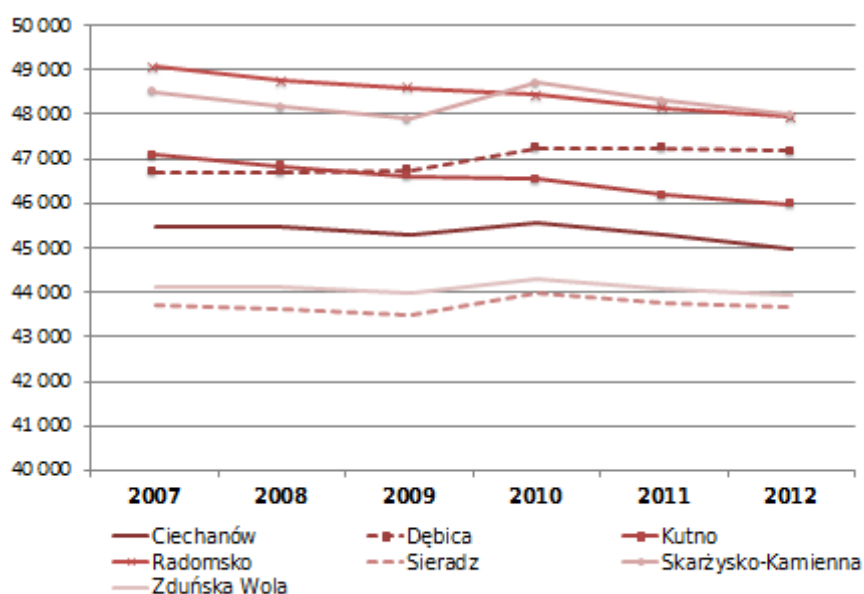
¹⁶ W roku 2012 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 27,9 osób w wieku poprodukcyjnym oraz 28,7 osób w wieku przedprodukcyjnym.

¹⁷ W roku 2012 na stałe wyjechało z Polski 21,2 tys. osób tj. o 1,3 tys. więcej niż w roku 2011.

1.6. Kutno na tle innych miast - analiza porównawcza

Analizując dane dotyczące liczby ludności w latach 2007-2012, dodatni trend zanotowało jedynie jedno miasto tj. Dębica (+1%). Nieznaczne spadki miały miejsce w przypadku Sieradza (-0,1%) i Zduńskiej Woli (-0,5%). Ludność Ciechanowa oraz Skarżyska-Kamiennej zmniejszyła się o ok. 1%. Najwięcej, w analizowanym okresie, ubyło mieszkańców Kutna (-2,4%) oraz Radomska (-2,3%).

Wykres 11. Liczba ludności w wybranych miastach w latach 2007-2012 (liczba osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

Liczbę ludności determinuje przyrost naturalny oraz saldo migracji. Pierwszy wskaźnik, będący różnicą pomiędzy liczbą urodzin a zgonów, kształtuje się na dodatnim poziomie w przypadku dwóch miast z grupy porównawczej tj. Dębicy (+147 osób) oraz Ciechanowa (+1 osoba). Jednak tylko w przypadku Dębicy wynik poprawił się w stosunku do roku wyjściowego (2007 r.). O poprawie współczynnika można mówić również w przypadku Skarżyska-Kamiennej i Zduńskiej Woli, w których przyrost naturalny jest ujemny, jednak skala zgonów w stosunku do urodzeń zmniejsza się. Najbardziej niekorzystne wskaźniki przyrostu naturalnego w 2012 r. odnotowały takie miasta jak: Radomsko (-141), Skarżysko-Kamienna (-137) oraz Kutno (-136).

Drugim czynnikiem silnie skorelowanym z liczbą ludności jest saldo migracji. W każdym z analizowanych miast kształtuje się ono na ujemnym poziomie, co oznacza, że odpływ mieszkańców z miast przewyższa ich napływ. Bilans jest szczególnie niekorzystny w Ciechanowie (-337), Dębicy (-214) oraz Skarżysku - Kamiennej (-219). Drugi biegun stanowi Radomsko, gdzie w 2012 r. saldo migracji wyniosło -42 osoby.

Tabela 8. Dane demograficzne dla wybranych miast - porównanie w latach 2007 i 2012

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Liczba ludności (tys. osób)	45,47	44,97	46,70	47,18	47,08	45,97	49,07	47,94	43,71	43,65	48,50	47,98	44,14	43,92
Przyrost naturalny (osoby)	14	1	140	147	-123	-136	-80	-141	13	-41	-183	-137	-39	-6
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,3	0,0	3,0	3,1	-2,6	-3,0	-1,6	-2,9	0,3	-0,9	-3,7	-2,8	-0,9	-0,1
Saldo migracji	-341	-337	-261	-214	-158	-184	-114	-42	-290	-131	-265	-219	-242	-161
Saldo migracji na 1 000 ludności	-7,50	-7,49	-5,59	-4,54	-3,36	-4,00	-2,32	-0,88	-6,63	-3,00	-5,46	-4,56	-5,48	-3,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 9. Wskaźniki obciążenia demograficznego w wybranych miastach - porównanie w latach 2007 i 2012 (dane w osobach)

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Ludność w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	48,7	50,6	49,8	51,2	50	55,7	56,4	58,8	51	53,6	54	57,4	53,7	57,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku przedprodukcyjnym	68,3	95,3	70,7	91,3	99,5	135,8	90,5	120,9	75,5	104,8	116,6	150,3	82,5	105,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	19,8	24,7	20,6	24,4	24,9	32,1	26,8	32,2	21,9	27,4	29,1	34,5	24,3	29,7

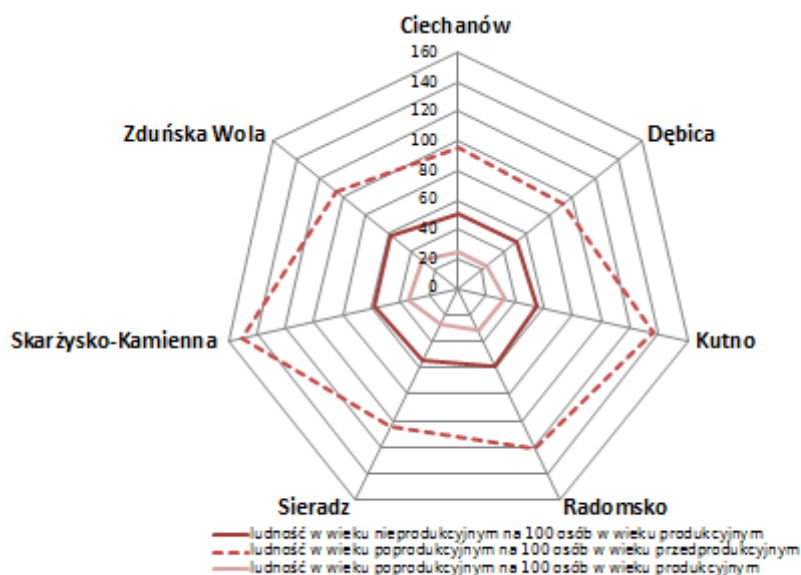
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Współczynnik migracji na 1000 ludności ukazuje, że w każdym z analizowanych miast, z wyjątkiem Radomska, osiąga wysoki, niekorzystny poziom, znacznie przekraczający średnią dla kraju. Prawdopodobnie jest to związane z obserwowanym w skali kraju trendem, gdzie „maleje liczba mieszkańców miast i udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności kraju. Obecnie ludność miejska stanowi 60,6% (w 2000 r. było to prawie 62%) natomiast sukcesywnie rośnie liczba ludności zamieszkałej na obszarach wiejskich – głównie wokół dużych miast”¹⁸.

Wskaźniki obciążenia demograficznego na przestrzeni analizowanych lat uległy pogorszeniu we wszystkich siedmiu miastach grupy porównawczej. Jeśli chodzi o ludność w wieku nieprodukcyjnym, na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2012 r. wysokość wskaźnika waha się od 50,6 w przypadku Ciechanowa do 58,8 w Radomsku.

Natomiast poddając analizie już bardziej szczegółowe dane, widać trend idący w kierunku starzenia się społeczeństwa. Na uwagę zasługuje przede wszystkim wskaźnik określający stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku przedprodukcyjnym. Najbardziej niekorzystna sytuacja w tym zakresie przedstawia się w Skarżysku-Kamiennej, Kutnie oraz Radomsku. Oznacza to znaczącą przewagę osób starszych w relacji do dzieci i młodzieży.

Wykres 12. Wskaźniki obciążenia demograficznego w wybranych miastach w 2012 r. (liczba osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

¹⁸ Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2012 r., GUS, Warszawa 2013, s. 2.

W 2007 r. relacja osób starszych do młodych wynosiła od 68,3 w przypadku Ciechanowa do 116,6 w Skarżysku-Kamiennej. Natomiast już w roku 2012 wskaźnik ten przyjął wyższe wartości i oscylował od 91,3 (Dębica) do 150,3 (Skarżysko-Kamienna). Pod tym względem Kutno uplasowało się na przedostatniej pozycji (z wynikiem 135,8 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 w wieku przedprodukcyjnym, podczas gdy w 2007 r. wskaźnik ten wynosił 99,5). Sukcesywny wzrost tego wskaźnika na przestrzeni zaledwie 6 lat odzwierciedla zmiany demograficzne, jakie obserwujemy obecnie i jakie będą nasilać się w przyszłości.

2. Przedsiębiorczość

Wprowadzenie

„Dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy uwarunkowany jest głównie czynnikami endogenicznymi, miasta są, bowiem na tyle konkurencyjne na ile przedsiębiorcze, innowacyjne i konkurencyjne są ich gospodarki i społeczności lokalne”¹⁹. W tym kontekście kluczowym elementem potencjału ekonomicznego miast jest szeroko rozumiana aktywność gospodarcza, której szczegółowa analiza obejmuje ewaluację szeregu wskaźników, wśród których znajdują się między innymi: podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, podmioty osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców, spółki prawa handlowego na 1000 mieszkańców, spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców, nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw na 1 mieszkańca i wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca, pracujący w gospodarce narodowej na 1000 mieszkańców.

Aktywność gospodarcza jest wynikiem interakcji różnorodnych grup czynników, nie może zatem być oceniana przez pryzmat pojedynczego wskaźnika.

Trendy w gospodarce - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *W Kutnie funkcjonuje 4 400 podmiotów gospodarki narodowej, tj. 957 w przeliczeniu na 10 tys. ludności. Wynik ten plasuje gminę na 12 pozycji wśród 18 gmin miejskich województwa łódzkiego.*
- ⇒ *Według danych GUS 94,6% (4 164) podmiotów zlokalizowanych w Kutnie zatrudnia 0-9 osób. Zatrudnienie mieszczące się w przedziale 10-49 deklaruje 3,7% (164) pracodawców, z kolei 50-249 - 1,5% (67). Od 250. do 999. pracowników zatrudniają 4 firmy, natomiast jeden pracodawca zatrudnia od dwóch lat (2011 i 2012) 1000 osób i powyżej.*
- ⇒ *W Kutnie jest 289 spółek prawa handlowego (wzrost z 232 w 2007 r.), w tym 53 z udziałem kapitału zagranicznego (wzrost z 46 w 2007 r.).*

¹⁹ Potencjał ekonomiczny miast w woj. lubelskim w latach 2000-2010, GUS, Lublin 2011, s. 49.

Wskaźnik 1,2 zarejestrowanych spółek prawa handlowego z kapitałem zagranicznym na 1000 mieszkańców plasuje Kutno na 3 pozycji wśród gmin miejskich woj. łódzkiego, zaraz po Łodzi oraz Konstancynie Łódzkiej.

⇒ Kondycja ekonomiczna firm w powiecie kutnowskim, wyrażona nakładami inwestycyjnymi ponoszonymi przez przedsiębiorstwa na 1 mieszkańca, lokuje go na drugiej pozycji spośród 24 powiatów województwa łódzkiego (po bełchatowskim).

2.1. Podmioty gospodarcze

Podstawowym wskaźnikiem aktywności gospodarczej danej jednostki terytorialnej jest liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisana do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców. W Kutnie kształtuje się na poziomie 957. Wyprzedzamy tym samym średnią dla województwa łódzkiego (o 30 firm przypadających na 10 tys. ludności) oraz znacząco średnią dla powiatu.

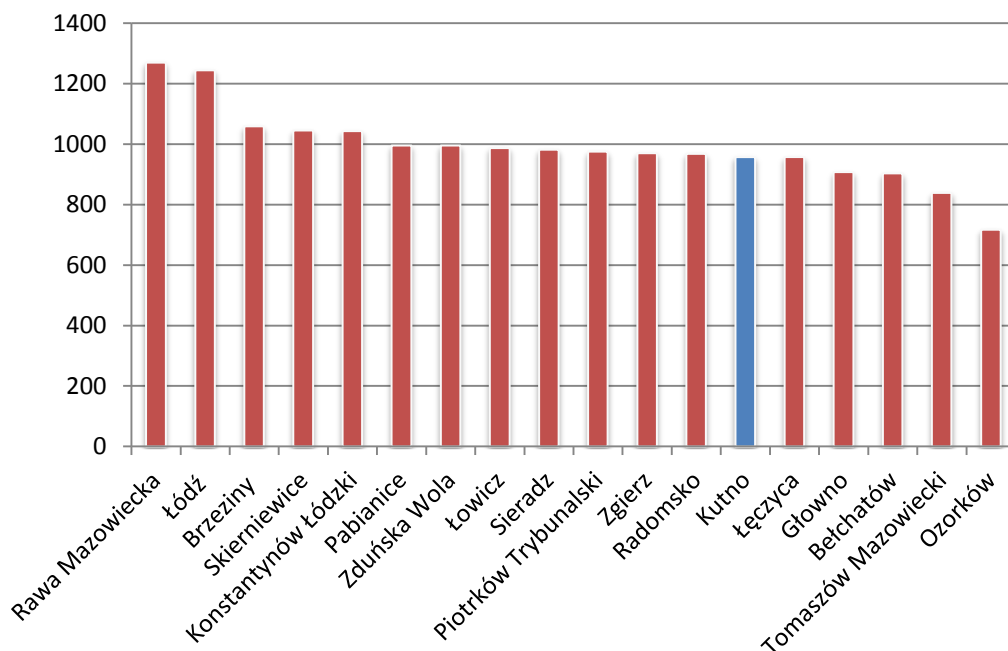
Tabela 10. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	967	985	981	1 015	1 004	1 032
Woj. łódzkie	942	950	868	908	902	927
Powiat kutnowski	813	823	735	743	739	751
Kutno	-	-	969	974	953	957

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Porównując Kutno z gminami miejskimi województwa łódzkiego (jest ich 18), uzyskany wynik plasuje miasto na 12. pozycji.

Wykres 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminach miejskich województwa łódzkiego w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS 2013.

Tendencje w rozwoju przedsiębiorczości doskonale obrazuje analiza podmiotów gospodarczych w podziale na osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (na 1000 mieszkańców) oraz spółki prawa handlowego (na 1000 mieszkańców).

Stwarzane przez jednostki samorządu terytorialnego warunki do rozwoju firm lokalnych częściowo określa wskaźnik podejmowania działalności gospodarczej przez osoby fizyczne. Na 1000 mieszkańców statystycznie 73,8 prowadzi działalność gospodarczą. Wskaźnik ten jest wyższy w porównaniu z wojewódzkim oraz powiatowym i nieco niższy od średniej dla kraju. Świadczy to o relatywnie sprzyjającym klimacie do prowadzenia własnego biznesu, choć na przestrzeni lat obserwowany jest spadek tego wskaźnika (z bardzo wysokiego poziomu 84,7 w 2007 r. do 73,8 w 2012 r.).

Tabela 11. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	73,1	74,6	73,8	76,4	74,5	75,7
Woj. łódzkie	74,3	75,0	67,5	70,9	69,6	70,9
Powiat kutnowski	66,6	67,4	58,6	59,2	58,3	58,4
Kutno	84,7	84,3	77,4	77,5	74,9	73,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Jeśli chodzi o wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby fizyczne w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, to w Kutnie, w analizowanych latach, nie odbiega od średniej ogólnopolskiej i wojewódzkiej. Mniej aktywni pod tym względem są pozostali mieszkańcy powiatu kutnowskiego.

Tabela 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	11	12	11	12	12	12
Woj. łódzkie	12	12	11	11	11	11
Powiat kutnowski	10	11	9	9	9	9
Kutno	-	-	12	12	12	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Jednym z kluczowych elementów obrazujących poziom rozwoju gospodarczego gminy jest liczba spółek prawa handlowego zarejestrowanych na ich terenie. Obecnie w mieście zarejestrowanych jest 291 takich spółek. Wskaźnik ten różnicuje poszczególne regiony, określając ich pozycję konkurencyjną, rozumianą zarówno jako zdolność do tworzenia sprzyjających warunków do rozwoju firm lokalnych, jak też do przyciągania inwesto-

rów zewnętrznych. W Kutnie wskaźnik ten kształtuje się na poziomie średniej dla województwa łódzkiego i wynosi 6,3 na 1000 mieszkańców.

Tabela 13. Spółki prawa handlowego na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	6,8	7,1	7,4	7,9	8,4	9,1
Woj. łódzkie	4,8	5,0	5,3	5,6	5,9	6,3
Powiat kutnowski	3,2	3,3	3,5	3,6	3,7	4,0
Kutno	4,9	5,2	5,3	5,6	5,8	6,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

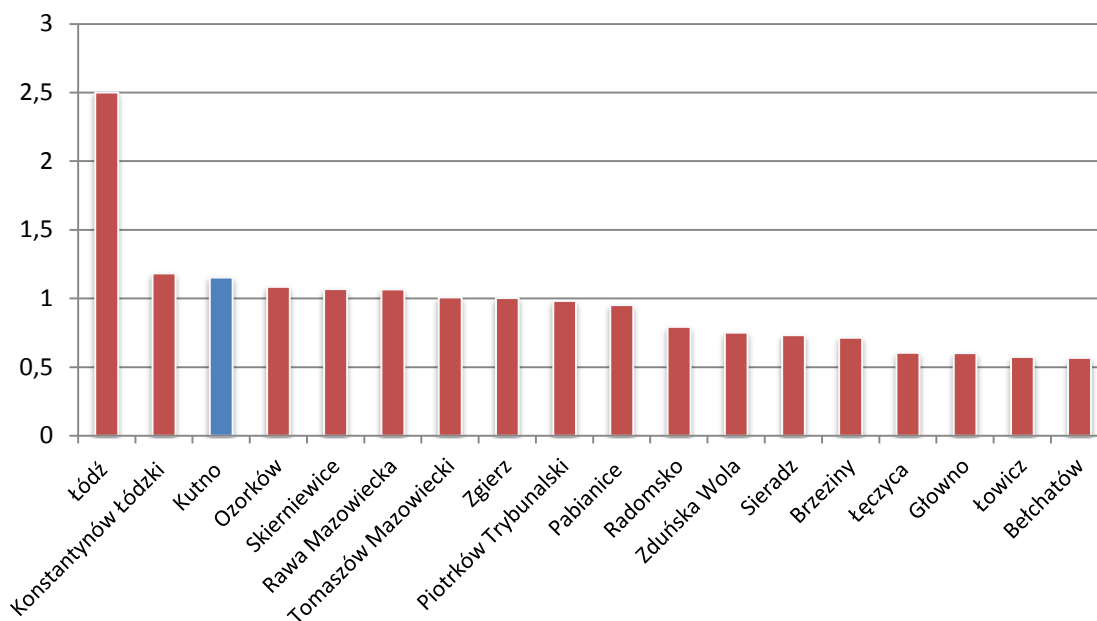
Dla wzmocnienia potencjału gospodarczego miast niezmiernie ważne jest pozyskiwanie inwestorów zagranicznych. Zdolność do absorpcji inwestycji zagranicznych jest cechą wyróżniającą najbardziej konkurencyjne miasta. Najlepszym przykładem tego procesu jest wskaźnik liczby spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców. Kutno jest miastem, które skutecznie przyciąga kapitał zagraniczny. Na 1000 mieszkańców zarejestrowanych jest 1,2 spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego, co w gronie gmin miejskich województwa łódzkiego plasuje miasto na trzecim miejscu, zaraz po Łodzi i Konstantynowie Łódzkim.

Tabela 14. Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9
Woj. łódzkie	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,2
Powiat kutnowski	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Kutno	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Wykres 14. Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców w gminach miejskich województwa łódzkiego w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

Najwięksi inwestorzy zagraniczni działający w Kutnie reprezentują takie sektory jak: opakowaniowy, metalowy, farmaceutyczny, transportowy, spożywczy i tworzyw sztucznych.

Tabela 15. Najwięksi inwestorzy zagraniczni (w kolejności alfabetycznej)

Firma	Sektor
DS Smith Polska SA	Opakowaniowy
Enginova Sp. z o.o.	Metalowy
Fuji Seal Poland Sp. z o. o.	Opakowaniowy
Kellogg/UMA Investments Sp. z o.o.	Spożywczy
Kofola/Hoop Polska S.A.	Spożywczy
Lampre Polska Sp. z o.o.	Metalowy
Nijhof-Wassink Sp. z o.o.	Transportowy
PCC Intermodal S.A.	Transportowy
Pini Polonia Sp. z o.o.	Spożywczy
Printpack Poland Sp. z o.o.	Opakowaniowy
Sirmax Polska Sp. z o. o.	Tworzyw sztucznych
Teva Operations Poland sp. z o.o.	Farmaceutyczny

Źródło: Urząd Miasta Kutno.

Kolejny wskaźnik, który obrazuje kondycję ekonomiczną danej jednostki terytorialnej to skłonność firm do inwestowania wyrażona nakładami na 1 mieszkańca oraz wartością brutto środków trwałych.

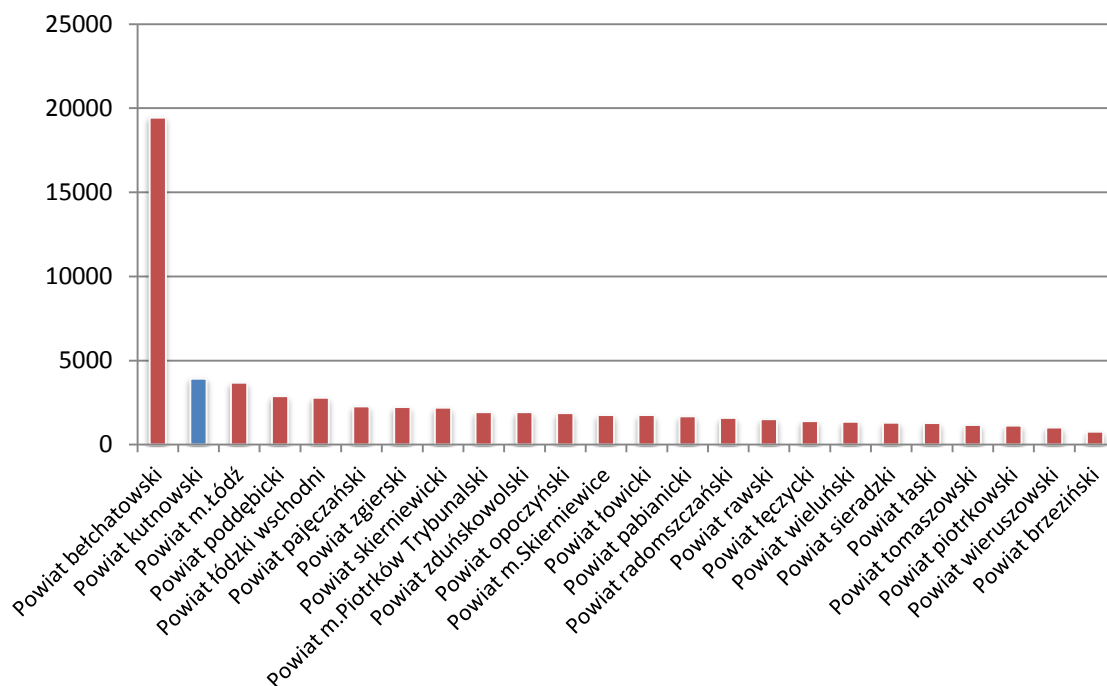
W 2011 r. powiat kutnowski plasował się na drugiej pozycji wśród powiatów województwa łódzkiego (po bełchatowskim) pod względem nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez przedsiębiorstwa na jednego mieszkańca²⁰. Jest to znacząco lepszy wynik od średniej wojewódzkiej i ogólnopolskiej. Ponadto, bardzo istotny jest wzrostowy trend tego zjawiska w Kutnie (61,6% wzrostu w stosunku do 2008 r.), szczególnie w porównaniu do notowanych spadków w skali kraju (-3,6%) oraz województwa (-20,3%).

Tabela 16. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (zł)

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Polska	3 518	3 122	3 031	3 392
Woj. łódzkie	3 947	3 224	3 170	3 147
Powiat kutnowski	2 425	2 037	3 102	3 918

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Wykres 15. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w powiatach województwa łódzkiego w 2011 r.

²⁰ W firmach powyżej 9 zatrudnionych.

Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach odzwierciedla poziom nakładów inwestycyjnych poniesionych w podmiotach gospodarczych w dłuższym okresie. Należy zaznaczyć, że wartość środków trwałych skumulowanego majątku w powiecie kutnowskim zwiększyła się (w stosunku do roku 2008) o 29,7%, podczas gdy w Polsce oraz w województwie łódzkim notowany wzrost był niższy i wyniósł odpowiednio 17,9% i 11,8%.

Tabela 17. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (zł)

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Polska	32 314	34 338	35 625	38 084
Woj. łódzkie	28 435	30 340	29 108	33 781
Powiat kutnowski	24 414	26 092	28 649	31 658

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

2.2. Warunki do prowadzenia biznesu w Kutnie

Miasto aktywnie zabiega o nowych przedsiębiorców. Kutnowska dzielnica przemysłowa Skłęczki obejmuje powierzchnię ponad 1 100 ha. Na jej terenie działa ponad 60 firm z różnych branż. Dużą część dzielnicy przemysłowej stanowi powołany uchwałą Nr 571/LXII/98 z 1998 roku Kutnowski Park Agro-Przemysłowy. Dokument ten określa lokalną politykę rozwoju gospodarczo-przestrzennego oraz zasady nabywania nieruchomości na własność przez samorząd miasta Kutno w obszarze Kutnowskiego Parku Agro-Przemysłowego (KPAP). To właśnie w tym dokumencie po raz pierwszy pada nazwa – Kutnowski Park Agro-Przemysłowy. Z kolei 22 sierpnia 2001 r. ustanowiono Podstrefę Kutno Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Pierwotnie swym obszarem podstrefa obejmowała 23 ha wydzielone w ramach KPAP. Aktualnie tereny Podstrefy Kutno, które leżą w granicach dzielnicy Skłęczki, zajmują obszar ponad 111 ha.

Zdjęcie 3. Budowa fabryki w Kutnowskim Parku Agro-Przemysłowym

Obecnie miasto Kutno oferuje inwestorom ponad 43 ha wolnych terenów inwestycyjnych w obszarze dzielnicy przemysłowej Skłęczki. Znaczna część tej powierzchni (ok. 27,5 ha) objęta jest statusem Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

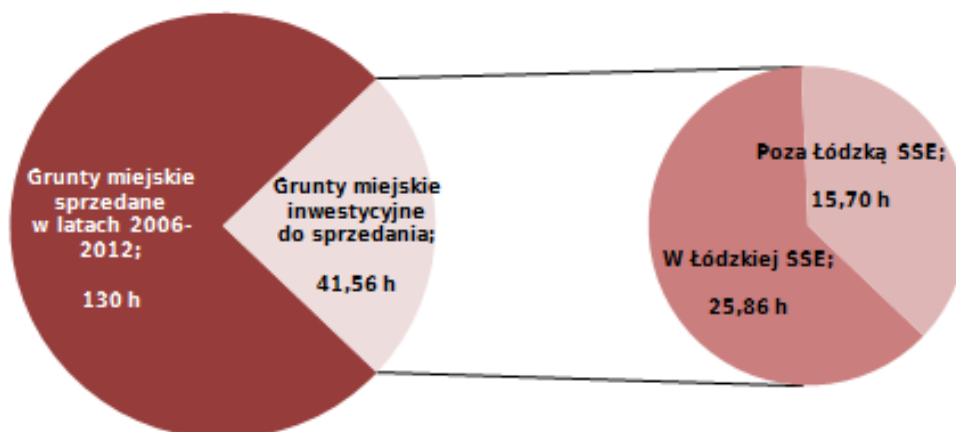
Tabela 18. Tereny inwestycyjne w Kutnie

Tereny inwestycyjne objęte Łódzką Specjalną Strefą Ekonomiczną (27,46 ha):	Tereny inwestycyjne poza Łódzką Specjalną Strefą Ekonomiczną (15,7 ha):
▪ Intermodalna - 11,4 ha ▪ Wschodnia - 5,88 ha ▪ Żołnierska - 2,18 ha ▪ Poprzeczna - 6,4 ha ▪ Wschodnia - 1,6 ha	▪ Wschodnia - 2,7 ha ▪ Wschodnia - 0,5 ha ▪ Poprzeczna - 2,5 ha ▪ Metalowa - 3,2 ha ▪ Metalowa/Lotnicza - 5,7 ha ▪ Lotnicza - 1,1 ha

Źródło: Urząd Miasta Kutno.

Tereny te są uzbrojone i w zdecydowanej większości pokryte aktualnymi Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, dla których wskaźnik intensywności zabudowy wynosi min. 90%. W ostatnich latach samorząd miejski wydatkował na infrastrukturę w dzielnicy Skłęczki ponad 26 mln zł, a do końca 2014 r. wyda kolejne 15,5 mln zł. Znaczną część tych kwot, tj. około 17 mln zł stanowiły dotacje pochodzące z Unii Europejskiej oraz innych zewnętrznych źródeł finansowania.

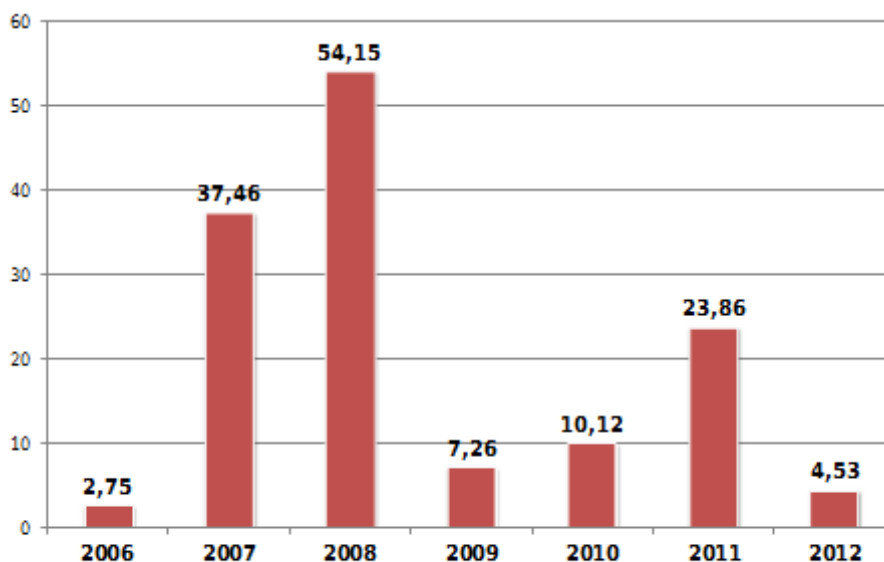
Wykres 16. Sprzedane i wolne tereny inwestycyjne w dzielnicy Skłęczki (stan na 30 czerwca 2013 r.)

Źródło: Urząd Miasta Kutno

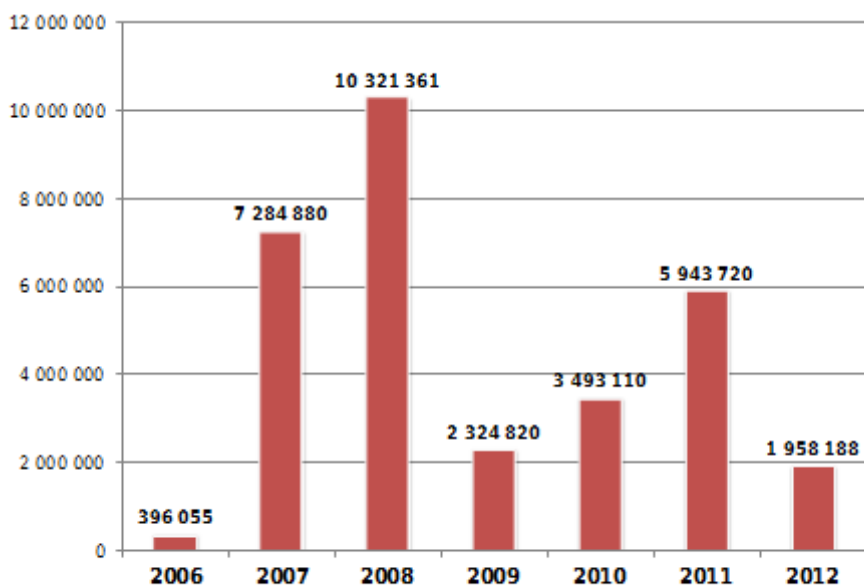
W latach 2006–2012 miasto zbyło na rzecz inwestorów 130,01 ha powierzchni inwestycyjnej (w dzielnicy przemysłowej Skłęczki) o łącznej wartości 31 722 133,6 zł netto.

Wykres 17. Powierzchnia sprzedanych miejskich terenów inwestycyjnych w dzielnicy Skłęczki (ha)

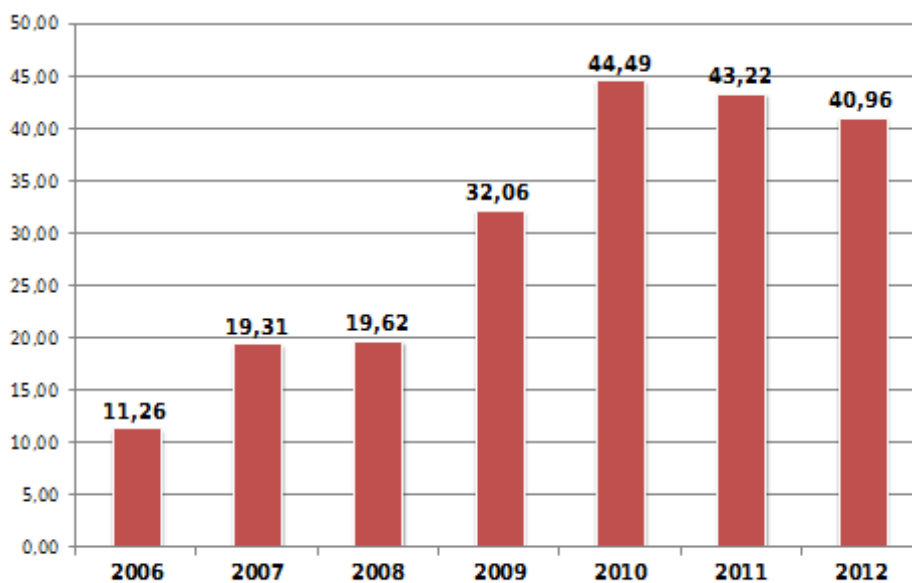
Źródło: Urząd Miasta Kutno

Wykres 18. Wartość netto sprzedanych miejskich terenów inwestycyjnych w dzielnicy Skłęczki (zł)

Źródło: Urząd Miasta Kutno

Wykres 19. Średnia cena za 1m² gruntów sprzedanych w dzielnicy Skłęczki

Źródło: Urząd Miasta Kutno

Zdjęcie 4. Widok na dzielnicę przemysłową Skłęczki

Warto zaznaczyć, że od dwóch lat ŁSSE, do której należy m.in. Podstrefa Kutno jest najlepiej ocenioną przez inwestorów strefą ekonomiczną w Polsce – wg raportów firmy doradczej KPMG. Z kolei wg raportu fDi Magazine (Grupa Financial Times) „Global Free Zones of the Future 2012/2013” – ŁSSE zajmuje 3. miejsce w Europie i 18 miejsce na świecie.

Miasto stwarza dla przedsiębiorców dodatkowe zachęty do inwestowania. Podstawowym instrumentem w tym zakresie jest Uchwała Rady Miasta Kutno z dnia 15 maja 2007 roku nr X/89/07 w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy regionalnej dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy związane z nowymi inwestycjami. Okres zwolnienia uzależniony jest od liczby utworzonych nowych miejsc pracy. Jeśli przedsiębiorca utworzy:

- 20 nowych miejsc pracy w okresie do 3 lat od momentu zakończenia inwestycji - uzyska zwolnienie na okres 1 roku,
- 50 nowych miejsc pracy w okresie do 3 lat od momentu zakończenia inwestycji - uzyska zwolnienie na okres 2 lat,
- 100 nowych miejsc pracy w okresie do 3 lat od momentu zakończenia inwestycji - uzyska zwolnienie na okres 3 lat,
- 150 nowych miejsc pracy w okresie do 3 lat od momentu zakończenia inwestycji - uzyska zwolnienie na okres 4 lat,
- 300 nowych miejsc pracy w okresie do 3 lat od momentu zakończenia inwestycji - uzyska zwolnienie na okres 5 lat.

Rozpoczęcie działalności gospodarczej w Kutnie, na terenach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej daje inwestorowi możliwość skorzystania z kolejnych ulg i zwolnień. Najważniejsze z nich to:

- pomoc z tytułu inwestycji - zwolnienie z podatku dochodowego w wysokości do 70% poniesionych nakładów inwestycyjnych dla małych przedsiębiorstw (60% w przypadku średnich i 50% w przypadku dużych przedsiębiorstw),
- pomoc z tytułu zatrudnienia - zwolnienie z podatku dochodowego w wysokości do 70% dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników dla małych przedsiębiorstw (60% w przypadku średnich i 50% w przypadku dużych przedsiębiorstw).

Inwestor sam decyduje, z jakiego rodzaju pomocy w ramach specjalnej strefy ekonomicznej chce skorzystać. Poziomy zwrotu poniesionych nakładów inwestycyjnych, jakie oferuje Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna należą do najwyższych w Polsce. Specjalne Strefy Ekonomiczne w Polsce będą działać do 2026 r.

Udzielaniem wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców zajmuje się od 1993 r. Agencja Rozwoju Regionu Kutnowskiego S.A. (ARRK), której akcjonariuszem jest m.in. samorząd miejski. W ostatnich latach z usług tej instytucji skorzystało:

- ok. 300 osób - ze szkoleń w zakresie zakładania i prowadzenia firmy oraz szkoleń językowych, komputerowych i interpersonalnych,
- ok. 3000 osób - z doradztwa w ramach Punktu Konsultacyjnego KSU 2008-2011,
- ok. 100 osób - otrzymało dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Na realizację swoich celów statutowych Agencja pozyskała łącznie ok. 9 mln zł środków z Unii Europejskiej.

Ponadto, ARRK prowadzi od 2007 r. (we współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną) Centrum Informacji Technicznej i Biznesowej (CITiB). Głównym celem działalności Centrum jest zapewnienie dostępu do wiedzy jako integralnego elementu rozwoju innowacyjnej gospodarki w regionie oraz wyrównanie szans dostępu społeczności lokalnej do nieodpłatnej informacji naukowej, technicznej i biznesowej²¹. Statystyka dotycząca efektów funkcjonowania CITiB od początku jego istnienia (do końca 2012 r.) prezentuje się następująco:

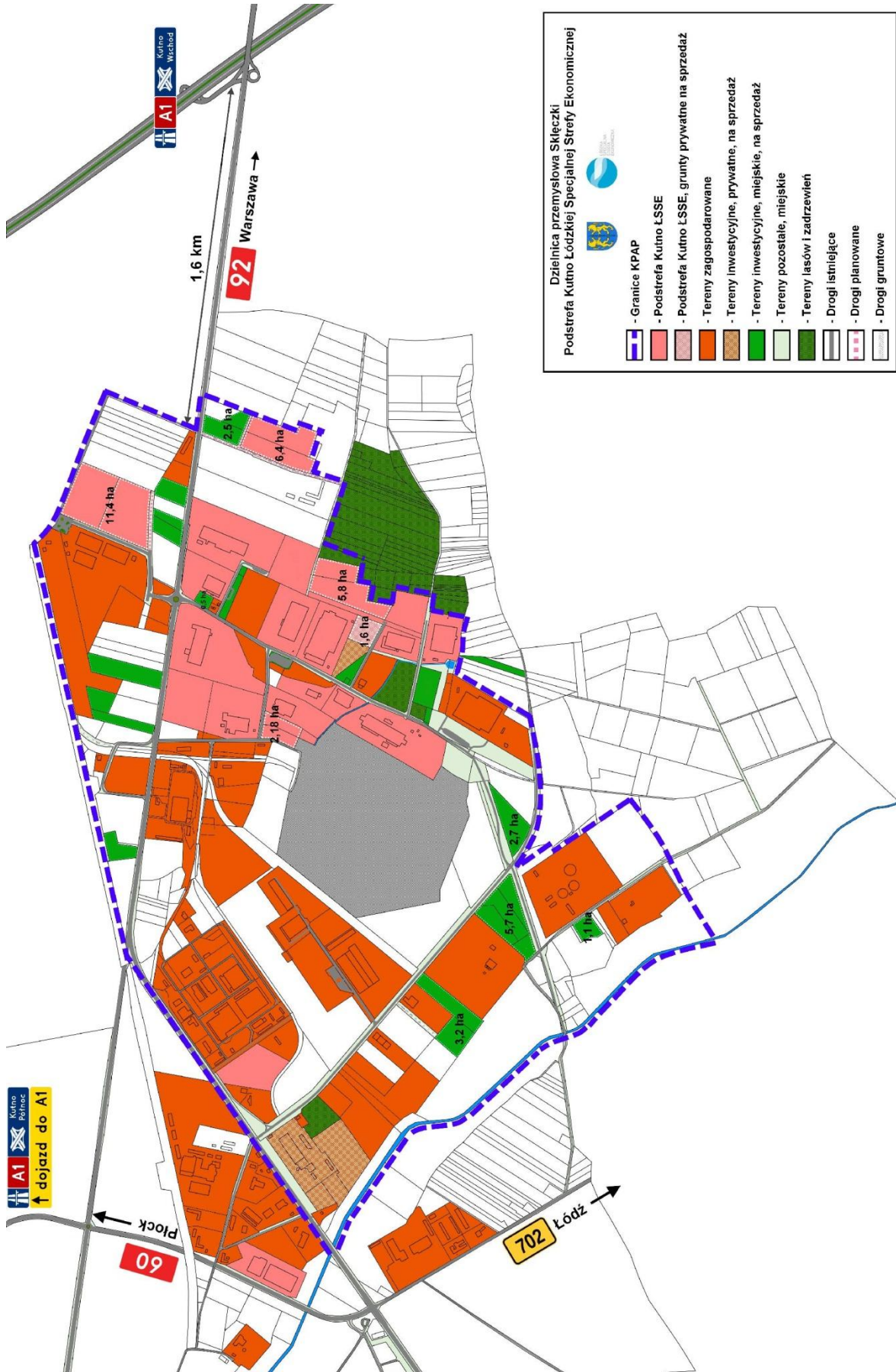
- odwiedzających – korzystających: 171
- udostępnionych woluminów: 982
- udostępnionych czasopism: 259
- udzielonych informacji: 265

---

²¹ Informacje o CITiB, http://www.centrumkutno.pl/?pg=o_nas, (25.09.2013).

ARRK jest także wydawcą lokalnej telewizji „TV Kutno”, której celem jest informowanie o wydarzeniach z Kutna i regionu. W listopadzie 2012 roku ARRK S.A. powołała spółkę mediaARRK sp. z o.o. www.tvc24.pl , która jest producentem lokalnego programu.

Mapa 1. Dzielnica przemysłowa Skłęczki 2013

2.3. Kutnowskie podmioty gospodarcze

Tabela 19. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w 2012 r. (%)

Wyszczególnienie	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo	Górnictwo i wydobywanie	Przetwórstwo przemysłowe	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatycznych	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Transport i gospodarka magazynowa	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	Edukacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Pozostała działalność usługowa, gosp. dom. zatrudniające pracowników; organizacje i zespoły eksterytorialne
Polska	2,3	0,1	9,1	0,2	0,3	11,9	26,8	6,4	3,1	2,7	3,2	5,3	8,9	2,6	0,7	3,5	5,1	1,7	6,1
Woj. łódzkie	2,0	0,1	12,1	0,2	0,3	10,4	29,3	6,2	2,5	2,3	3,2	3,6	7,9	2,2	0,9	3,6	5,1	1,7	6,4
Powiat kutnowski	4,1	0,1	8,5	0,2	0,5	8,8	33,7	5,8	2,2	1,9	3,3	2,7	7,4	2,0	1,3	3,6	5,1	1,8	7,0
Kutno	0,7	0,1	8,5	0,2	0,5	7,7	34,3	5,7	2,2	2,2	3,9	3,0	9,8	1,9	0,4	3,4	6,5	1,8	7,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Jedną trzecią podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Kutnie stanowią firmy, których głównym profilem działalności jest handel hurtowy i detaliczny. W strukturze wszystkich firm stanowią one 34,3%, tj. aż 7,5 pkt. proc. więcej niż dla ogółu Polski. Kolejną pozycję, z udziałem 9,8%, zajmują firmy z sekcji: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. W stosunku do innych jednostek terytorialnych, udział tego typu przedsiębiorstw jest relatywnie wyższy w gospodarce Kutna. Podobna sytuacja występuje w przypadku podmiotów reprezentujących działalność finansową i ubezpieczeniową oraz opiekę zdrowotną i pomoc społeczną.

Gospodarka Kutna odznacza się wysokim wskaźnikiem obrazującym ilość podmiotów zatrudniających od 50 do 249 osób na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym. Jest ich 23, podczas gdy średnie wojewódzka i ogólnopolska wynoszą 12 na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Tabela 20. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	0-9		10-49		50-249		250 i więcej	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Polska	1 427	1 542	61	60	12	12	2	2
Woj. łódzkie	1 394	1 399	66	62	12	12	2	2
Powiat kutnowski	1 203	1 116	50	46	15	15	2	1
Kutno	-	1 411	-	56	-	23	-	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Kluczowe gałęzie gospodarki Kutna oraz ich główni reprezentanci (w podziale na branże):

- **Spożywczy** - Pini Polonia Sp. z o.o., Hamburger Pini Sp. z o.o., OSM w Łowiczu - Zakład Mleczarski w Kutnie, Exdrob S.A., Hoop Polska Sp. z o.o., Kellogg/UMA Investments Sp. z o.o., GoodMills Polska Kutno Sp. z o.o., Młyn - Jujka A.S.,
- **Farmaceutyczny** - Polfarmex S.A., Teva Kutno S.A., Fresenius Kabi Polska Sp. z o.o., Nobilus Ent.,
- **Maszynowy i metalowy** - Kongskilde Sp. z o.o., Kraj Sp. z o.o., Skiold - BL Sp. z o.o., Ideal Europe Sp. z o.o., Florian Centrum S.A., Miflex-Masz Sp. z o.o., AMZ Kutno Sp. z o.o., HW Pietrzak Holding Sp. z o.o., Libner Polska Sp. z o.o., Enginova Sp. z o.o., Lampre Polska Sp. z o.o., Farma Tech Sp. z o.o.,
- **Tworzywa sztuczne** - Elplast Sp. z o.o., Sirmax Polska Sp. z o.o., PolyOne Poland Manufacturing Sp. z o.o.,
- **Opakowania** - DS Smith Polska S.A., Fuji Seal Poland Sp. z o.o., Printpack Poland Sp. z o.o., Serioplast Poland Sp. z o.o., PPHU Fol-Pol, ZPH Chem-Pak,

- **Elektroniczny** - ZPR Miflex S.A.,
- **Transportowy** - Nijhof-Wassink Sp. z o.o., Polsad - Renault Trucks, PHU BIS TRANS, PCC Intermodal S.A.,
- **Budownictwo** - Schomburg Polska Sp. z o.o., Vester Sp. j., Mavex, Mawex, Aarsleff Sp. z o.o., Kutnowska Prefabrykacja Betonów Kutno Sp. z o.o., Budimus Sp. J.

2.4. Kutno na tle innych miast - analiza porównawcza

Analizując wskaźniki aktywności gospodarczej w Kutnie oraz w 6 pozostałych miastach tworzących tzw. grupę porównawczą, możemy zaobserwować następujące trendy:

- Pod względem podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców, Kutno z wynikiem 95,7 plasuje się na 6., przedostatniej pozycji, notując przy tym największy spadek w stosunku do roku bazowego;
- Jeśli chodzi o wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców, Kutno znajduje się na 5. pozycji (z wynikiem 73,8);
- Pod względem zarejestrowanych spółek prawa handlowego na 1000 mieszkańców Miasto zajmuje 3. pozycję po Sieradzu i Dębicy;
- Wskaźnik spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców plasuje Kutno na 1. pozycji.

Pod względem nakładów brutto na środki trwałe w przedsiębiorstwach, powiat kutnowski znalazł się na drugiej pozycji, oddając pierwszeństwo powiatowi ciechanowskiemu, który zdecydowanie dystansuje rywali.

Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na mieszkańca umiejscowiła powiat kutnowski na 1. miejscu w rankingu analizowanych miast.

Tabela 21. Wskaźniki aktywności gospodarczej - porównanie w latach 2007 i 2012 (dane w osobach)

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców	99,6	99,3	83,4	86,9	104,3	95,7	87,5	96,8	99,1	98,1	118,4	111,7	104,3	99,5
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	79,1	76,6	62,1	63,6	84,7	73,8	71,0	78,4	75,9	73,1	95,3	86,4	84,5	78,0
Spółki prawa handlowego na 1000 mieszkańców	5,2	5,9	5,9	6,8	4,9	6,3	3,0	4,6	6,8	6,9	3,4	3,9	4,2	5,1
Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców	0,9	1,0	0,7	0,8	1,0	1,2	0,5	0,8	0,6	0,7	0,5	0,5	0,7	0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 22. Nakłady brutto na środki trwałe oraz wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (zł)

Wyszczególnienie	Nakłady brutto na środki trwałe				Wartość brutto środków trwałych			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Powiat ciechanowski	2 823	1 732	4 502	5 129	26 462	26 969	27 849	28 980
Powiat dębicki	3 010	1 853	1 978	2 264	26 697	27 366	27 027	28 771
Powiat kutnowski	2 425	2 037	3 102	3 918	24 414	26 092	28 649	31 658
Powiat radomszczański	2 915	3 594	3 025	1 584	16 816	20 157	22 560	24 151
Powiat sieradzki	1 046	1 517	1 447	1 303	13 016	13 973	13 927	14 530
Powiat skarżyski	1 738	1 084	1 254	3 454	18 447	18 796	21 667	21 684
Powiat zduńskowolski	1 997	1 767	1 329	1 925	16 217	16 688	17 214	18 864

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

3. Rynek pracy

Wprowadzenie

„Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących sytuację na lokalnym rynku pracy są zasoby pracy. Determinowane zarówno uwarunkowaniami ilościowymi (czynniki demograficzne) jak i jakościowymi (kapitał ludzki) są siłą napędową rozwoju gospodarczego. Pełniejsze oraz bardziej efektywne wykorzystanie zasobów pracy jest możliwe dzięki rozwojowi kapitału ludzkiego. Konkurencyjność miast w dużej mierze zależy, od jakości zasobów ludzkich, bowiem wykształcona i dobrze wykwalifikowana siła robocza wpływa również na atrakcyjność inwestycyjną obszarów”²².

Trendy na rynku pracy - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *Statystycznie Kutno skupia ok. 75% pracujących w powiecie kutnowskim.*
- ⇒ *Z populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym (29 516 osób) własną działalność gospodarczą prowadzi 3 392 osób fizycznych, tj. 11% z tej grupy.*
- ⇒ *Pracujących w gospodarce narodowej tj. w podmiotach zatrudniających powyżej 9. osób jest 15 328. Należy zaznaczyć, że liczba ta uwzględnia również dojeżdżających do pracy w Kutnie.*
- ⇒ *Wskaźnik obrazujący pracujących na 1000 mieszkańców plasuje Kutno na pierwszej pozycji spośród gmin miejskich województwa łódzkiego.*
- ⇒ *Liczba osób pozostających bez pracy w Kutnie wynosi 2 830, co stanowi 9,6% ludności w wieku produkcyjnym.*
- ⇒ *W powiecie kutnowskim aktywnych zawodowo jest 42 114 osób, tj. 65,3% ludności w wieku produkcyjnym.*

²² Potencjał ekonomiczny miast w woj. lubelskim w latach 2000-2010, US w Lublinie, Lublin 2011, s. 56.

3.1. Ogólne wskaźniki rynku pracy

W roku 2012 r. liczba pracujących w Kutnie w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób wyniosła 15328, tj. 72 osoby mniej niż przed rokiem. Gdyby odnieść te dane do liczby ludności w wieku produkcyjnym Kutna (choć należy pamiętać, że po pierwsze - nie wszystkie osoby w tym wieku są aktywne zawodowo, a po drugie - w statystyce pracujących znajdują się również osoby spoza miasta), podmioty te stanowiłyby zatrudnienie dla 52% z nich.

Miasto Kutno skupia 2,74% pracujących województwa łódzkiego (dane zarówno dla roku 2007 jak i 2012 r.) oraz blisko 75% pracujących powiatu.

Tabela 23. Pracujący w gospodarce narodowej (liczba osób)²³

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	8 372 169	8 624 189	8 492 588	8 611 367	8 640 456	8 589 779
Woj. łódzkie	551 902	561 673	560 604	570 362	562 152	558 976
Powiat kutnowski	20 809	20 657	20 026	20 163	20 836	20 577
Kutno	15 161	14 872	14 356	14 972	15 400	15 328

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Wskaźnik obrazujący osoby pracujące (w przedsiębiorstwach powyżej 9 osób) na 1000 mieszkańców jest dla Kutna bardzo korzystny i wynosi 333, tj. o ponad 100 osób więcej niż średnia dla Polski oraz dla województwa.

Tabela 24. Pracujący na 1000 mieszkańców (liczba osób)

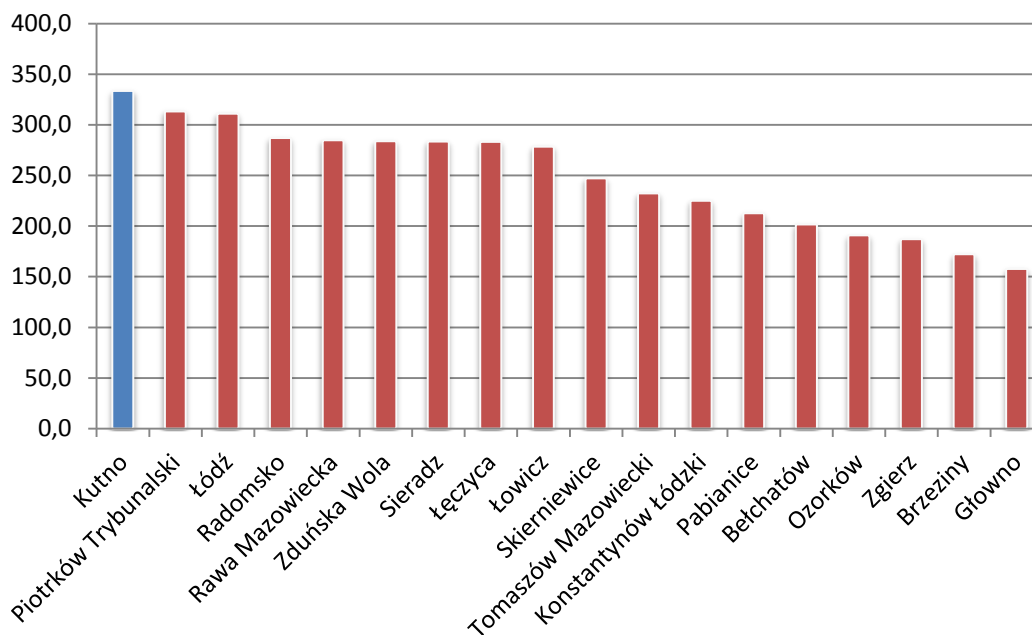
Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	220	226	223	223	224	223
Woj. łódzkie	216	220	221	224	222	221
Powiat kutnowski	202	201	196	197	205	203
Kutno	322	318	308	322	333	333

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Zestawiając wszystkie gminy miejskie województwa łódzkiego, Kutno zajmuje pod tym względem pierwszą pozycję. Sześć gmin uzyskało wynik plasujący je poniżej średniej krajowej.

²³ W podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób, bez pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Wykres 20. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminach miejskich w województwie łódzkim w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Istotnym czynnikiem wpływającym na aktywność gospodarczą miast jest zjawisko bezrobocia. Bezrobocie jest jedną z podstawowych kategorii rynku pracy, konsekwencją stanu nierównowagi pomiędzy popytem i podażą pracy. „Jednocześnie jest immanentną cechą gospodarki rynkowej, stanowi czynnik stymulujący wysoki poziom wydajności pracy, pod warunkiem, że utrzymuje się na stabilnym, relatywnie niskim poziomie”²⁴.

W końcu 2012 r. ilość bezrobotnych w Kutnie wyniosła 2830, tj. o 62 osoby mniej niż przed rokiem. Od 2009 r. wskaźnik ten przyjmuje korzystną tendencję spadkową. Bezrobotni Kutna stanowią 35,6% osób bez pracy w powiecie. Przy czym liczba bezrobotnych w powiecie ogółem powiększa się. Niewątpliwie jest to spowodowane faktem, iż największa koncentracja zatrudnienia występuje w granicach administracyjnych miast. Miasta są bowiem najważniejszymi węzłami sieci współczesnej gospodarki i społeczeństwa, jednostkami napędzającymi rozwój i postęp a tym samym podmiotami, które w największym stopniu stymulują lokalny rynek pracy²⁵.

²⁴ K. Hajder, *Wybrane uwarunkowania rozwoju bezrobocia w Polsce*, Poznań 2008, s. 9.

²⁵ G. Gorzelak, *Miasto jako przedmiot badań ekonomii*, Warszawa 2008, s. 2-8.

Tabela 25. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2007-2012 (osoby)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	1 746 573	1 473 752	1 892 680	1 954 706	1 982 676	2 136 815
Woj. łódzkie	123 148	99 191	128 105	131 617	138 652	151 036
Powiat kutnowski	7 366	6 093	7 554	7 220	7 302	7 332
Kutno	3 147	2 572	3 164	2 900	2 892	2 830

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Miarą wydajności regionalnego rynku pracy jest także wskaźnik liczby bezrobotnych przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jest to drugi sposób miary stopy bezrobocia, stosowany zdecydowanie rzadziej niż stopa bezrobocia, która liczona jest w odniesieniu do grupy aktywnych zawodowo. Na tle analizowanych jednostek samorządu terytorialnego Kutno przyjmuje wartości zbliżone do średniej dla województwa, niemniej jednak jest to wynik gorszy o 0,9 pkt. proc. w stosunku do danych ogólnopolskich.

Tabela 26. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	7,1	6,0	7,7	7,9	8,0	8,7
Woj. łódzkie	7,5	6,1	7,9	8,1	8,6	9,5
Powiat kutnowski	11,2	9,3	11,5	10,9	11,2	11,4
Kutno	10,0	8,3	10,3	9,5	9,6	9,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Brak dostępności danych o stopie bezrobocia dla poziomu miast zawęża analizę do danych powiatowych. Niepokoi wysoki poziom tego wskaźnika, przekraczający o 4 pkt. proc. średnią ogólnopolską. Jednak porównanie tych danych z udziałem bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (Tabela 26) pozwala twierdzić, że stopa bezrobocia w samym Kutnie jest niższa aniżeli w powiecie.

Na uwagę zasługuje dodatkowo znacząca rozpiętość pomiędzy powyższymi dwoma sposobami wyliczeń (różnica dla powiatu wynosi 6 pkt. proc). Jest to uwarunkowane przyjętą podstawą wyliczeń. Udział bezrobotnych liczony w odniesieniu do grupy osób w wieku produkcyjnym jest niższy z uwagi na szerszą podstawę, która obejmuje również rencistów, osoby otrzymujące zasiłki przedemerytalne czy świadczenia przedemerytalne.

Tabela 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	11,2	9,5	12,1	12,4	12,5	13,4
Woj. łódzkie	11,2	9,2	11,9	12,2	12,9	14,0
Powiat kutnowski	16,4	13,9	17,4	17,4	17,3	17,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Istotnym problemem rynku pracy jest zjawisko bezrobocia długotrwałego obejmującego czas pozostawania bez pracy powyżej 12 m-cy. Bezrobocie długotrwałe, zwane chronicznym, skutkuje pogorszeniem sytuacji materialnej, marginalizacją, izolacją, a w efekcie może być przyczyną wykluczenia społecznego.

W powiecie kutnowskim w 2012 r. było 2 948 osób długotrwałe bezrobotnych, tj. 40,2% ogółu osób pozostających bez pracy. Ten udział jest bardzo wysoki, zważywszy, że średnia dla Polski wynosi 35,4%. Wśród ludności aktywnej zawodowo powiatu kutnowskiego, długotrwałe bezrobotni stanowią 7%, podczas gdy średnio w Polsce 4,7%.

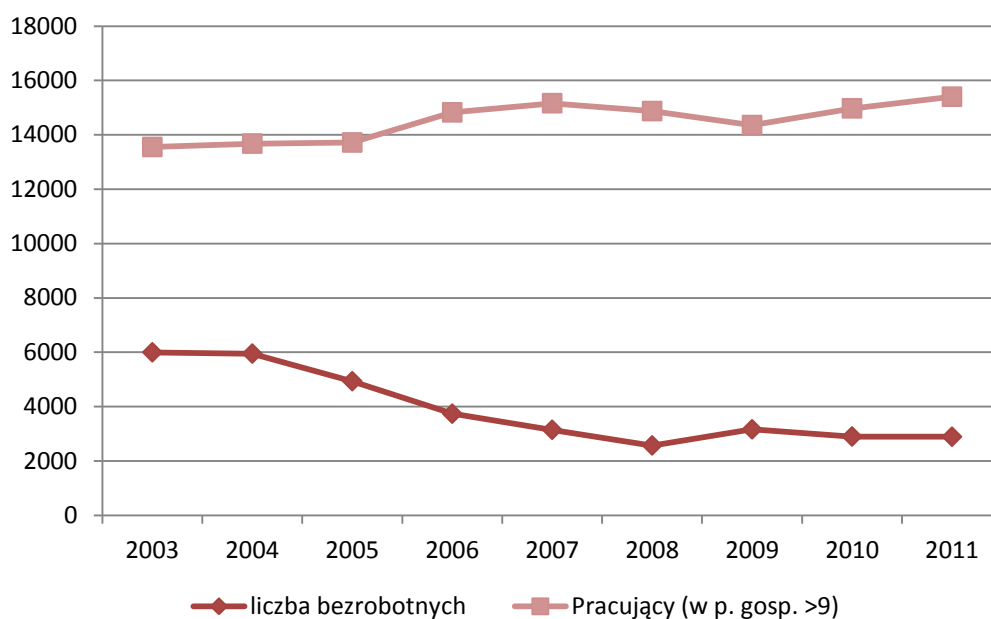
Tabela 28. Bezrobocie długotrwałe (powyżej 12 m-cy) (w tys. osób)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	787,2	501,3	488,9	568,7	685,2	757,2
Woj. łódzkie	56,1	33,0	31,7	39,0	48,6	55,9
Powiat kutnowski	3,39	2,15	2,15	2,42	2,85	2,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

W latach 2006-2008 widoczna była zależność pomiędzy spadkiem liczby bezrobotnych a wzrostem pracujących w Kutnie, co prawdopodobnie miało związek z zatrudnieniem w powstałych na terenie miasta firmach. Od 2010 r. wzrosła liczba osób pracujących towarzyszy stosunkowo niezmienny poziom osób pozostających bez pracy. Przyczyną tego może być wzrost zatrudniania pracowników spoza terytorium administracyjnego miasta.

Wykres 21. Liczba bezrobotnych a pracujący w Kutnie (osoby)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS 2013.

Wskaźnikiem charakteryzującym potencjał ekonomiczny miast, a jednocześnie odzwierciedlającym poziom ich rozwoju czy konkurencyjności oraz standardu życia mieszkańców jest wysokość wynagrodzeń brutto w gospodarce²⁶. Zróżnicowanie przestrzenne płac jest pochodną oddziaływania wielu czynników ekonomiczno-społecznych. Generalnie jednak dysproporcje te są konsekwencją różnic w poziomie rozwoju poszczególnych ośrodków. Przyczyną rozbieżności jest także proces koncentracji działalności gospodarczej, ponieważ z reguły obszary charakteryzujące się niższymi wynagrodzeniami to miasta, w których zarejestrowana jest relatywnie mała liczba przedsiębiorców.

Z uwagi na dostępność danych, wskaźnik ten analizowany jest tylko w układzie powiatowym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie kutnowskim w 2012 r. wyniosło 3179 zł, co stanowi 84,9% średniej krajowej. W relacji do roku 2007, wynagrodzenie wzrosło o 34,9% i notuje nieznacznie niższą dynamikę aniżeli średnia dla województwa łódzkiego (36,9%), i jednocześnie wyższą niż średnia dla Polski (30,6%).

²⁶ Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Tabela 29. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (zł)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	2 866	3 158	3 315	3 435	3 625	3 744
Woj. łódzkie	2 471	2 741	2 885	3 066	3 246	3 383
Powiat kutnowski	2 356	2 553	2 749	2 871	3 028	3 179

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Ciekawe dane w odniesieniu do wynagrodzeń przedstawia raport „Nowe szlaki na handlowej mapie Polski. Nieodkryty potencjał mniejszych miast” firmy Colliers International z końca 2011 r. Według tego dokumentu siła nabywczą dla Kutna, będąca bezpośrednio związana z poziomem wynagrodzeń, kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia dla województwa²⁷.

3.2. Kutno na tle innych miast - analiza porównawcza

Na przestrzeni analizowanych lat, spadkową tendencję ilości bezrobotnych zanotowały dwa miasta: Kutno oraz Radomsko. W pozostałych, liczba osób pozostających bez pracy wzrosła. W jednostkach bezwzględnych, liczba bezrobotnych na koniec 2012 r. wynosiła od 2 830 osób w Kutnie do 4 295 w Skarżysku-Kamiennej.

Brak danych o stopie bezrobocia na poziomie miast spowodował, że analizie poddano udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Pod względem tego wskaźnika, Kutno plasuje się na drugiej, korzystnej pozycji (po Dębicy). Zaskakuje natomiast informacja o stopie bezrobocia na poziomie powiatu, która w przypadku powiatu kutnowskiego wynosi aż 17,4% (trzecie, niekorzystne miejsce po powiatach skarżyskim 26,5% i ciechanowskim 17,5%).

Pod względem bezrobocia długotrwałego, gorszą lokatę od powiatu kutnowskiego uzyskał jedynie powiat radomszczański, w którym aż 41% bezrobotnych stanowią osoby pozbawione pracy powyżej 12 m-cy. Na uwagę zasługuje fakt, że na przestrzeni analizowanych lat, w każdym z powiatów udział długotrwale bezrobotnych w strukturze osób pozostających bez pracy zmniejszył się.

Na gospodarkę regionu, wyrażoną miernikiem konsumpcji wpływa poziom osiągniętych wynagrodzeń. Pod tym względem, powiat kutnowski z kwotą 3 179 zł ulokował się na drugiej pozycji (po ciechanowskim).

²⁷ Colliers International, *Nowe szlaki na handlowej mapie Polski. Nieodkryty potencjał mniejszych miast*, Warszawa 2011.

Tabela 30. Wskaźniki rynku pracy - wybrane dane dla miast - porównanie lat 2007 i 2012

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Bezrobotni ogółem (osoba)	2 465	2 935	2 556	2 928	3 147	2 830	3 747	3 225	2 880	2 912	4 294	4 295	2 340	2 841
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	8,1	9,8	8,2	9,4	10	9,6	11,9	10,7	9,9	10,2	13,6	14,1	8,2	10,2
Pracujący w gosp. narodowej (osoba)	13 794	13 246	17 590	17 972	15 161	15 328	13 213	14 134	12 266	12 323	12 067	10 614	12 986	11 819
Pracujący na 1000 mieszkańców (osoba)	303	295	377	381	322	333	269	295	281	282	249	221	294	269

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 31. Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat radomszczański	17,9	12,3	14,2	15,2	15,8	16,9
Powiat sieradzki	13,8	11,3	12,8	12,5	13,2	13,5
Powiat zduńskowolski	11,9	9,9	12,6	13,2	13,8	15,1
Powiat kutnowski	16,4	13,9	17,4	17,4	17,3	17,4
Powiat ciechanowski	14,7	11,5	14,2	16,2	17,4	17,5
Powiat dębicki	13,1	10,2	12,5	11,7	12,6	13,5
Powiat skarżyski	25,9	22,2	25,0	25,6	25,8	26,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 32. Bezrobocie długotrwałe

Wyszczególnienie	Ogółem (osoby)						w % bezrobotnych ogółem					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat radomszczański	5 083	2 705	2 079	2 470	2 812	3 097	57,8	46,6	30,4	36,0	40,3	41,0
Powiat sieradzki	3 703	2 403	1 764	1 600	2 299	2 680	50,7	41,0	26,6	24,6	33,2	37,9
Powiat zduńskowolski	1 670	809	688	820	1 239	1 533	49,5	29,4	20,2	22,7	32,7	36,5
Powiat kutnowski	3 395	2 152	2 146	2 417	2 849	2 948	46,1	35,3	28,4	33,5	39,0	40,2
Powiat ciechanowski	2 568	1 423	1 128	1 487	2 106	2 212	48,6	34,6	22,1	27,9	36,4	38,2
Powiat dębicki	3 520	1 435	1 496	1 868	2 453	2 896	48,3	25,7	21,6	27,1	32,6	35,5
Powiat skarżyski	3 721	2 399	2 275	2 149	2 690	2 828	47,4	36,5	31,3	29,4	36,4	37,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 33. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto²⁸ (zł)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat radomszczański	1 949	2 182	2 363	2 471	2 631	2 727
Powiat sieradzki	2 231	2 492	2 634	2 766	2 895	3 005
Powiat zduńskowolski	2 185	2 411	2 536	2 684	2 788	2 833
Powiat kutnowski	2 356	2 553	2 749	2 871	3 028	3 179
Powiat ciechanowski	2 520	2 833	2 995	3 130	3 266	3 386
Powiat dębicki	2 319	2 539	2 620	2 716	2 868	3 019
Powiat skarżyski	2 557	2 821	3 035	2 783	3 002	3 119

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

²⁸ Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

4. Edukacja

Wprowadzenie

Usługi związane z oświatą i wychowaniem są jednym z kluczowych elementów infrastruktury społecznej miast. Zaspokojenie potrzeb edukacyjnych jest niezbędnym czynnikiem wspierającym rozwój danego regionu, tym samym podnoszącym jego potencjał ekonomiczny. Przygotowanie infrastruktury w zakresie oświaty opiera się w dużej mierze na prognozach demograficznych i dotyczy rozmieszczenia takich instytucji jak: przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja.

Trendy edukacyjne Kutna - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *Na przestrzeni analizowanych lat wzrosła liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym we wszystkich miastach tworzących grupę porównawczą. W roku szkolnym 2012/2013 w Kutnie z tej formy edukacji korzystało łącznie 1 321 dzieci, co plasuje miasto na 6. pozycji wśród analizowanych 7 miast. Jednocześnie w mieście odnotowano największy wzrost liczby przedszkolaków w stosunku do roku 2007/2008. Wyniósł on 52,9%, podczas gdy w innych miastach oscylował w granicach od 16,3% w Skarżysku-Kamiennej do 29,7% w Ciechanowie.*
- ⇒ *Liczba uczniów w szkołach podstawowych uległa zmniejszeniu we wszystkich poddanych analizie jednostkach samorządu terytorialnego. Najwięcej, bo 15,8%, w Skarżysku-Kamiennej, najmniej 2,8% w Dębicy. W Kutnie odnotowano spadek na poziomie 9,6%.*
- ⇒ *Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych plasuje Kutno na drugim miejscu (z wynikiem 108,5%), po Ciechanowie, wskazując na siłę jego oddziaływania, w zakresie edukacji, na okoliczne gminy.*
- ⇒ *Liczba gimnazjalistów uległa bardziej znaczącym korektom aniżeli liczba uczniów szkół podstawowych. W Kutnie liczba gimnazjalistów zmniejszyła się w stosunku do 2007 r. aż o jedną czwartą (24,4%). W pozostałych miastach spadek wyniósł od 18,3% w Zduńskiej Woli do 26,2% w Ciechanowie.*
- ⇒ *W Kutnie jest 2767 osób uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych. Najmniej uczniów z badanych miast jest w Zduńskiej Woli (2094), najwięcej w Dębicy (3493).*

W stosunku do roku 2007/2008 największe spadki w ilości uczniów odnotowały: Dębica - 31,9%, Sieradz - 30,9%, Zduńska Wola - 29,7%. Najmniejsze z kolei miały miejsce w Ciechanowie (23,8%) i Kutnie (25,4%).

- ⇒ Prognozy dotyczące liczby uczniów szkół podstawowych w Kutnie są optymistyczne. Liczba uczniów szkół podstawowych zwiększy się w roku szkolnym 2019/2020²⁹ (w stosunku do roku 2013/2014) o 17,6%, tj. do poziomu 2612. Należy jednak zaznaczyć, że za prognozowany wzrost odpowiada objęcie obowiązkiem szkolnym większej liczby dzieci rodzących się, w odpowiadających danemu poziomowi edukacji, rocznikach.*
- ⇒ Prognozy dotyczące liczby gimnazjalistów w Kutnie są również pozytywne. Liczba uczniów do 2020 roku, minimalnie ulegnie zwiększeniu (o 1,7%), co w obliczu 24,4% spadku z okresu 2007-2012 ukazuje korzystny dla miasta charakter zmian.*

---

²⁹ Prognoza nie obejmuje tzw. ustawy sześcioletkowej, której projekt przyjął 30 sierpnia Sejm RP. Zgodnie z tą ustawą datą wprowadzenia obowiązku szkolnego dla 6-latków pozostaje 1 września 2014 r.

4.1. Przedszkola

„Wychowanie przedszkolne to pierwszy etap kształcenia w systemie oświaty. Obejmuje ono dzieci w wieku 3-6 lat i realizowane jest w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz od roku szkolnego 2008/2009 również w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Przedszkola przeznaczone są dla dzieci w wieku 3-6 lat, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne – dla dzieci w wieku 3-5 lat, a oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych – głównie dla dzieci sześciolatków”³⁰.

Ilość placówek wychowania przedszkolnego (obejmująca oddziały w szkołach i przedszkola) w stosunku do bazowego 2007 r. zwiększyła się we wszystkich miastach z wyjątkiem Sieradza, w którym zachowana została taka sama ich ilość. Równocześnie zwiększyła się liczba dzieci podejmujących ten etap edukacji. Ich liczba kształtuje się od 1151 wychowanków w Skarżysku-Kamiennej do 1708 w Dębicy. Na uwagę zasługuje fakt, iż w Kutnie relatywnie mniej dzieci, niż w pozostałych miastach, uczęszcza do przedszkoli w stosunku do oddziałów w szkołach. Kutnowskie przedszkola skupiają 68,3% ogółu wychowanków, natomiast w pozostałych miastach odsetek ten wynosi od 76,2% w przypadku Ciechanowa do 93,3% w Sieradzu.

4.2. Szkoły podstawowe³¹

W stosunku do sytuacji w 2007 roku, ilość szkół podstawowych zmniejszyła się w Sieradzu (1 szkoła) i Skarżysku-Kamiennej (3 szkoły). Jedna placówka przybyła w Kutnie. W pozostałych miastach ilość szkół nie uległa zmianie. Najwięcej szkół podstawowych jest w Skarżysku-Kamiennej (12) oraz w Radomsku (11). Najmniej, bo 7, znajduje się w Ciechanowie.

Skutki negatywnych tendencji demograficznych, związane z obserwowanym od kilkunastu lat niżem demograficznym, widoczne są w bieżącej statystyce dotyczącej ilości uczniów na tym etapie edukacji. We wszystkich analizowanych miastach ich liczba zmniejszyła się w stosunku do roku 2007, przy czym w największym stopniu w Skarżysku-Kamiennej (15,8%) oraz Sieradzu (14,5%). Najmniej spadek miał miejsce w Dębicy (2,8%). W pozostałych miastach spadek oscylował w granicach 9-12%.

³⁰ *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012*, GUS, Warszawa 2012, s. 60.

³¹ Ogółem, łącznie ze specjalnymi.

Tabela 34. Wychowanie przedszkolne w wybranych miastach

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013
Placówki wychowania przedszkolnego (oddziały w szkołach i przedszkola)	13	18	15	21	12	13	19	21	11	11	12	18	12	14
W tym: przedszkola	8	14	12	13	7	7	9	11	8	9	11	13	10	10
Miejsca w przedszkolach	850	1 188	1 435	1 510	675	900	1 105	1 266	979	1 002	949	1 084	1 034	1 235
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego (oddziały w szkołach i przedszkola)	1 106	1 434	1 422	1 708	864	1 321	1 243	1 461	1 147	1 381	990	1 151	1 165	1 411
W tym: w przedszkolach	833	1 093	1 367	1 474	650	902	1 006	1 210	1 094	1 288	983	1 051	1 099	1 234

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 35. Szkoły podstawowe ogółem w wybranych miastach

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013	2007/2008	2012/2013
Ilość szkół	7	7	9	9	7	8	11	11	10	9	15	12	8	8
Liczba uczniów	3 086	2 705	2 772	2 693	2 522	2 280	2 953	2 677	2 793	2 387	2 506	2 109	2 715	2 465
Współczynnik skolaryzacji brutto (%)	112,5	118,8	102,6	106,5	103,3	108,5	101,3	106,9	104,1	104,5	99,9	97,9	102,8	102,9
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (szkoły dla dzieci i młodzieży bez specjalnych)	19,5	16,4	20,3	12,4	28,3	20,1	21,4	17,0	21,7	10,5	22,2	8,3	25,2	17,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Współczynnik skolaryzacji brutto, który jest „miarą powszechności nauczania”³² kształtuje się na poziomie powyżej 100% w przypadku wszystkich analizowanych miast, z wyjątkiem Skarżyska-Kamiennej (97,9%). Należy podkreślić, że wskaźnik przekraczający 100% jest charakterystyczny dla miast zarówno na poziomie szkolnictwa podstawowego jak i gimnazjalnego, „co świadczy o tym, iż część uczniów z obszarów wiejskich uczęszcza do szkół w miastach”³³. Zdecydowanie najwyższy poziom wskaźnika skolaryzacji odnotował Ciechanów (118,8%), który najwyraźniej pełni funkcję ośrodka edukacyjnego dla mieszkańców pobliskich gmin.

Na przestrzeni analizowanych lat poprawiły się wskaźniki komputeryzacji w szkołach podstawowych. Niemniej jednak najslabiej w tym zestawieniu wypadło Kutno, gdzie w 2012 r. na 1 komputer z dostępem do internetu przypadało aż 20,1 uczniów. W innych miastach wskaźnik ten wynosił od 8,3 w Skarżysku-Kamiennej do 17,1 w Zduńskiej Woli.

4.3. Gimnazja³⁴

Liczba gimnazjów w poszczególnych miastach jest zróżnicowana i wynosi od 5 w Dębicy do 10 w Radomsku. Liczba placówek od 2007 roku zwiększyła się w Radomsku (przybyła 1) oraz Zduńskiej Woli (dodatkowe 2). Zmniejszyła się natomiast w Sieradzu (o 1 szkołę) i Skarżysku-Kamiennej (o 2 szkoły).

Liczba uczniów w analizowanym okresie uległa spadkowi we wszystkich miastach. Obecnie, najwięcej gimnazjalistów kształci się w Sieradzu (1662) oraz Ciechanowie (1647). Najmniej w Kutnie (1230) i Skarżysku-Kamiennej (1303).

Radomsko i Ciechanów oferują możliwość zdobycia wykształcenia gimnazjalnego dla dorosłych w jednej placówce, a Zduńska Wola w dwóch. Z kolei gimnazja specjalne są dostępne w każdym z miast, przy czym aż trzy znajdują się w Skarżysku-Kamiennej i dwa w Kutnie (w pozostałych miastach jest po jednej tego typu szkole).

W roku 2012 współczynnik skolaryzacji w gimnazjach, w porównaniu do roku 2007, wzrósł we wszystkich miastach. Największy wzrost zanotowały: Dębica, Radomsko i Sieradz. Kutno uplasowało się na 4. pozycji. Najwyższy współczynnik skolaryzacji cechuje Sieradz (132,5%) oraz Ciechanów (126,5%). Stosunkowo wysoki poziom tego wskaźnika jest uwarunkowany powszechnym obowiązkiem kształcenia dzieci na poziomie gimnazjalnym oraz świadczy o udziale tych miast w edukacji młodzieży z gmin ościennych, wskazując

³² *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012*, GUS, Warszawa 2012, s. 59.

³³ *Ibidem*, s. 60.

³⁴ Ogółem, łącznie ze specjalnymi i dla dorosłych.

przy tym na pełnioną przez nie rolę ośrodków edukacyjnych oraz ich funkcję egzogeniczną w tej dziedzinie.

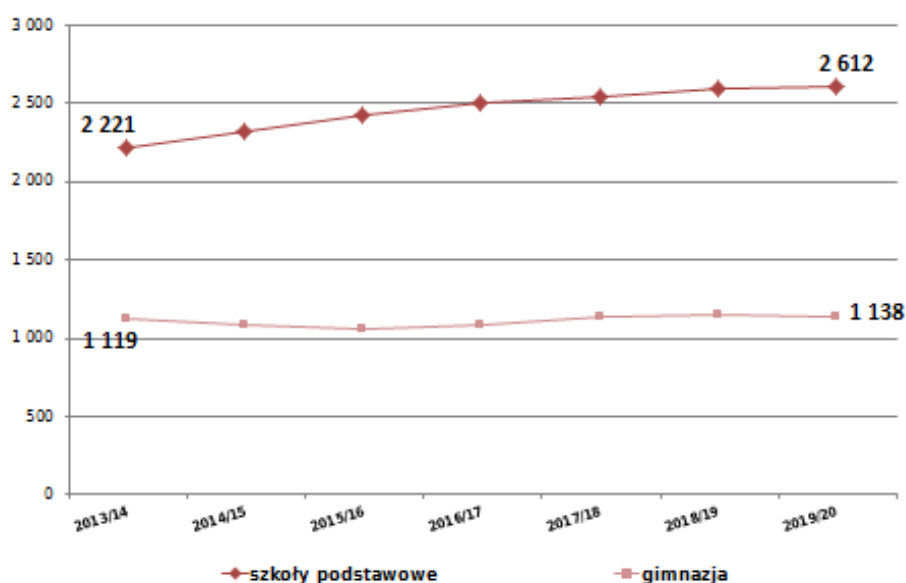
Jeśli chodzi o wskaźnik komputeryzacji w gimnazjach, Kutno z wynikiem 10,9 uczniów na 1 komputer z dostępem do internetu plasuje się na drugiej pozycji, zaraz po Sieradzu, którego wynik to 10,2.

4.4. Prognoza liczby uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w Kutnie

Konstruując prognozy dotyczące liczby uczniów w szkołach podstawowych oraz gimnazjach uwzględniono takie dane wyjściowe, jak: liczba urodzeń mieszkańców miasta według poszczególnych roczników oraz bieżąca liczba dzieci i młodzieży uczęszczająca do szkół podstawowych i gimnazjów. Należy również podkreślić, że prognoza zakłada obowiązywanie obecnych przepisów prawa i bieżącego systemu oświaty.

Według prognozy dotyczącej Kutna, liczba uczniów szkół podstawowych zwiększy się z 2221 w roku szkolnym 2013/2014 do poziomu 2612 w 2019/2020. Na ten wzrost ma wpływ objęcie obowiązkiem szkolnym większej liczby dzieci rodzących się, w odpowiadających danemu poziomowi edukacji, rocznikach. Prognozy dotyczące liczby gimnazjalistów w Kutnie są również optymistyczne. Co prawda nie zostanie odnotowany wzrost na poziomie uczniów szkół podstawowych, jednak liczba uczniów minimalnie ulegnie zwiększeniu (o 1,7%). W obliczu 24,4% spadku liczby gimnazjalistów na przestrzeni lat 2007-2012, prognoza do 2020 r. ukazuje pozytywny dla miasta charakter zmian.

Wykres 22. Prognoza liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w Kutnie

* Bez szkół specjalnych, projekcja: Wydział Edukacji i Sportu Urząd Miasta

4.5. Szkoły ponadgimnazjalne³⁵

„Do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, zasadnicze szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące, licea profilowane, technika, technika uzupełniająca, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne”³⁶. Z uwagi na coraz bardziej popularną ideę doksztalcenia dorosłych wybierających różne ścieżki edukacji, statystyka ta zostanie zaprezentowana w osobnych tabelach.

Na przestrzeni analizowanych lat zdecydowanie spadło zainteresowanie edukacją w zasadniczych szkołach zawodowych. W żadnym z miast liczba uczniów w ZSZ oraz przysposabiających do pracy łącznie nie przekroczyła 150, podczas gdy 6 lat temu oscylowała w granicach od 366 w Zduńskiej Woli do 794 w Dębicy. We wszystkich badanych miastach zmniejszyła się również liczba uczących się w liceach ogólnokształcących, jednak tego wyboru edukacyjnego nadal dokonuje relatywnie znaczna liczba młodzieży (od 1182 w Zduńskiej Woli do 1840 w Ciechanowie).

W większości poddanych analizie miast (z wyjątkiem Zduńskiej Woli oraz Skarżyska-Kamiennej), przybyło wychowanków techników. Technika wybrało od 856 uczniów w Zduńskiej Woli do 1871 w Dębicy. Możliwość kontynuacji nauki w szkołach policealnych oferują 2 szkoły w Ciechanowie (114 uczniów), 2 szkoły w Skarżysku-Kamiennej (107 uczniów) i 1 w Sieradzu (117 wychowanków).

---

³⁵ Łącznie ze specjalnymi.

³⁶ *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012*, GUS, Warszawa 2012, s. 67.

Tabela 36. Gimnazja ogółem w wybranych miastach

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013
Ilość szkół	8	8	5	5	6	6	9	10	8	7	11	9	6	8
Liczba uczniów	2 227	1 647	1 812	1 441	1 626	1 230	2 014	1 558	2 141	1 662	1 704	1 303	1 677	1 473
Współczynnik skolaryzacji brutto	123,3	126,5	101,4	107,4	105,5	108,7	108,0	114,3	126,1	132,5	105,7	107,4	108,4	119,5
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do internetu (dla dzieci i młodzieży bez specjalnych)	19,7	13,8	19,6	12,4	20,8	10,9	24,2	13,9	16,4	10,2	27,6	12,8	18,9	12,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 37. Szkolnictwo ponadgimnazjalne dla młodzieży w wybranych miastach

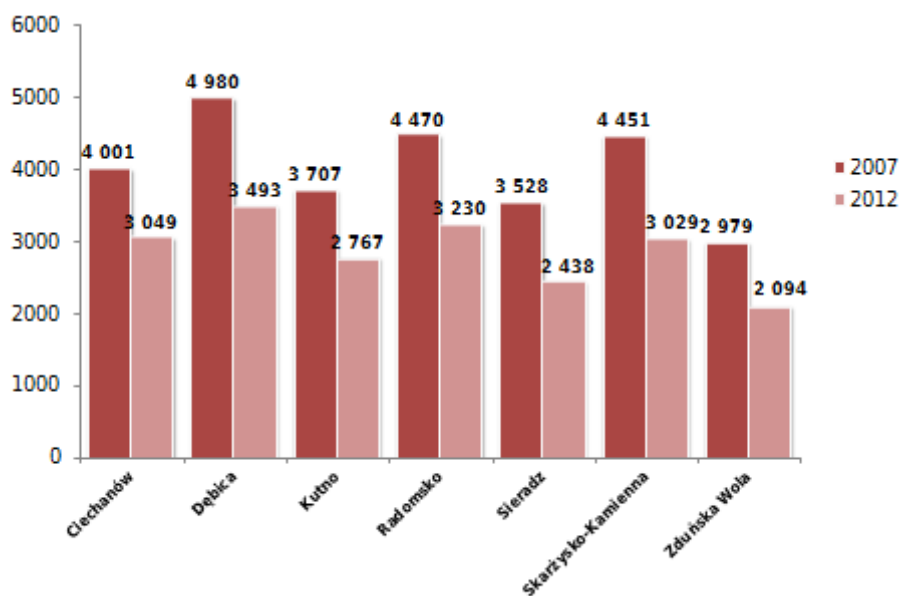
Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013
Zasadnicze szkoły zawodowe oraz przysposabiające do pracy (ilość)	6	2	3	1	6	3	6	2	4	2	7	5	3	2
Uczniowie (liczba):	538	53	794	51	501	108	706	63	621	78	537	149	366	56
Licea profilowane (ilość)	4	3	3	1	5	4	3	2	2	1	2	1	3	0
Uczniowie (liczba):	568	108	389	81	480	135	425	188	482	72	144	54	300	0
Technika ³⁷ (ilość)	4	4	4	4	4	5	4	4	2	2	7	4	2	4
Uczniowie (liczba):	652	934	1 834	1 871	1 222	1 330	1 469	1 512	714	859	1 898	1 324	890	856
Licea ogólnokształcące (ilość)	5	6	5	3	4	5	4	4	6	5	5	4	3	4
Uczniowie (liczba):	2 154	1 840	1 963	1 490	1 490	1 184	1 846	1 467	1 592	1 312	1 792	1 388	1 423	1 182
Uzupełniające licea ogólnokształcące (ilość)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Uczniowie (liczba):	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	7	0	0
Szkoły policealne (ilość)	1	2	0	0	0	0	1	0	1	1	1	2	0	0
Uczniowie (liczba):	89	114	0	0	0	0	24	0	119	117	80	107	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

³⁷ W tabeli nie uwzględniono techników uzupełniających, ponieważ w badanym okresie występowała tylko jedna szkoła w 2007 r. w Kutnie z 14 uczniami. W analizowanych miastach nie ma techników specjalnych.

Ogólnie, ujmując wszystkich uczniów odbywających edukację ponadgimnazjalną, ich liczba w stosunku do roku bazowego 2007 drastycznie spadła: od 23,8% w Ciechanowie, poprzez 25,3% w Kutnie, do 31,9% w Skarżysku-Kamiennej. Obecnie najwięcej, bo 3493 uczniów obejmuje ten etap edukacji w Dębicy. Najmniej młodzieży uczęszcza do szkół ponadgimnazjalnych w Zduńskiej Woli (2094).

Wykres 23. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych ze specjalnymi dla młodzieży - porównanie lat 2007 i 2012 (osoby)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

4.6. Szkolnictwo ponadgimnazjalne dla dorosłych

Możliwość edukacji dorosłych w liceum profilowanym, wśród miast z grupy porównawczej, oferują zaledwie dwa miasta: 2 szkoły w Ciechanowie (łącznie 119 uczniów) oraz 1 w Skarżysku-Kamiennej (59 uczniów). Zasadnicze szkoły zawodowe również nie są popularne wśród dorosłych. Spośród badanych miast, jest jedna tego typu szkoła w Kutnie z 12 uczniami. W 2012 r. ponadgimnazjalne technika uzupełniające kształciły od 9 dorosłych uczniów w Zduńskiej Woli do 204 w Radomsku. W porównaniu do roku 2007 r., szkoły te przestały istnieć w Dębicy i Sieradzu.

Zainteresowaniem cieszą się natomiast licea ogólnokształcące dla dorosłych, w których naukę odbywa od 220 osób w Dębicy do 701 w Sieradzu. Do uzupełniających liceów ogólnokształcących w 2012 r. uczęszczało od 48 pełnoletnich uczniów w Kutnie do 182 w Radomsku.

Tabela 38. Szkolnictwo ponadgimnazjalne dla dorosłych w wybranych miastach

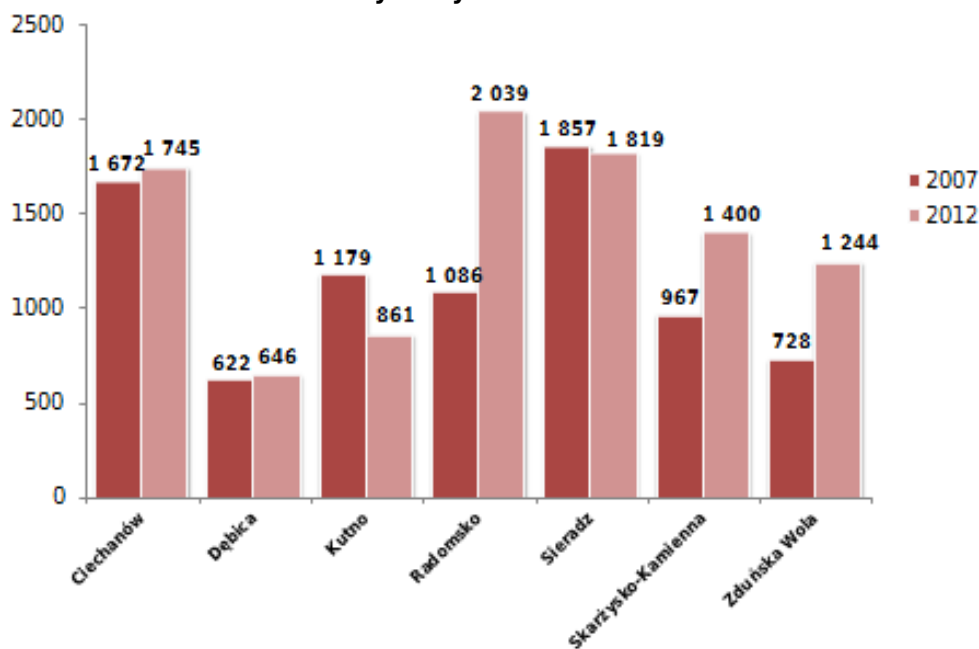
Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wo- la	
	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013
Licea profilowane dla dorosłych (ilość)	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0
Uczniowie (liczba):	213	119	0	0	0	0	0	0	0	0	181	59	0	0
Ponadgimnazjalne technika uzupełniająca dla dorosłych (ilość)	5	2	1	0	2	1	4	4	2	0	4	3	1	1
Uczniowie (liczba):	211	40	34	0	138	88	132	204	49	0	191	129	49	9
Licea ogólnokształcące dla dorosłych (ilość)	1	6	0	2	2	3	4	6	6	5	2	3	3	2
Uczniowie (liczba):	104	443	0	220	235	328	142	607	539	701	53	307	181	423
Uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych (ilość)	5	4	2	2	2	2	5	5	4	6	3	3	5	3
Uczniowie (liczba):	280	97	145	164	113	48	317	182	364	161	135	93	200	68
Zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych (ilość)	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Uczniowie (liczba):	0	0	0	0	38	12	0	0	0	0	0	0	0	0
Szkoły policealne dla dorosłych (ilość)	8	11	7	4	3	2	8	6	7	5	4	9	3	2
Uczniowie (liczba):	849	1 046	443	262	655	385	495	1 046	905	957	407	812	298	744

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Popularne wśród dorosłych są również szkoły policealne. Ich liczba na przestrzeni lat wzrosła w Ciechanowie (z 8 do 11) oraz w Skarżysku-Kamiennej (z 4 do 9). W większości badanych miast (z wyjątkiem Kutna i Dębicy) zwiększeniu uległa liczba uczniów dokonujących tego wyboru edukacyjnego. W 2012 r. liczba dorosłych uczęszczających do szkół policealnych wynosi od 262 w Dębicy do 1046 w przypadku dwóch miejscowości: Ciechanowa i Radomska.

Podsumowując dane dotyczące dorosłych uczniów szkół ponadgimnazjalnych, wiadać, że przybyło ich we wszystkich miastach z wyjątkiem Kutna i Sieradza. Największy wzrost uczących się na tym etapie edukacji dotyczył Radomska (87,7%) oraz Zduńskiej Woli (70,9%).

Wykres 24. Liczba dorosłych uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w wybranych miastach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

4.7. System kształcenia artystycznego

„Równoległe do systemu szkół ogólnokształcących, w Polsce funkcjonuje również system szkolnictwa artystycznego dla młodzieży uzdolnionej w poszczególnych dziedzinach sztuki. System kształcenia artystycznego w Polsce tworzą publiczne i niepubliczne szkoły artystyczne (kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych oraz ogólnokształcące artystyczne), placówki artystyczne (ogniska artystyczne) oraz bursy dla uczniów kształcących się poza miejscem zamieszkania. Kształcenie artystyczne można kontynuować w ramach instytucji szkolnictwa wyższego (uczelni artystycznych).

Szkoły artystyczne I stopnia nie dają uprawnień zawodowych, natomiast absolwenci szkół artystycznych II stopnia, po zdaniu egzaminu dyplomowego, otrzymują tytuł zawodowy. Do szkół artystycznych I stopnia zaliczamy: szkoły artystyczne ogólnokształcące I stopnia, realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej (6-letnie szkoły muzyczne) oraz szkoły muzyczne I stopnia, realizujące jedynie program kształcenia artystycznego (w cztero- lub sześcioletnim cyklu kształcenia). Dla absolwentów szkół artystycznych I stopnia przewidziano w systemie kształcenia szkoły artystyczne II stopnia, dające uprawnienia zawodowe. Dzielą się one na szkoły kształcące w zakresie przedmiotów ogólnokształcących, szkoły kształcące wyłącznie w zakresie artystycznym oraz policealne artystyczne”³⁸.

Jedyną placówką artystyczną na terenie Kutna jest Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Karola Kurpińskiego. Uczniowie kształcą się w niej na dwóch poziomach, dlatego też w statystyce publicznej widnieją 2 szkoły.

4.8. Szkolnictwo wyższe

Rozwój danej jednostki terytorialnej, jak również kapitału ludzkiego, zależy od stopnia rozwoju szkolnictwa wyższego w danym regionie. Żadne z miast grupy porównawczej nie ma statusu ośrodka akademickiego. Z listy powiatów, w których znajdują się miasta z grupy porównawczej, najwięcej studentów skupia powiat ciechanowski (1955 studentów w 2012 r.) oraz kutnowski (1243).

---

³⁸ *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012*, GUS, Warszawa 2012, s. 87.

Tabela 39. Szkolnictwo artystyczne I i II stopnia w wybranych miastach

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wo- ła	
	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013	2007/ 2008	2012/ 2013
Szkoły artystyczne niedające uprawnień* (ilość)	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2
Uczniowie (liczba)	61	58	162	181	192	174	84	90	134	152	94	100	229	255
Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (ilość)	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3	1
Uczniowie (liczba)	0	0	66	0	87	0	0	0	0	0	0	0	205	77
Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych (ilość)	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Uczniowie (liczba)	0	0	0	72	0	95	0	0	0	0	0	0	0	94
Ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia (ilość)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Uczniowie (liczba)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013, * - oznacza, że w kolumnie prezentującej rok 2012 r. dla oznaczonej zmiennej są dane dla roku 2011.

Tabela 40. Szkolnictwo wyższe w 2012 r. w wybranych powiatach

Wyszczególnienie	Szkoły wyższe ogółem	Jednostki zamiejscowe	Studenci ogółem	Absolwenci ogółem
Powiat ciechanowski	2	2	1 955	714
Powiat dębicki	0	1	258	60
Powiat kutnowski	1	1	1 243	447
Powiat radomszczański	0	2	180	81
Powiat sieradzki	1	4	478	300
Powiat skarżyski	0	1	106	48
Powiat zduńskowolski	0	2	204	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

4.9. Inwestycje oświatowe w latach 2007 - 2013

W latach 2007 - 2013 na inwestycje oświatowe (modernizacje i budowę obiektów sportowych) łącznie wydano w Kutnie ponad 25,5 mln zł. W roku 2007 zbudowano boisko wielofunkcyjne w Gimnazjum nr 3, w roku 2008 przeprowadzono termomodernizację Przedszkola Miejskiego nr 17 oraz modernizację hali widowiskowo - sportowej w Szkole Podstawowej nr 9. Ponadto zbudowano halę sportową w Szkole Podstawowej nr 6 i boisko „Orlik” przy Szkole Podstawowej nr 1. Rok 2009 przyniósł modernizację Szkoły Podstawowej nr 1 i Przedszkola Miejskiego nr 15 oraz modernizację sali gimnastycznej, budowę boiska wielofunkcyjnego w Gimnazjum nr 2 i boiska „Orlik” w Szkole Podstawowej nr 9. W 2010 roku przeprowadzono termomodernizację Szkoły Podstawowej nr 9, Gimnazjum nr 2 i Przedszkola Miejskiego nr 8, ponadto oddano do użytku boisko „Orlik” przy Szkole Podstawowej nr 6. W kolejnym roku zmodernizowano Gimnazjum nr 1 i Szkołę Podstawową nr 6, oddano do użytku boisko „Orlik” przy al. ZHP. W 2012 roku dostosowano do potrzeb uczniów niepełnosprawnych Szkołę Podstawową nr 9 (likwidacja barier), współfinansowano budowę placu zabaw w Szkole Podstawowej nr 1 (w ramach programu „Radosna Szkoła”). Ponadto, przeprowadzono termomodernizację Gimnazjum nr 3 i Szkoły Podstawowej nr 5. W 2013 roku, dotychczas przeprowadzono termomodernizację Przedszkola Miejskiego nr 16 i 5.

4.10. Realizacja zadań dofinansowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w latach 2007 - 2013 i środków własnych.

Miasto Kutno, w latach 2007 - 2013, pozyskało dofinansowanie z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) na zadania dotyczące wyrównywania szans edukacyjnych i zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych, łącznie w kwocie 3,87 mln zł. Zadania te realizowane były w przedszkolach miejskich, szkołach podstawowych i gimnazjach.

Projekt „Po pierwsze edukacja” o wartości 1,02 mln zł realizowany był w okresie od 1 sierpnia 2009 do 31 października 2010 w szkołach podstawowych prowadzonych przez miasto. Zakładał on wsparcie w postaci realizacji projektów edukacyjnych, zajęć dodatkowych, opiekuńczych i wyrównawczych dla 2476 uczniów szkół podstawowych i 135 nauczycieli.

W okresie od 1 lutego 2010 do 31 stycznia 2012 miasto Kutno było partnerem realizacji projektu „Ludzie mali - doskonali”. Projekt o wartości 1,35 mln zł zakładał wsparcie dla dzieci ich rodziców i nauczycieli z 6 przedszkoli prowadzonych przez Miasto Kutno. W projekcie uczestniczyło 825 dzieci w wieku 3 - 5 lat. Jego głównym celem było osiągnię-

cie zwiększonego udziału dzieci w wychowaniu przedszkolnym. Projekt między innymi zakładał utworzenie 5 nowych oddziałów przedszkolnych. W przedszkolach prowadzone były dla dzieci zajęcia: twórcze, teatralne, rytmiczno-muzyczne, nauka języków obcych, zajęcia o charakterze ekologiczno – geograficznym. Ponadto prowadzone były zajęcia specjalistyczne dla dzieci: logopedyczne i psychologiczno-terapeutyczne. W efekcie realizowanego projektu nastąpiło, bezpłatnie dla rodziców, wydłużenie (o 3 godziny dziennie) czasu pracy miejskich przedszkoli.

W okresie od 1 września 2011 do 31 czerwca 2012 samorząd miasta realizował projekt pn. „Arystoteles w Kutnie”. Wartość projektu wynosiła 1,48 mln zł, a jego głównym celem było prowadzących w konsekwencji do wzrostu kompetencji przedmiotowych, kluczowych, podniesienia poziomu motywacji do nauki oraz samooceny uczniów, podniesienia poziomu wyników egzaminów zewnętrznych. Uczestnikami byli uczniowie klas I-III i nauczyciele gimnazjów prowadzonych przez samorząd miejski. Łącznie wsparciem objęto 1651 uczniów i 34 nauczycieli.

Kontynuacją, rozpoczętego projektami dofinansowanymi z PO KL, finansowania projektów edukacyjnych tworzonych przez nauczycieli kutnowskich szkół i przedszkoli stał się system grantów oświatowych na innowacyjne działania edukacyjne pod hasłem „Sięgaj, gdzie wzrok nie sięga – Kutnowskie Granty Oświatowe”. Celem działań podjętych w ramach grantów było: wspomaganie rozwoju uczniów, wyrównywanie szans edukacyjnych, stymulowanie aktywności twórczej, rozwijanie indywidualnych potrzeb zainteresowań uczniów, inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć na rzecz rozwoju edukacji, kultury i kultury fizycznej, inspirowanie nauczycieli do rozwijania działalności pozalekcyjnej i poszukiwania twórczych rozwiązań. Na realizację zadań objętych grantami przewidziano w budżecie miasta na rok 2011 kwotę 91,2 tys. zł. Na kolejne lata przypadło: w 2012 – 107 tys. zł, w 2013 – 170 tys. zł.

4.11. Nakłady na oświatę ponoszone przez Kutno w latach 2007 - 2013

W roku 2007 wydatki na zadania oświatowe w Kutnie wyniosły 29,6 mln zł, tj. 30 % całości budżetu miasta, zaś subwencja oświatowa, jaką otrzymało miasto wyniosła 14,4 mln zł. Miasto na zadania oświatowe dołożyło ze środków własnych 15,2 mln zł. Udział środków własnych miasta w wydatkach na zadania oświatowe wyniósł więc ponad 51%.

Finansowanie zadań oświatowych w 2012 roku zamknęło się kwotą 40,1 mln zł, czyli nieco ponad 31 % całości budżetu miasta. Otrzymana subwencja oświatowa wyniosła 19,8 mln zł. Udział środków własnych miasta przeznaczonych na realizację zadań oświato-

wych w 2012 roku wyniósł 20,3 mln zł tj. prawie 51%. Jak widać z powyższych danych, subwencja otrzymywana z budżetu państwa pokrywała zaledwie 49 % wszystkich wydatków ponoszonych na realizację zadań oświatowych. Sytuacja taka utrzymuje się w całym analizowanym okresie.

5. Pomoc społeczna i zdrowie

Wprowadzenie

Ważną część analizy potencjału ekonomicznego miast stanowią usługi w zakresie zabezpieczenia społecznego związane z ochroną zdrowia i życia. Dostępność i rodzaj tego typu usług stanowi w dużej mierze wyznacznik stopy życiowej społeczeństwa, świadczy o poziomie i standardzie życia społeczności regionu, jest miarą dobrobytu i czynnikiem wspierającym rozwój.

Infrastruktura społeczna związana ze zdrowiem oraz opieką społeczną przybiera na znaczeniu zwłaszcza w obliczu przemian demograficznych i zwiększonego zapotrzebowania na tego typu usługi wśród starzejącego się społeczeństwa.

Trendy związane z opieką zdrowotną i społeczną w Kutnie - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ Liczba zakładów opieki zdrowotnej w Kutnie w latach 2007-2012 wzrosła z 27 do 30 placówek. Wzrostowi temu towarzyszył przyrost w populacji miasta, osób w wieku poprodukcyjnym (z 7 828 osób w 2007 r. do 9 478 w 2012 r.).
- ⇒ Wskaźnik ilości porad medycznych udzielanych w Kutnie znacząco przekracza średnią zarówno krajową jak i wojewódzką i wynosi 5 304 na 1000 mieszkańców, co wskazuje na wysoki poziom zapotrzebowania na tego typu usługi. W tym kontekście dane dotyczące ilości lekarzy oraz dentystów przypadających na 1000 mieszkańców powiatu kutnowskiego stanowią destymulantę rozwoju, tym bardziej, że kształtują się na znacznie niższym poziomie niż średnia krajowa (wskaźniki dla powiatu wynoszą odpowiednio 31,1 dla lekarzy oraz 2,9 dla dentystów na 1000 mieszkańców, wobec średniej krajowej 44,7 lekarzy i 5,2 dentystów).
- ⇒ Postępujące zmiany w strukturze demograficznej ludności Kutna będą generować dalsze zwiększanie potrzeb w zakresie świadczenia usług zdrowotnych. Obserwowane zjawisko spadku wskaźnika personelu medycznego będzie powodowało negatywne konsekwencje w systemie ochrony zdrowia miasta.
- ⇒ Spośród miast tworzących tzw. grupę porównawczą, w Kutnie znajduje się najwięcej stacjonarnych placówek opieki społecznej - 4, z których korzystają 293 osoby.

- ⇒ *Pomoc społeczna w Kutnie w 2012 r. objęła 1406 rodzin i 3159 osób. Najczęstszym powodem uzyskiwania pomocy społecznej był problem bezrobocia, który dotyczył 2236 beneficjentów opieki społecznej. Niemniej jednak w porównaniu z rokiem 2007 ilość mieszkańców otrzymujących pomoc społeczną z tego powodu zmniejszyła się o 60 osób.*
- ⇒ *Najwięcej osób świadczenia społeczne otrzymuje w Dębicy (8,8%), w Radomsku (8,1%), w Skarżysku-Kamiennej (7,8%)³⁹. W Kutnie z pomocy społecznej korzysta 6,6% mieszkańców miasta.*

---

³⁹ Dane za 2011 r.

5.1. Opieka żłobkowa⁴⁰

W 2012 r. opiekę żłobkową oferowały wszystkie miasta z grupy porównawczej z wyjątkiem Kutna, gdzie od września 2013 r. funkcjonuje żłobek z 24 miejscami dla maluchów. Największa ilość placówek znajduje się Skarżysku-Kamiennej (4), w pozostałych miejscowościach do dyspozycji mieszkańców jest jeden żłobek/oddział żłobkowy/klub dziecięcy. Najliczniejsza grupa dzieci w wieku 0-3 lat korzysta z tego typu opieki w Skarżysku-Kamiennej (116) oraz Dębicy (96).

Tabela 41. Opieka żłobkowa dla wybranych miast - porównanie w latach 2007 i 2012

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Placówki ogółem (ilość)	1	1	2	1	0	0	0	1	1	1	1	4	1	1
Dzieci przebywające w placówkach opieki żłobkowej w ciągu roku (osoby)	225	42	87	96	0	0	0	19	85	73	40	116	26	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

5.2. Opieka zdrowotna⁴¹

Ambulatoryjną opieką medyczną w Kutnie zajmuje się 30 placówek, które w roku 2012 udzieliły łącznie blisko 245 tys. porad⁴². Ilość placówek w przeliczeniu na 10 tys. ludności, plasuje Kutno na poziomie średniej województwa łódzkiego (6 przychodni na 10 tys. ludności). Jednocześnie jest to wskaźnik przekraczający średnią krajową.

Tabela 42. Placówki ambulatoryjnej opieki medycznej (ilość)

Wyszczególnienie	Ogółem placówki					Placówki na 10 tys. ludności				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Polska	14 206	14 853	16 252	16 608	19 151	4	4	4	4	5
Woj. łódzkie	1 119	1 172	1 275	1 279	1 529	4	5	5	5	6
Powiat kutnowski	44	42	46	47	52	4	4	5	5	5
Kutno	27	26	28	29	30	6	6	6	6	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

⁴⁰ Opieka żłobkowa obejmuje: żłobki, oddziały żłobkowe oraz kluby dziecięce.

⁴¹ W przypadku opieki zdrowotnej, większość danych za 2012 r. w momencie przygotowania niniejszej analizy, była niedostępna w statystyce publicznej.

⁴² Porady w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dotyczą porad w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej. Łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortu MON i MSW.

Wskaźnik ilości porad medycznych na 1000 mieszkańców w 2012 r. w Kutnie wyniósł 5304, tj. ponad 1 231 więcej niż średnia dla kraju oraz o 632 więcej niż przeciętna województwa łódzkiego. Może mieć to bezpośredni związek ze strukturą demograficzną ludności i znaczącym udziałem osób starszych w populacji.

Tabela 43. Porady na 1000 mieszkańców (ilość)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Polska	3 878	3 961	4 049	3 951	4 073
Woj. łódzkie	4 638	4 833	4 660	4 497	4 672
Powiat kutnowski	4 426	4 694	4 196	3 865	4 153
Kutno	5 533	5 223	4 984	4 731	5 304

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Statystycznie leczeniem mieszkańców powiatu kutnowskiego zajmuje się 317 lekarzy (31,1 na 10 tys. mieszkańców) oraz 30 dentystów (2,9 na 10 tys. osób)⁴³. W obydwu przypadkach wskaźniki te są zdecydowanie niższe od średniej wojewódzkiej i krajowej, co w zestawieniu z danymi dotyczącymi ilości udzielanych porad medycznych oraz popytem na tego typu usługi może być czynnikiem obniżającym szeroko rozumianą jakość zamieszkiwania na terenie powiatu.

Tabela 44. Personel pracujący na 10 tys. mieszkańców

Wyszczególnienie	Lekarze					Lekarze dentyści				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Polska	39,4	40,5	41,8	42,2	44,7	5,1	5,1	4,8	4,9	5,2
Woj. łódzkie	46,6	48,4	48,9	48,1	53,2	6,4	6,2	5,5	5,0	5,3
Powiat kutnowski	27,0	28,6	26,4	26,7	31,1	3,4	2,7	2,6	3,0	2,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

5.3. Kutno na tle innych miast - analiza porównawcza

Dostęp do placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w największym stopniu mają mieszkańcy Zduńskiej Woli (7 przychodni na 10 tys. ludności), Kutna, Radomska i Sieradza (po 6 placówek na 10 tys. mieszkańców). Najniższy wskaźnik, na poziomie 3 placówek na 10 tys. ludności, cechuje Dębicę. Ilość funkcjonujących na terenie miasta jednostek służby zdrowia ma przełożenie w ilości udzielonych porad (na 1000 mieszkańców). Najwięcej podstawowych i specjalistycznych porad udzielono w Sieradzu (6872 na 1000 mieszkańców),

⁴³ Brak danych dotyczących liczby lekarzy oraz dentystów na poziomie miasta.

Radomsku (6836), Zduńskiej Woli (5561) i Kutnie (5304). Najmniej z kolei w Ciechanowie (3973 na 1000 mieszkańców) oraz Dębicy (4353).

Analizując wskaźnik ludności przypadającej na ogólnodostępną aptekę, najkorzystniej przedstawia się sytuacja w przypadku Ciechanowa (2044 osób) oraz Kutnie (2090 osób) i Radomsku (2085 osób). Najgorzej natomiast w Zduńskiej Woli, gdzie na 1 aptekę przypada 3378 mieszkańców.

Kolejny wskaźnik z zakresu usług służby zdrowia to liczba lekarzy przypadająca na 10 tys. mieszkańców. Najwyższy poziom tego wskaźnika w 2011 r. dotyczył mieszkańców powiatów sieradzkiego (48,6 na 10 tys. ludności) oraz skarżyskiego (37,8). Drugi biegun stanowi powiat dębicki, w którym przypada 20,4 lekarzy na 10 tys. ludności. Liczba dentyistów na 10 tys. mieszkańców kształtuje się od 2,9 na 10 tys. mieszkańców w powiecie kutnowskim do 5,3 w zduńskowolskim.

Tabela 45. Opieka zdrowotna dla wybranych miast - porównanie w latach 2007 i 2011/2012

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011
Porady ogółem na 1000 mieszkańców	3 534	3 973	6 080	4 353	5 533	5 304	6 155	6 836	5 874	6 872	4 505	4 858	6 216	5 561
Porady ogółem (w tys.)	160,7	179,9	283,9	205,6	260,5	244,9	302,0	329,0	256,8	300,7	218,5	234,6	274,4	245,1
Przychodnie (ambulatoryjna opieka zdrowotna) (ilość)	14	20	10	12	27	30	18	27	20	26	19	18	22	29
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności	3	4	2	3	6	6	4	6	5	6	4	4	5	7
Ludność na aptekę ogólnodostępną⁴⁴	3 032	2 044	2 335	2 483	1 962	2 090	2 231	2 085	2 429	2 425	1 940	2 526	2 207	3 378

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 46. Personel medyczny - wybrane dane dla miast - porównanie w latach 2007 i 2011

Wyszczególnienie	Powiat ciechanowski		Powiat dębicki		Powiat kutnowski		Powiat radomski		Powiat sieradzki		Powiat skarżyski		Powiat zduńskowski	
	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011
Lekarze na 10 tys. mieszkańców	28,8	32,1	19,2	20,4	27,0	31,1	22,4	28,3	41,8	48,6	24,3	37,8	38,1	29,2
Dentyści na 10 tys. mieszkańców	3,3	3,5	3,4	3,3	3,4	2,9	3,7	3,2	6,1	4,6	3,3	4,0	6,1	5,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

⁴⁴ Dla wskaźnika „Ludność na aptekę ogólnodostępną” dane dotyczą roku 2012. W przypadku pozostałych zmiennych jest to rok 2011.

5.4. Pomoc społeczna

Według stanu na koniec 2012 r. w Kutnie były 4 placówki stacjonarnej pomocy społecznej⁴⁵, dysponujące 296 miejscami. Spośród 4 placówek, 3 stanowiły domy opieki społecznej. Obłożenie stacjonarnych jednostek opieki społecznej było niemal pełne – przebywało w nich 293 pacjentów. Czwartą, kutnowską placówką to noclegownia (jedna z trzech w woj. łódzkim), w której w 2012 r. znalazło pomoc 31 osób bezdomnych.

W 2012 r. beneficjentami pomocy społecznej w Kutnie było 3 159 osób, tj. 24% mniej niż w rekordowym, bazowym 2007 r. i jednocześnie 1,4% więcej niż w 2011 r. W 2011 r. z pomocy korzystało 6,6% ludności miasta. Jest to zdecydowanie mniej niż średnia dla kraju (8,1%), województwa (7,8%), czy powiatu (10,0%).

Tabela 47. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Polska	9,6	9,1	8,7	8,1
Woj. łódzkie	9,0	8,4	8,2	7,8
Powiat kutnowski	11,8	11,4	10,8	10,0
Kutno	6,2	6,4	6,6	6,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

W 2012 r., w stosunku do roku 2007, generalnie zmniejszyła się ilość osób objętych pomocą społeczną. W rozbiciu na przyczyny korzystania z pomocy, zmiany prezentują się następująco:

- Ubóstwo (z 2226 do 1531 osób).
- Bezrobocie (z 2296 na 2236 osób).
- Niepełnosprawność (z 1454 do 1120 osób).
- Długotrwała choroba (z 1288 do 1127 osób).
- Przemoc (62 do 40 osób).
- Alkoholizm (z 483 do 429 osób).

Z kolei wzrosła ilość osób, które korzystają z pomocy społecznej z przyczyn:

- Bezdomności (z 69 na 73 osób).
- Potrzeby ochrony macierzyństwa (z 319 na 413 osób).

Niemniej jednak najczęstszą przyczyną pobierania pomocy społecznej na przestrzeni analizowanych lat było bezrobocie. Z powodu bezrobocia, w 2012 r. świadczenia otrzymywało 70,8% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej. W 2007 r. obok bezrobocia, dominującym czynnikiem było ubóstwo, którego skala w 2012 r. jednak znacząco spadła.

⁴⁵ W ramach placówek stacjonarnej opieki społecznej znajdują się: domy opieki społecznej i noclegownie.

Tabela 48. Placówki stacjonarnej opieki społecznej

Wyszczególnienie	Placówki (z filiami)						Miejsca (łącznie z filiami) w tys. dla Polski o wojew. W osobach dla powiatu i Kutna						Mieszkańcy (łącznie z filiami) w tys. dla Polski o wojew. W osobach dla powiatu i Kutna					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	1 396	1 410	1 471	1 489	1 582	1 626	101,1	100,8	102,5	102,9	105,4	108,3	96,7	98,4	99,9	101,2	101,9	104,4
Woj. łódzkie	94	92	93	90	97	99	7,8	7,8	7,5	7,4	7,5	7,8	7,6	7,7	7,4	7,2	7,3	7,8
Powiat kutnowski	7	7	7	7	7	7	606	600	579	604	591	592	606	584	580	601	587	589
Kutno	4	4	4	4	4	4	303	304	284	300	296	296	303	288	284	297	292	293

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 49. Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Kutnie w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	1 835	1 283	1 342	1 392	1 414	1 406
Liczba osób w rodzinach	4 160	2 972	3 142	3 153	3 117	3 159

Źródło: MOPS w Kutnie.

Tabela 50. Powody przyznania pomocy społecznej w Kutnie w latach 2007-2012

Powody	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób
Ubóstwo	886	2226	607	1567	383	909	667	1662	613	1434	637	1531
Bezdomność	60	69	48	55	36	46	67	85	59	70	63	73
Potrzeba ochrony macierzyństwa	77	319	104	441	59	229	112	484	96	399	98	413
Bezrobocie	861	2296	756	2119	454	1209	877	2432	811	2153	831	2236
Niepełnosprawność	704	1454	604	1258	394	766	599	1222	570	1074	594	1120
Długotrwała choroba	637	1288	725	1499	404	847	661	1283	639	1189	591	1127
Przemoc	22	62	34	185	10	42	11	36	9	28	12	40
Alkoholizm	241	483	228	467	134	279	233	473	199	385	218	429

Źródło: MOPS w Kutnie.

W Kutnie oraz pobliskich gminach funkcjonują następujące instytucje i stowarzyszenia realizujące zadania z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Centrum Powiadamiania Ratunkowego,
- Pogotowie Medyczne Falck,
- Pogotowie ratunkowe,
- Kutnowski Szpital Samorządowy Sp. z o.o.,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Zespół Pomocy Doraźnej,
- Hospicjum Kutnowskie,
- Polski Związek Niewidomych, Koło Terenowe w Kutnie,
- Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem - Koło Terenowe w Kutnie,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków,
- Polski Czerwony Krzyż, Oddział Rejonowy w Kutnie,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym,
- Stowarzyszenie Kutnowski Klub Amazonek,
- Kutnowski Komitet Obrony Bezrobotnych,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej,

- Polski Związek Głuchych, Oddział Łódzki, Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Nieślyszących w Kutnie,
- Przymierze Rodzin przy parafii św. Wawrzyńca,
- Parafialny Zespół Charytatywny Caritas przy parafii pw. MB Wspomożenia Wier-nych,
- Związek Harcerstwa Polskiego,
- Oratorium Bł. Michała,
- Stowarzyszenie Lokalne „Salos”,
- Stowarzyszenie Klub Abstynentów „Trzeźwość”,
- Fundacja ARS Vita,
- Społeczna Fundacja Miasta Kutna,
- Katolickie Stowarzyszenie Wychowania w Trzeźwości przy Sanktuarium Maryjnym w Głogowcu,
- Stowarzyszenie Aktywizacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych „Activus”,
- „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna Oddział w Kutnie,
- Stowarzyszenie Bank Żywności Kutno,
- Parafialny Zespół Charytatywny „Caritas”,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Blisko Dziecka”,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Domów Dziecka i Rodzin Zastępczych „Wyspa Skarbów”,
- Stowarzyszenie „JESTEŚMY DLA WAS”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Dybów – Kutno,
- Stowarzyszenie Aktywizacji Społecznej i Twórczej Młodzieży „INTERSUM”,
- Stowarzyszenie „Aktywna Kobieta”,
- Stowarzyszenie „Złoty Wiek”,
- Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych w Kutnie „Przystań”,
- Stowarzyszenie AMISTAD,
- Lokalne Centrum Wolontariatu.

Wspomniane organizacje i stowarzyszenia są również twórcami szeregu inicjatyw doraźnych w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej, realizując między innymi zadania w ramach walki z uzależnieniami, organizacji czasu pozalekcyjnego dzieciom czy dedykowanych dni, obchodów, spartakiad, spotkań ze specjalistami, różnego typu akcji oraz konkursów. Szczegóły inicjatyw znajdują się w dokumentach związanych z realizacją *Programu współpracy Miasta Kutno z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.*

Wszystkie działania są spójne z *Miejską Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2015*.

5.5. Kutno na tle innych miast - analiza porównawcza

Z grona miast tworzących tzw. grupę porównawczą, w Kutnie znajduje się największa ilość stacjonarnych placówek opieki społecznej, tj. 4. Korzysta z nich też najwięcej osób - 296. Najmniejsza ilość pensjonariuszy mieszka w Zduńskiej Woli (81 osób w 2 obiektach) oraz w Skarżysku-Kamiennej (85 osób w 2 placówkach).

Z opieki społecznej korzysta od 2198 osób w Sieradzu (tj. 5,0% ogółu gospodarstw domowych miasta) do 4135 w Dębicy (8,8% gospodarstw domowych).

Tabela 51. Placówki stacjonarnej opieki społecznej w wybranych miastach - porównanie lat 2007 i 2012

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Placówki (z filiami)	2	2	3	3	4	4	2	3	2	2	2	2	1	1
Miejsca (łącznie z filiami)	312	265	242	264	303	296	105	128	307	266	80	90	79	81
Mieszkańcy (łącznie z filiami)	272	265	238	270	303	293	96	120	284	256	72	85	79	81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Tabela 52. Korzystający z pomocy społecznej w wybranych miastach - porównanie lat 2008 i 2011

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008	2011
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	2 311	2 329	4 590	4 135	2 972	3 117	4 732	3 910	3 058	2 198	4 284	3 798	2 492	2 546
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem	5,1	5,1	9,8	8,8	6,2	6,6	9,7	8,1	7,0	5,0	8,9	7,8	5,6	5,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013 * - dane dla Kutna odnośnie liczby osób z MOPS w Kutnie.

6. Gospodarka przestrzenna miasta⁴⁶

Wprowadzenie

Znaczenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta, ma wartość szczególną. Jest to dokument o charakterze strategicznym, określającym długofalową politykę władz samorządowych w zakresie gospodarki przestrzennej. Polityka przestrzenna ma również zasadnicze znaczenie dla procesów urbanizacyjnych. Zawarte w studium zapisy i wynikające z nich miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wpływają na jakość życia mieszkańców i warunki inwestycyjne.

Gospodarka przestrzenna miasta - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *Struktura przestrzenna miasta oraz jego obsługa komunikacyjna pozwalają na osiągnięcie wielkości miasta do ok. 60 000 mieszkańców, przy poszanowaniu walorów przyrodniczych z prawidłowego działania jego systemu ekologicznego.*
- ⇒ *Miasto pokryte jest w 38% obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.*
- ⇒ *Na terenie Kutna obowiązuje 31 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują powierzchnię 1289 ha. Trwają prace nad kolejnymi czterema planami.*
- ⇒ *Obecnie obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest pierwszym w historii Kutna, które nie uwzględnia przeznaczenia terenów na cele rolnicze.*

⁴⁶ Polityka przestrzenna określona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kutna, przyjętym Uchwałą Nr XXVII/285/12 z dnia 18 grudnia 2012 r. Rady Miasta Kutna, Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp. z o.o.

6.1. Ład przestrzenny

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kutna pełni rolę koordynującą w planowaniu i programowaniu rozwoju miasta dla zadań i celów ustalonych w dokumentach strategicznych, w wieloletnich planach inwestycyjnych oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Aktualna wersja Studium z 2012 r. adaptuje istniejącą strukturę przestrzenną miasta, kontynuując zapisy zawarte w poprzednio przyjętej zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta.

Według stanu na koniec sierpnia 2013 r., miasto pokryte jest 31 Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, co odpowiada powierzchni 1289,14 ha. Oznacza to, że wskaźnik pokrycia Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego dla Kutna wynosi ok. 38%. Trwają prace nad kolejnymi czterema planami, które obejmą powierzchnię 87,7 ha. Objęcie terenów miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest bardzo istotne zwłaszcza w zakresie nowych inwestycji. Dla wielu inwestorów miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gwarantują przejrzyste i stabilne zasady realizacji inwestycji na terenie miasta.

Studium z 2012 roku jest pierwszym tego typu dokumentem, w którym nie przewidyje się na terenie Kutna obszarów o funkcji rolniczej.

6.2. Struktura przestrzenna Kutna

Kutno posiada wykształconą równoleżnikową strukturę przestrzenną, opartą w głównej mierze na układzie kolejowym, drogowym ze szczególnym uwzględnieniem drogi krajowej Nr 92 oraz doliną rzeki Ochni. Struktura ta uzupełniona jest promienistym układem dróg, które zapewniają powiązania miasta z zewnętrzną strukturą osadniczą, podkreślając rolę Kutna, jako znaczącego ośrodka regionalnego.

W strukturze przestrzennej miasta wyróżniają się:

- Obszar centralny położony w nawiązaniu do historycznego zespołu śródmiejskiego,
- Zespół zewnętrznych dzielnic o przewadze funkcji mieszkaniowych,
- Zespół mieszkaniowo-przemysłowy zlokalizowany na południe od linii kolejowej i rzeki Ochni,
- Dzielnicę przemysłową Skłęczki wraz z programem logistycznym, obsługi technicznej i terenami specjalnymi w kierunku północnym,
- Pasma usługowe o południkowej strukturze łączące wschodnią i zachodnią część miasta, wychodzące z zespołu śródmiejskiego w kierunku północnym,

- Centrum usługowo-dyspozycyjne rozwinięte na historycznej strukturze placów Piłsudskiego i Wolności, połączonych ul. Królewską wraz z wyjściem południowym ul. Sienkiewicza w rejon dworca kolejowego i dalej do Parku im. Wiosny Ludów. Dalszy rozwój obszaru centrum może się dokonywać w rejonie położonym na południe od ul. Podrzecznej w powiązaniu z przedłużeniem Al. ZHP do ul. Ks. M. Oziębłowskiego. Szczególną rolę powinny spełniać południkowe ciągi piesze, łączące centrum historyczne z doliną rzeki Ochni. Zielona oś kompozycyjna miasta związana z wykorzystaniem doliny rzeki Ochni, która na odcinku od ul. Zimowej na zachodzie do drogi krajowej DK60 na wschodzie powinna być zagospodarowana zróżnicowanym programem rekreacyjno-sportowym i powinna spinać poszczególne elementy struktury przestrzennej miasta.

Struktura ta związana jest z dopełnieniami, programami rewitalizacji oraz uzupełnieniem szczególnie w rejonach zewnętrznych, tworząc jednocześnie nowe jednostki w strukturze miejskiej na wschód od drogi krajowej Nr 60 na zachodzie w rejonie osiedla Dybów i ul. Raszewskiej, na południe w rejonie os. Łąkoszyn, oraz na południowym wschodzie dla funkcji związanych z aktywizacją gospodarczą.

System przyrodniczy i komunikacyjny miasta zarówno wydzielają jak i łączą poszczególne elementy struktury, tworząc spójny i zwarty układ miejski.

6.3. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego

Głównymi przesłankami do - zawartych w obecnym Studium - przekształceń układu ulicznego są: propozycje rozmieszczenia miejskich funkcji zagospodarowania; utrzymania przebiegu drogi krajowej Nr 92 i drogi Nr 60, utrzymania wlotu drogi zewnętrznej wojewódzkiej, tj. drogi Nr 702; oraz celowość powstania obwodnicy śródmiejskiej dla uwolnienia centrum i śródmieścia od tranzytu wewnątrzmijskiego.

Przyjęto, że:

1. Funkcjonujące podstawowe ciągi sieci ulicznej o umiarkowanych parametrach (głównie jednojezdniowe ulice typu zbiorczego) nie podlegają szerokiej modernizacji i rozbudowie. Modernizacji podlegać mogą skrzyżowania - w umiarkowanym zakresie dotyczącym poszerzenia wlotów i ewentualnej przebudowie na skrzyżowania typu „skanalizowane”. Natomiast rozbudowie podlegają ulice tworzące miejską obwodnicę śródmiejską.
2. Przestrzenny rozkład zagospodarowania wskazuje na stosunkowo nieduże długości podróży. Pozwala to sformułować tezę, że klasyfikację oraz parametry tras i skrzyżowań można przyjąć jako typowe dla miasta średniej wielkości. Są to ulice zbiorcze (Z) oraz lokalne (L).

Dwa ciągi wymagają tras o wyższych parametrach, tj. ulic ruchu przyspieszonego (GP), a mianowicie:

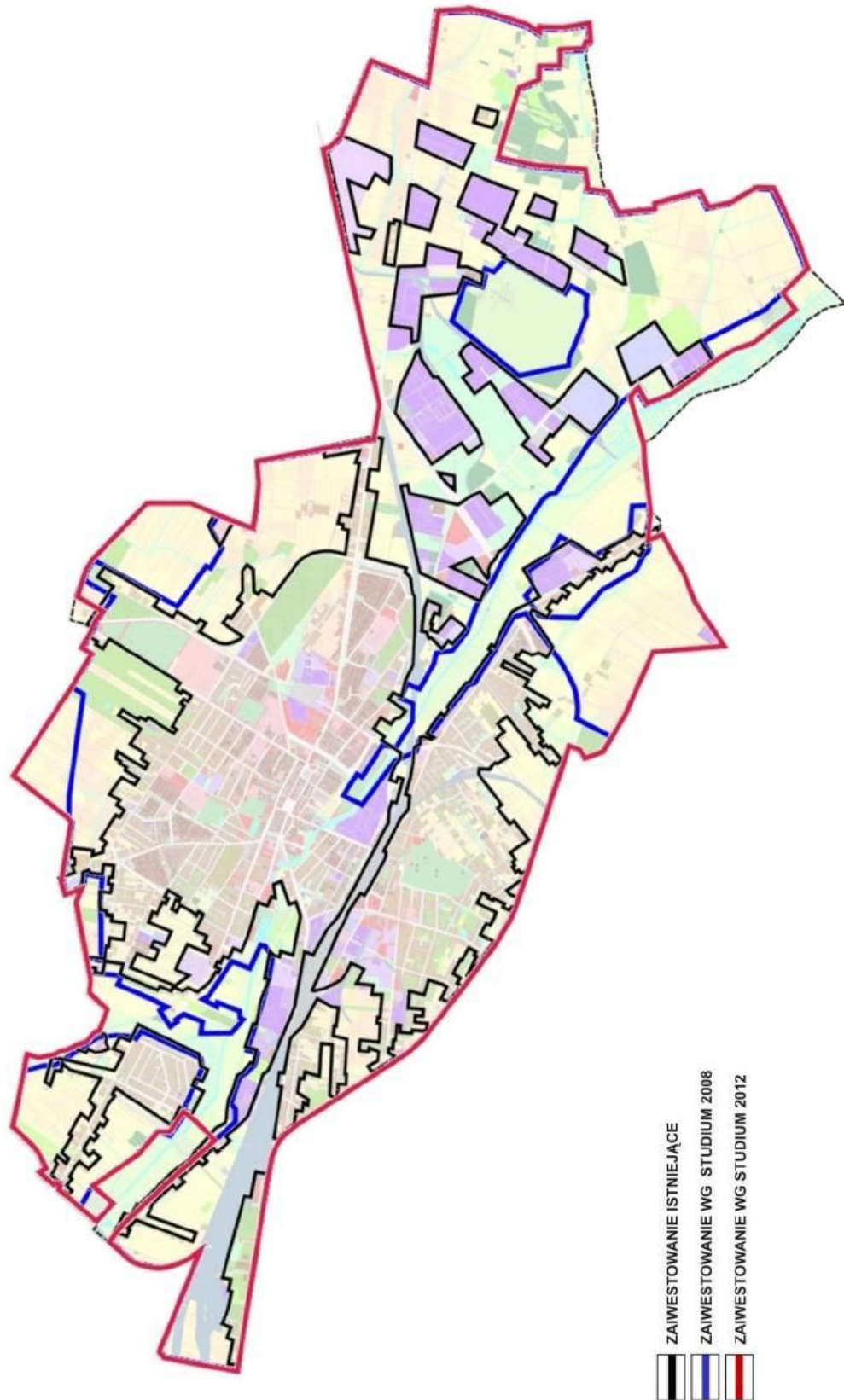
- Droga krajowa Nr 92, ulica Skłęczkowska, która stanowić będzie główne powiązanie miasta z autostradą A-1 (relacji Wybrzeże - Łódź - Śląsk - granica państwa),
- Droga krajowa Nr 60, w przebiegu tzw. wschodniej obwodnicy zewnętrznej, która stanowi ważne połączenie z północno-wschodnimi rejonami kraju i ewentualne połączenie międzynarodowe z państwami nadbałtyckimi oraz drugie powiązanie z autostradą A-1 (węzeł Kutno Północ).

Główne elementy koncepcji układu ulicznego to:

- „Obwodnica śródmiejska” jako miejska trasa o podwyższonym standardzie, którą tworzyć będą ulice zbiorcze (Z):
  - Od południa, ulice: Rychtelskiego, 3 Maja, Jagiellońska i Mickiewicza (odcinkowo),
  - Od zachodu, ulice: budowane nowe ciągi w nawiązaniu i z wykorzystaniem istniejących - Wygoda i gen. S. Maczka,
  - Od północy - wykorzystując odcinki ul. Północnej (od ul. Skłodowskiej-Curie - do Kasztanowej) i ulicy Kasztanowej - następnie poprzez projektowaną nową trasę od ul. Kasztanowej do ul. Kościuszki,
  - Od wschodu - ulica dr A. Troczewskiego oraz jej wydłużenie do ul. Oporowskiej, następnie ul. Szymanowskiego i Szpitalną - do ul. Kościuszki. Wspomagającą będzie zewnętrzna wschodnia obwodnica drogi Nr 60,
- Od „obwodnicy śródmiejskiej”, która będzie zapewniała prowadzenie ruchu pomiędzy strukturami zagospodarowania miasta oraz jego rozrząd, prowadzić będą ulice zbiorcze oraz lokalne do poszczególnych jednostek i obszarów zagospodarowania. W wewnętrznym obszarze śródmiejskim może być stosowany system organizacji ulic jednokierunkowych,
- Do obwodnicy prowadzi będą również drogi zewnętrzne oraz drogi łącznikowe z ciągami znaczenia krajowego i międzynarodowego, tj. ulicami głównymi ruchu przyspieszonego - dla dróg Nr 92 i Nr 60,
- Ulice ruchu przyspieszonego (GP) stanowiące przebieg dróg krajowych Nr 92 i Nr 60, o przebiegu peryferyjnym - zewnętrznym, tj. ul. Skłęczkowska i tzw. wschodnia obwodnica.
- Ulica Skłęczkowska, droga Nr 92 stanowić będzie główne połączenie układu miejskiego Kutna z autostradą A2 (węzeł Kutno Wschód).

Mapa 2. Granica terenów zainwestowanych

GRANICA TERENÓW ZAINWESTOWANYCH

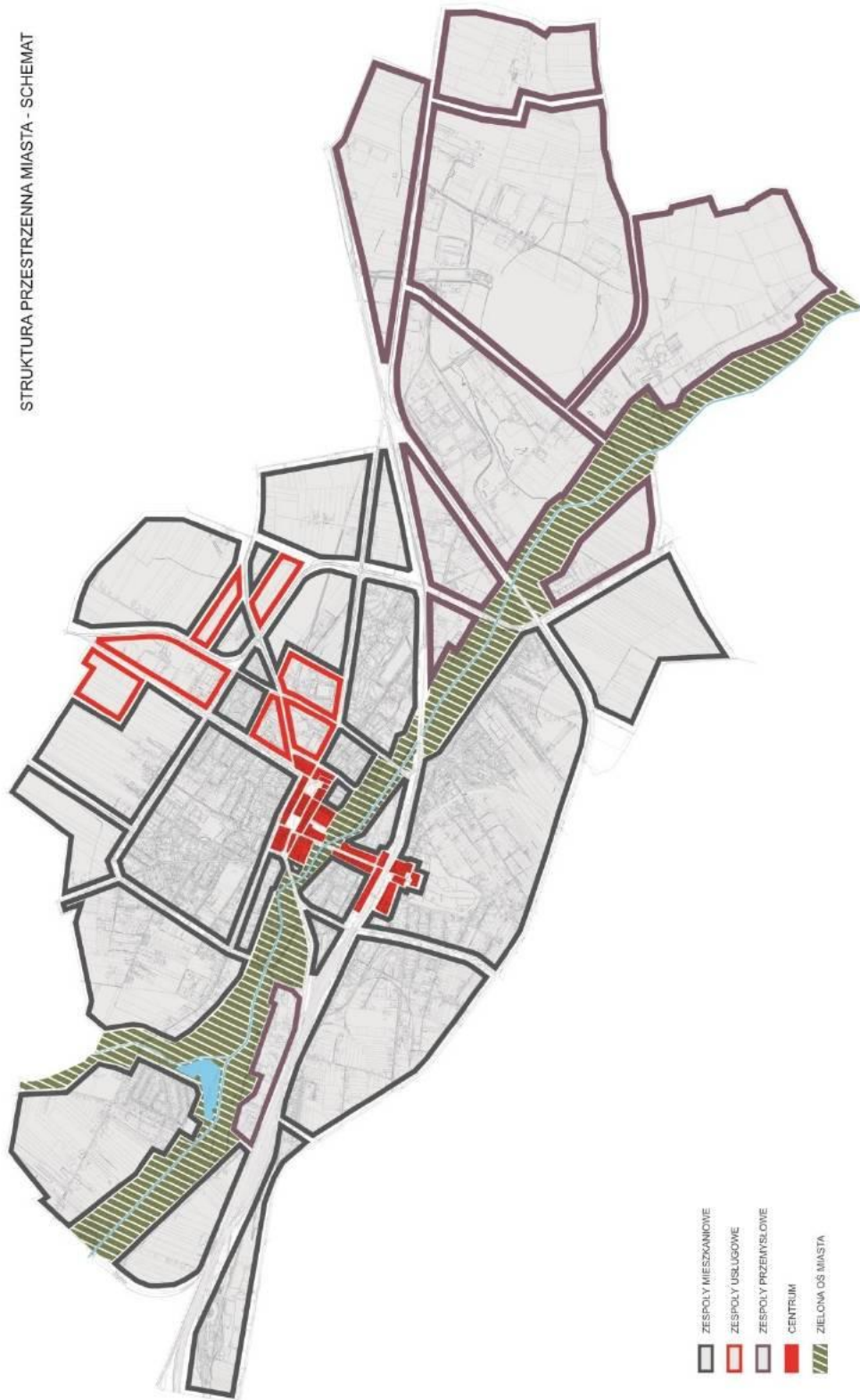

ZAINWESTOWANIE ISTNIEJĄCE
ZAINWESTOWANIE WG STUDIUM 2008
ZAINWESTOWANIE WG STUDIUM 2012

Źródło: Polityka przestrzenna określona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kutna, przyjętym Uchwałą Nr XXVII/285/12 z dnia 18 grudnia 2012 r. Rady Miasta Kutna, Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp. z o.o.

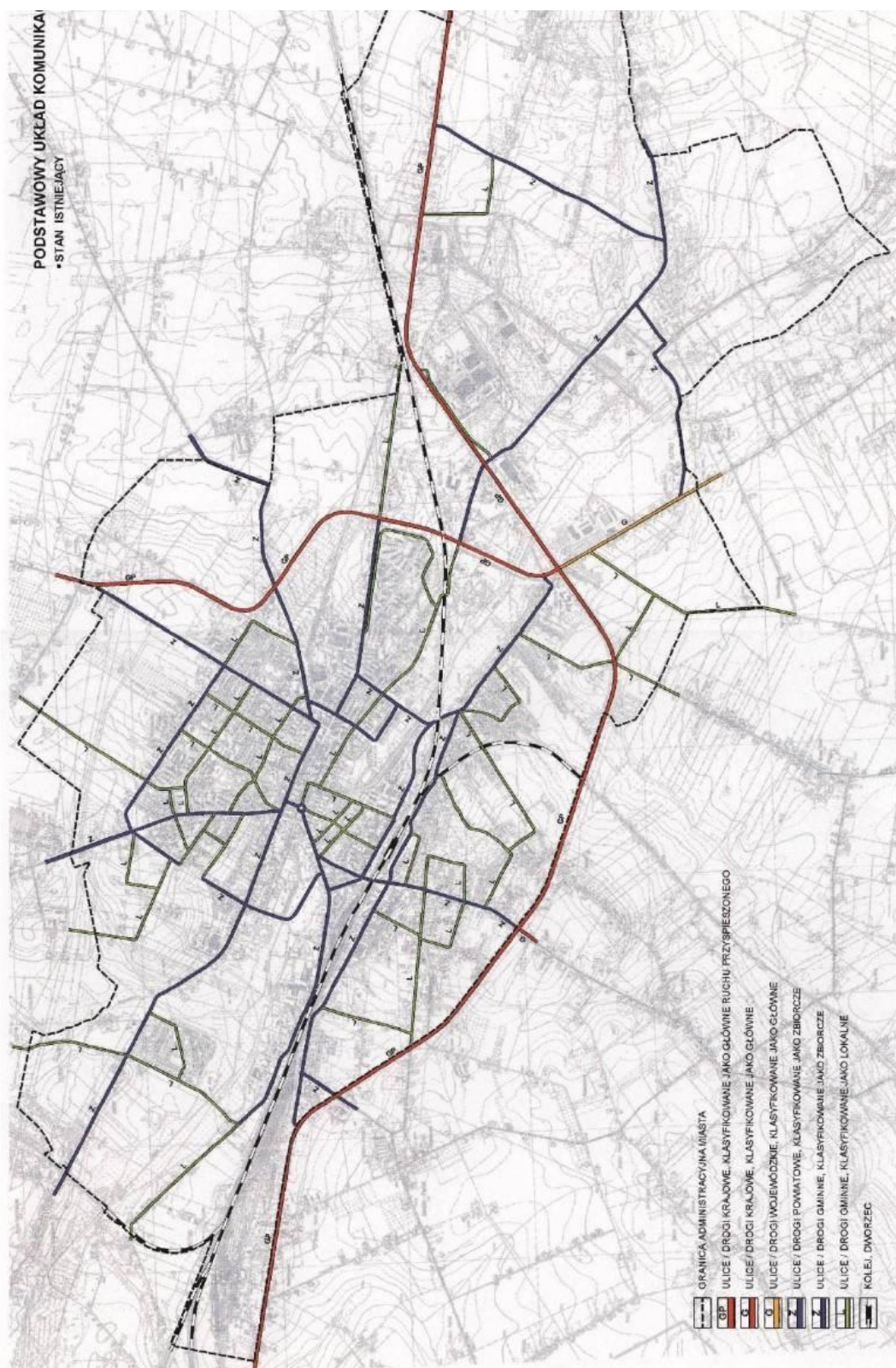
Mapa 3. Struktura przestrzenna miasta - schemat

STRUKTURA PRZESTRZENNĄ MIASTA - SCHEMAT

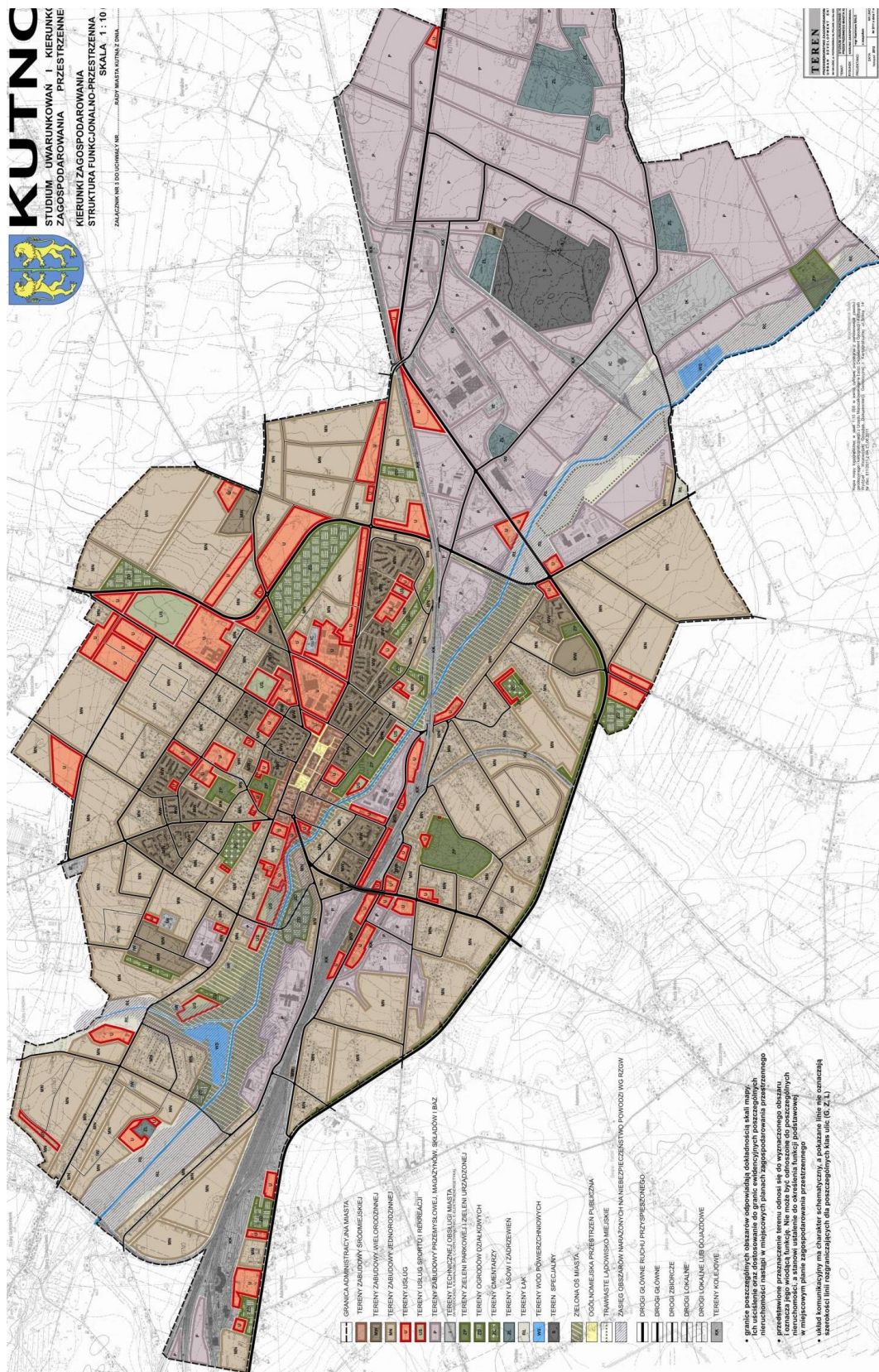
Źródło: Polityka przestrzenna określona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kutna, przyjętym Uchwałą Nr XXVII/285/12 z dnia 18 grudnia 2012 r. Rady Miasta Kutna, Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp. z o.o.

Mapa 4. Podstawowy układ komunikacyjny w Kutnie - stan istniejący

Źródło: Polityka przestrzenna określona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kutna, przyjętym Uchwałą Nr XXVII/285/12 z dnia 18 grudnia 2012 r. Rady Miasta Kutna, Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp. z o.o.

Mapa 5. Kierunki zagospodarowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Kutna

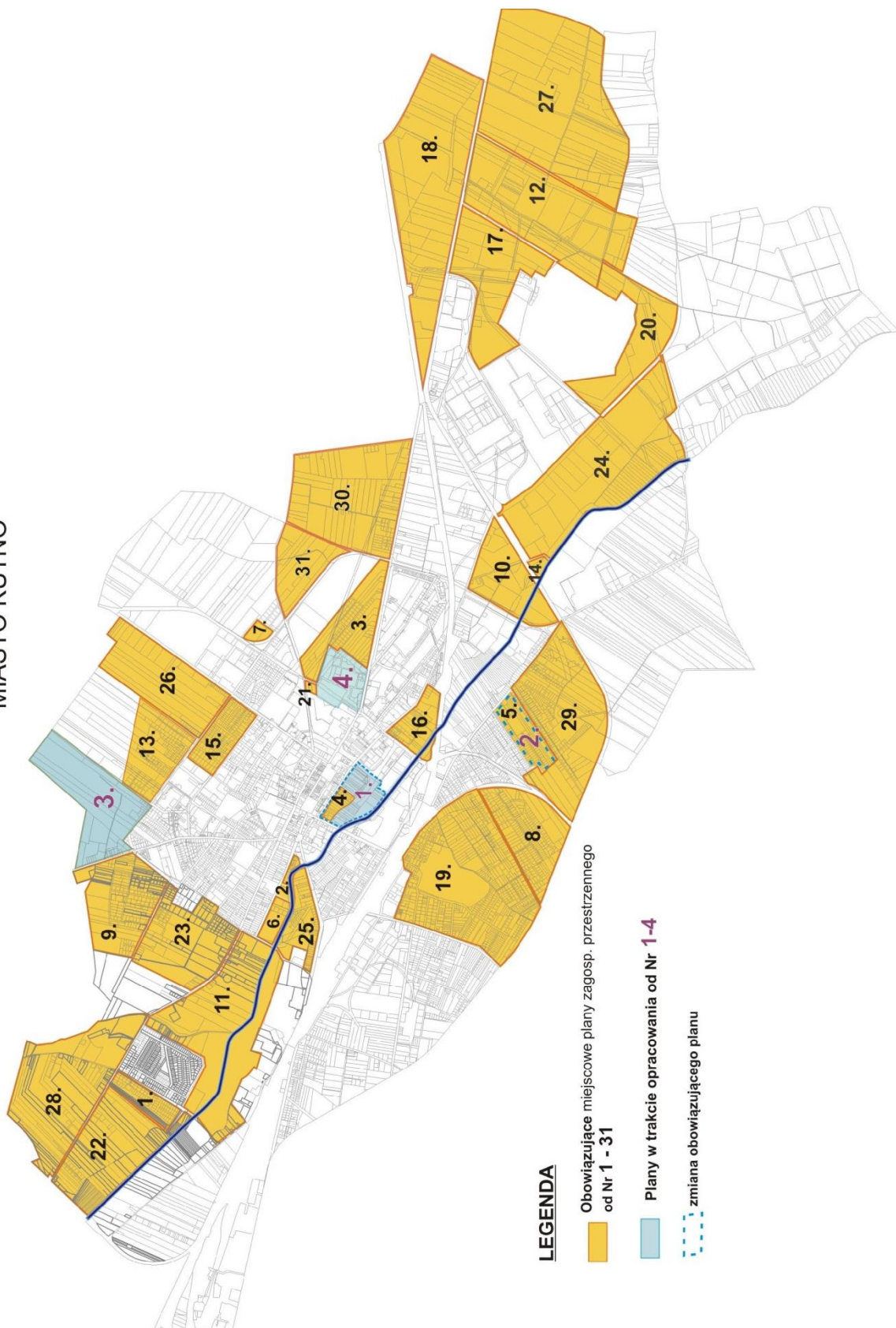

Źródło: Polityka przestrzenna określona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kutna, przyjętym Uchwałą Nr XXVII/285/12 z dnia 18 grudnia 2012 r. Rady Miasta Kutna, Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp. z o.o.

Mapa 6. Rozmieszczenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Kutna

Załącznik Nr 3

ROZMIESZCZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTO KUTNO

Źródło: Urząd Miasta Kutno.

7. Mieszkalnictwo i Gospodarka Nieruchomościami

Wprowadzenie

Efekty budownictwa mieszkaniowego oraz niemieszkalnego stanowią swoisty barometr kondycji społeczno-gospodarczej danej jednostki terytorialnej. Rozwój budownictwa mieszkaniowego odzwierciedla atrakcyjność miasta jako miejsca do życia, z kolei efekty budownictwa niemieszkalnego napędzają gospodarkę regionu i świadczą o podejmowaniu nowych inwestycji. Zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku świadczą o rozwoju miasta.

Trendy w mieszkalnictwie i gospodarce nieruchomościami - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *Ilość zasobów mieszkaniowych przypadających na 1000 osób w Kutnie (403) jest wyższa od średniej dla kraju (356), a w grupie porównawczej miast plasuje Kutno na drugiej pozycji.*
- ⇒ *W 2012 r. na 1000 mieszkańców, oddano do użytku 2,4 mieszkania, tj. mniej niż średnia dla kraju i dla województwa. W grupie porównawczej Kutno znajduje się na trzecim miejscu, za Dębicą (4,2 mieszkania na 1000 ludności) i Radomskiem (2,37 mieszkań na 1000 ludności).*
- ⇒ *Przeciętna powierzchnia użytkowa nowo budowanych mieszkań⁴⁷ w Kutnie w 2012 r. wyniosła 92,7 m². Z kolei w 2007 r. kształtowała się na poziomie 128,2 m². Wynik ten jest uzależniony od struktury budowanych mieszkań w mieście i jest związany ze spadkiem ilości lokali większych powierzchniowo, budowanych przez inwestorów indywidualnych (spadek z 53 mieszkań w 2007 r. do 39 w 2012 r.).*
- ⇒ *Spadek ilości mieszkań w budownictwie indywidualnym w gminie miejskiej Kutno idzie w parze ze wzrostem ilości tego typu budownictwa mieszkaniowego w gminie wiejskiej.*
- ⇒ *Według stanu na 2010 rok poziom wyposażenia mieszkań w poszczególne instalacje był wyższy do średniej w Polsce i zamykał się w przedziale od 87,3% (centralne ogrzewanie) do 97,0% (wodociąg). Wyjątkiem jest dostęp do gazu sieciowego - zaled-*

⁴⁷ Zgodnie z nomenklaturą GUS w kategorii mieszkania znajdują się również domy jednorodzinne.

wie 7,0% kutnowskich mieszkań jest wyposażonych w tę instalację, przy średniej krajowej 56,4%.

- ⇒ Ponad połowa mieszkań w Kutnie została wybudowana przed 1978 rokiem.
- ⇒ Zasoby komunalne stanowią 9% wszystkich lokali w mieście. Od 2011 r. znacząco wyhamował proces wykupu lokali komunalnych na własność, co związane jest z obniżeniem bonifikat.
- ⇒ W latach 2007–2012 wybudowano 753 lokale mieszkalne, w tym 280 w formule budownictwa społecznego oraz 242 w ramach budownictwa indywidualnego. Od 2010 r. corocznie przybywa mieszkań przeznaczonych na sprzedaż.
- ⇒ Ceny lokali mieszkalnych w latach 2007–2012 w Kutnie rosły szybciej niż w kraju. W 2012 roku średnia cena za 1 m² na wolnym rynku wynosiła 3063 zł. Mimo to, średnia cena lokalu mieszkalnego w kraju jest o 30% wyższa niż w Kutnie.
- ⇒ Na uwagę zasługuje wysoki poziom inwestycji w budownictwie związanym z rozwojem gospodarczym (budynki przemysłowe, magazynowe i biurowe), a także znaczny przyrost liczby budynków handlowo - usługowych.

7.1. Zasoby mieszkaniowe i ich stan

Według stanu na 2012 rok, w Kutnie było 18 505 mieszkań z 65 338 izbami o łącznej powierzchni użytkowej 1 058 682 m². Ilość zasobów mieszkaniowych na przestrzeni lat 2007 – 2012 wzrosła o 3,82%. Wzrost ten jest wprawdzie wyższy od średniej dla województwa łódzkiego (3,33%), ale niższy od średniej dla kraju (5,48%).

Tabela 53. Liczba zasobów mieszkaniowych w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	12 993 716	13 150 294	13 302 449	13 422 011	13 552 965	13 705 869
Woj. łódzkie	955 864	962 482	968 000	973 652	979 674	987 693
Pow. kutnowski	37 035	37 304	37 433	37 579	37 844	38 040
Kutno	17 824	18 008	18 098	18 189	18 396	18 505

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS. Dla lat 2011 – 2012 obliczenia własne na podstawie liczby mieszkań oddanych do użytkowania GUS.

Statystycznie na jedno mieszkanie w Kutnie przypadają 2,48 osoby. Wynik ten oznacza, iż na 1000 osób przypadają 403 mieszkania. To więcej niż średnia dla kraju (356), województwa (391) oraz powiatu (376).

Tabela 54. Liczba osób przypadających na 1 mieszkanie w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	2,93	2,90	2,87	2,87	2,84	2,81
Woj. łódzkie	2,67	2,65	2,63	2,61	2,59	2,56
Pow. kutnowski	2,78	2,75	2,73	2,73	2,69	2,66
Kutno	2,64	2,60	2,58	2,56	2,51	2,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS. Dla lat 2011 – 2012 obliczenia własne na podstawie liczby mieszkań oddanych do użytkowania GUS.

W Kutnie na jedno mieszkanie przypadają średnio 3,53 izby. Wartość ta utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na zbliżonym poziomie i jest taka sama jak w województwie i powiecie. W kraju ta wartość jest wyższa i wynosi 3,72 izby na 1 mieszkanie. Na 1 osobę w Kutnie przypada 1,42 izby.

Tabela 55. Liczba izb przypadająca na 1 osobę w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	1,26	1,28	1,29	1,29	1,31	1,32
Woj. łódzkie	1,31	1,32	1,34	1,35	1,36	1,38
Pow. kutnowski	1,26	1,28	1,29	1,29	1,31	1,33
Kutno	1,33	1,35	1,37	1,38	1,41	1,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS. Dla lat 2011 - 2012 obliczenia własne na podstawie liczby mieszkań oddanych do użytkowania GUS.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Kutnie, stanowiącego zasób mieszkaniowy, wg stanu na 2012 r. wyniosła 57,21 m² i zwiększyła się w stosunku do 2007 r. o 0,81 m². Jest to jednak wynik gorszy zarówno od średniej powiatowej (64,02 m²), wojewódzkiej (67,08 m²), jak i krajowej (71,57 m²). Potwierdza to również średnia powierzchnia użytkowa przypadająca w Kutnie na 1 osobę tj. 23,03 m². Przeciętny mieszkaniec w kraju ma do dyspozycji o 2,42 m² więcej, a mieszkaniec województwa o 3,21 m² więcej. W mieście przeważa zabudowa wielorodzinna z mniejszą niż średnia krajowa powierzchnią użytkową mieszkań.

Tabela 56. Powierzchnia użytkowa mieszkania w m² przypadająca na 1 osobę w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	23,80	24,21	24,59	24,69	25,05	25,45
Woj. łódzkie	24,51	24,87	25,19	25,44	25,81	26,24
Pow. kutnowski	22,68	23,04	23,28	23,33	23,72	24,07
Kutno	21,35	21,77	22,01	22,23	22,71	23,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS. Dla lat 2011 - 2012 obliczenia własne na podstawie liczby mieszkań oddanych do użytkowania GUS.

W prawie wszystkich mieszkaniach w Kutnie istnieje możliwość korzystania z wodociągu (97,0%). Wysoki wskaźnik mają również pozostałe instalacje: dostęp do ustępu spłukiwanego (93,5%), łazienki (90,1%) oraz centralnego ogrzewania (87,3%). Wyposażenie techniczne mieszkań jest lepsze niż w województwie łódzkim oraz kraju. Najgorszy parametr w zakresie instalacji to dostęp do gazu ziemnego. W 2010 r. zaledwie 7,0% mieszkań posiadało dostęp do tego surowca energetycznego.

Tabela 57. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań

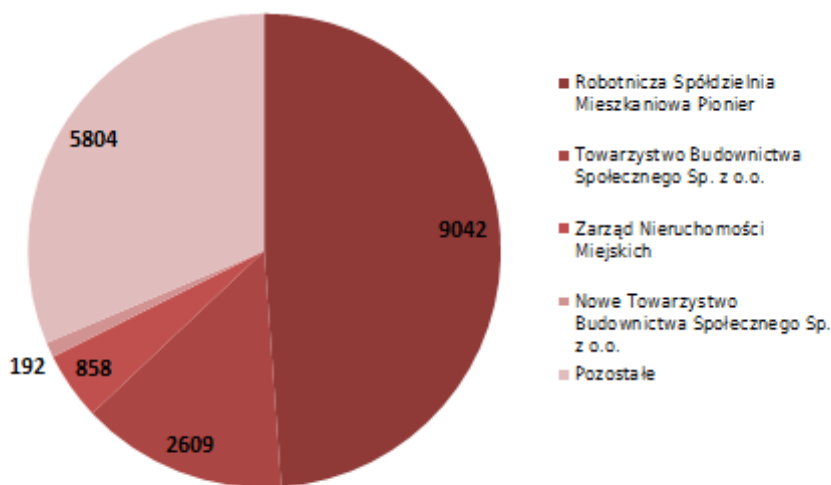
Instalacje	Kutno 2007	Kutno 2008	Kutno 2009	Kutno 2010	Łódzkie 2010	Polska 2010
Wodociąg	97,0	97,0	97,0	97,0	92,6	95,5
Łazienka	89,8	89,9	90,0	90,1	80,1	87,2
Centralne ogrzewanie	87,0	87,1	87,3	87,3	73,7	78,5
Ustęp splukiwany	93,3	93,3	93,4	93,5	82,0	88,3
Gaz sieciowy	4,5	4,7	6,6	7,0	44,3	56,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Największymi zarządcami budynków mieszkalnych na terenie Kutna są (wg stanu na 2012 rok):

- RSM „Pionier” – 187 budynków (9 042 lokali) o łącznej powierzchni użytkowej 429 254,88 m², co stanowi 49% łącznej liczby lokali w mieście i 41% ich powierzchni użytkowej,
- Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. – 83 budynki (2 609 lokali) o łącznej powierzchni użytkowej 116 836,07 m², co stanowi 14% łącznej liczby lokali w mieście i 11% ich powierzchni użytkowej,
- Zarząd Nieruchomości Miejskich – 91 budynków (858 lokali) o łącznej powierzchni użytkowej 31 845,52 m², co stanowi 5% łącznej liczby lokali w mieście i 3% ich powierzchni użytkowej,
- Nowe Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. – 41 budynków (192 lokale) o łącznej powierzchni użytkowej 13 700,00 m², co stanowi 1% łącznej liczby lokali w mieście i 1% ich powierzchni użytkowej.

Wykres 25. Zarządcy budynków mieszkalnych w 2012 roku (ilość lokali)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zarządców lokali

Ponad połowa mieszkań została wybudowana przed rokiem 1978. Wśród mieszkań wybudowanych w latach 1979-1988 przeważają bloki spółdzielcze. Robotnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa „PIONIER” w Kutnie przeprowadziła w latach 2000–2010 termomodernizację wszystkich budynków mieszkalnych za kwotę 65,65 mln zł. Od 2011 roku spółdzielnia prowadzi budowę parkingów osiedlowych. Podobnie samorząd miejski (zgodnie z wieloletnim programem gospodarowania zasobem mieszkaniowym w ramach posiadanych środków finansowych) przeprowadza corocznie remonty kapitalne oraz działania termomodernizacyjne.

Tabela 58. Mieszkania według roku zakończenia budowy/oddania do użytkowania

Rodzaje mieszkań	Liczba	Powierzchnia użytkowa w m ²	Średnia powierzchnia użytkowa w m ²
Zamieszkane wg okresu budowy budynku przed 1918 r.	664	28 285	42,60
Zamieszkane wg okresu budowy budynku 1918 - 1944	1 640	86 280	52,61
Zamieszkane wg okresu budowy budynku 1945 - 1970	3 674	190 806	51,93
Zamieszkane wg okresu budowy budynku 1971 - 1978	4 001	204 069	51,00
Zamieszkane wg okresu budowy budynku 1979 - 1988	4 622	256 647	55,53
Zamieszkane wg okresu budowy budynku 1989 - 2002 łącznie z będącymi w budowie	2 106	149 081	70,79
Oddane do użytkowania 2003 - 2012	1 224	105 950	86,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Mieszkania 2002 oraz obliczenia własne na podstawie liczby mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2003 - 2012.

Kutno posiada program gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Kutno na lata 2010-2014, który został przyjęty Uchwałą Nr XLVI/550/10 Rady Miasta Kutno z dnia 29 czerwca 2010 r. Mieszkaniowy zasób wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. tworzyło 1 640 lokali mieszkalnych i lokali socjalnych o łącznej powierzchni użytkowej 65 927 m². Stanowiło to 9% ogółu lokali w mieście i 6% ich powierzchni użytkowej.

Tabela 59. Wielkość zasobu mieszkaniowego miasta Kutno w 2012 roku

Status budynku	Ilość budynków	Ilość lokali	Pow. użytkowa w m ²	Udział % pow. użytkowej
Własność Miasta Kutno	72	724	27 042,83	41,02
Budynki prywatne w zarządzie zleconym oraz o nieuregulowanym stanie prawnym	19	134	4 802,69	7,28
Wspólnoty mieszkaniowe	-	782	34 081,48	51,70
RAZEM	91	1640	65 927,00	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Nieruchomości Miejskich.

W 2010 roku weszły w życie nowe zasady sprzedaży lokali, zmniejszające bonifikaty od ceny sprzedaży na rzecz najemców. Zdecydowanie zahamowało to ilość składanych wniosków o wykup lokali, co znalazło odzwierciedlenie w 2011 r. Aktualnie udzielenie bonifikaty w wysokości 70%, 50% i 30% uzależnione jest od daty oddania do użytkowania budynku – do 1950 r. (70%), między 1951 r., a 1990 r. (50%) i powyżej 1990 r. (30%).

Tabela 60. Wielkość zasobu mieszkaniowego miasta w latach 2007-2012

Stan na dzień	Zasoby ogółem	Lokale mieszkalne	Lokale socjalne	Wyłączenia	Sprzedaż
31.12.2007	1 838	1 379	459	16	47
31.12.2008	1 794	1 329	465	0	42
31.12.2009	1 739	1 277	462	1	54
31.12.2010	1 645	1 198	447	14	80
31.12.2011	1 675	1 251	424	0	9
31.12.2012	1 640	1 243	397	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Nieruchomości Miejskich.

7.2. Bieżące efekty budownictwa

7.2.1. Budownictwo mieszkalne

W roku 2012 oddano do użytku 50 nowych budynków mieszkalnych, tj. o 1 mniej niż w bazowym 2007 roku. Liczba tego typu budów na przestrzeni analizowanych lat (z wyjątkiem 2009 r.) nie podlegała znaczącym wahaniom.

Tabela 61. Budynki mieszkalne oddane do użytku w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	69 161	81 970	71 472	71 018	71 042	77 279
Woj. łódzkie	4 169	4 799	3 675	4 043	4 064	4 570
Powiat kutnowski	107	139	74	112	106	122
Kutno	51	55	29	50	48	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Przeciętna wielkość budynku mieszkalnego w 2012 r. wyniosła 957,9 m³, (dla porównania w 2007 r. było to 786,6 m³).

Rok 2012 przyniósł wzrost ilości mieszkań oddawanych do użytku o 16,8% w skali kraju w stosunku do roku poprzedniego. I był to tym samym najlepszy wynik od 2009 roku. Dynamika wzrostu ilości mieszkań przekazanych do użytkowania w województwie łódzkim była jeszcze wyższa i wyniosła 33,2% (r/r). Efekty mieszkalnictwa w Kutnie wykazują znaczną fluktuację w poszczególnych latach. Wynika to z generalnie niewielkiej skali mieszkań oddawanych do użytku, gdzie na wartość wskaźnika w danym roku wpływa powstanie jednego budynku mieszkalnego z kilkudziesięcioma bądź kilkunastoma lokalami mieszkalnymi.

Tabela 62. Mieszkania oddane do użytku ogółem w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	133 698	165 189	160 002	135 835	130 954	152 904
Woj. łódzkie	5 886	7 372	6 344	6 957	6 022	8 019
Powiat kutnowski	125	274	141	156	265	196
Kutno	65	185	95	92	207	109

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Potwierdza to wskaźnik liczby nowych mieszkań oddawanych do użytku na 1000 mieszkańców, który w przypadku Kutna w jednym roku osiąga wynik powyżej średniej krajowej, w kolejnym roku kształtuje się na znacznie niższym poziomie.

Tabela 63. Nowe mieszkania oddane do użytku na 1000 ludności

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	3,5	4,3	4,2	3,5	3,4	4,0
Woj. łódzkie	2,3	2,9	2,5	2,7	2,4	3,2
Powiat kutnowski	1,2	2,7	1,4	1,5	2,6	1,9
Kutno	1,4	4,0	2,0	2,0	4,5	2,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

W 2012 r. w Kutnie oddano do użytku 109 mieszkań o łącznej powierzchni 10,1 tys. m². Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 92,7 m², przy czym w budownictwie indywidualnym przeciętne mieszkanie (dom jednorodzinny) miało wielkość 152,9 m², a w przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (potocznie nazywanym deweloperskim) 59,2 m².

Tabela 64. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	105,6	104,0	99,6	106,1	107,1	102,4
Woj. łódzkie	118,8	114,9	112,9	112,7	119,2	107,5
Powiat kutnowski	127,9	98,9	97,0	114,6	84,7	108,3
Kutno	128,2	76,2	75,4	101,2	65,9	92,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Najwięcej inwestycji mieszkaniowych na przestrzeni lat 2007–2012 dokonano w formule budownictwa społecznego (280 mieszkań) oraz budownictwa indywidualnego (242 mieszkania). Najwięcej lokali mieszkalnych tj. 207, oddano do użytkowania w 2011 roku. Ich łączna powierzchnia to 13 647 m². W 2011 roku zakończono m.in. inwestycję komunalną – budowę budynku przy ul. Wilczej 28. Oddano do użytku 32 lokale mieszkalne. W 90% budynek został zasiedlony lokatorami, którzy byli najemcami mieszkaniowego zasobu Miasta Kutno. W wyniku zasiedlenia budynku odzyskano 28 lokali mieszkalnych, które zostały zasiedlone innymi rodzinami. Udany dla budownictwa mieszkaniowego był również rok 2008, w którym powstało 185 nowych lokali o łącznej powierzchni 14 091 m². W 2008 roku Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. zakończyło budowę 32 lokali przy ul. Granicznej 27 i 29 oraz 84 lokali przy ul. Szymanowskiego 10 i 10A. W kolejnym roku zakończono budowę budynków przy ul. Szymanowskiego 8 i 8A, a w 2011 r. Szymanowskiego 6, 6A i 6B. Wśród kolejnych inwestorów na rynku budownictwa mieszkaniowego należy wymienić Robotniczą Spółdzielnię Mieszkaniową Pionier (ul. Bukowa, ul. Staszica), Towarzystwo Budownictwa Mieszkaniowego Komorowski Sp. J. (ul. Koniecpolskiego - „Słoneczne Tarasy” i ul. Troczewskiego), Nowe TBS Sp. z o.o. (ul. Zamkowa - „Dom w Chmurach”, ul. Graniczna - „Osiedle Bajkowe”).

Tabela 65. Ilość mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2007-2012

Forma własności	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Razem za lata 2007-2012
Spółdzielcze	0	20	0	0	0	0	20
Komunalne	0	0	0	0	32	0	32
Społeczne czynszowe	0	116	68	0	96	0	280
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	12	0	0	54	43	70	179
Indywidualne	53	49	27	38	36	39	242
Ogółem	65	185	95	92	207	109	753

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Największą inwestycję przeprowadziło w Kutnie, na przestrzeni ostatnich lat, miejskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. przy ul. Szymanowskiego, gdzie oddano do użytkowania 248 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 11943 m². Jednocześnie utrzymuje się zapotrzebowanie na budownictwo indywidualne. Średnia powierzchnia użytkowa budowanych mieszkań tego typu w latach 2007–2012 to 147,8 m², chociaż zdarzają się już indywidualne nowe budynki mieszkalne o powierzchni 400 i 500 m².

Tabela 66. Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² oddanych do użytkowania w latach 2007-2012.

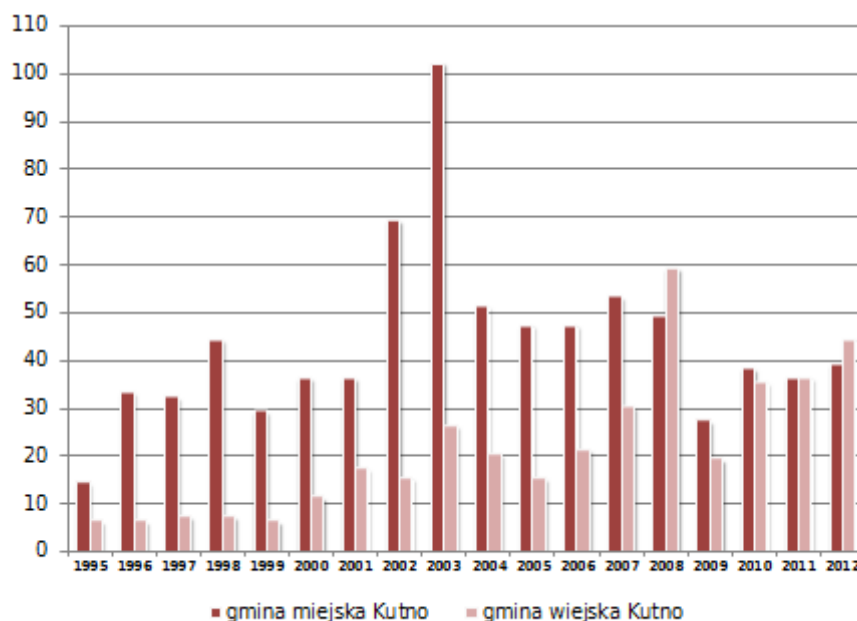
Forma własności	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Razem za lata 2007-2012
Spółdzielcze	0	1 295	0	0	0	0	1 295
Komunalne	0	0	0	0	1 174	0	1 174
Społeczne czynszowe	0	5 326	3 308	0	4 655	0	13 289
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	582	0	0	3 721	2 663	4 143	11 109
Indywidualne	7 748	7 470	3 852	5 589	5 155	5 963	35 777
Ogółem	8 330	14 091	7 160	9 310	13 647	10 106	62 644

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Niepokoici spadek ilości mieszkań budowanych przez inwestorów indywidualnych, którzy generują największy popyt na usługi i materiały budowlane. Poza tym stanowią oni najbardziej stabilną grupę „producentów” mieszkań. W 2007 r. do użytku przekazali oni 53 mieszkania, z kolei w 2012 już tylko 39. Odwołując się do analiz dotyczących ruchu migracyjnego i jego kierunków, ma to związek z osiedlaniem się mieszkańców Kutna poza granicami miasta, terytorialnie należących do przyległych gmin: wiejskiej Kutno oraz Krzyżanowa.

Wykres 26. Mieszkania indywidualne oddane do użytku w latach 1995-2012 (szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

Ilość zawartych transakcji sprzedaży lokali mieszkalnych na przestrzeni 6 lat wzrosła ponad dwukrotnie. Od 2009 roku można zauważyć znaczne ożywienie na rynku nieruchomości mieszkalnych, od tego okresu corocznie zawieranych jest ponad 100 transakcji kupna/sprzedaży. Największym zainteresowaniem nieustannie cieszą się mieszkania trzyizbowe.

Tabela 67. Ilość transakcji sprzedaży lokali mieszkalnych na wolnym rynku w latach 2007-2012

Liczba izb	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	2	0	1	2	3	4
2	9	5	14	12	20	22
3	28	37	61	56	48	64
4 i więcej	19	23	34	39	42	48
Ogółem	58	65	110	109	113	138

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków.

Ceny mieszkań są co roku zróżnicowane w zależności od liczby izb. O ile w 2010 roku najdroższe były mieszkania z czterema izbami lub większe, to w 2011 roku były to mieszkania z dwiema izbami, a w 2012 roku z jedną izbą.

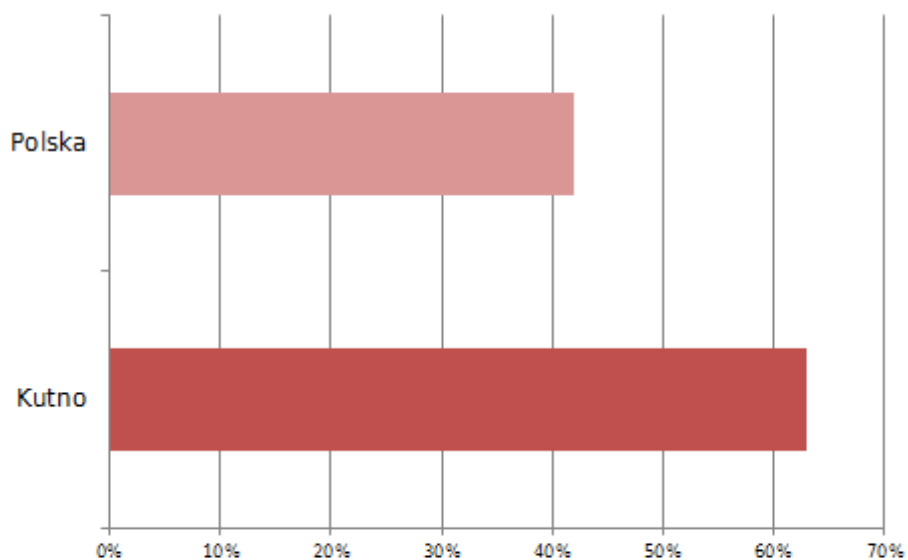
Tabela 68. Cena 1 m² lokali mieszkalnych na wolnym rynku w poszczególnych latach (zł)

Liczba izb	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	2 500	-	2 684	2 574	2 120	3 600
2	2 092	2 227	3 119	2 402	3 246	3 272
3	2 048	2 440	2 584	2 705	2 869	2 912
4 i więcej	1 619	2 525	2 893	2 760	3 000	3 140
Ogółem	1 882	2 468	2 756	2 704	2 968	3 063

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków.

W latach 2007-2012 średnia cena 1 m² mieszkania w Kutnie wzrosła o 63% (1181 zł). Najwyższy wzrost cen zanotowały mieszkania największe (o 94%) tj. cztery izby i więcej, dalej mieszkania z dwiema izbami (o 56%), z jedną izbą (o 44%) i z trzema izbami (o 42%). Dla porównania ceny mieszkań w Polsce w latach 2007-2012 wzrosły o 1180 zł, co stanowiło 42%.

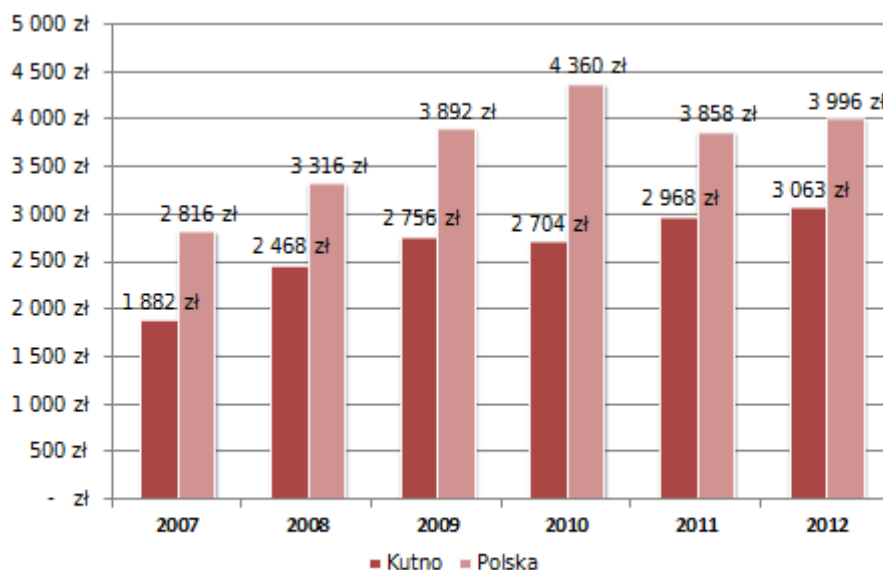
Wykres 27. Wzrost cen lokali mieszkalnych w latach 2007-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków oraz danych GUS

Cena 1 m² powierzchni użytkowej budynku mieszkalnego w Kutnie w latach 2007-2012 r. była mniejsza od średniej za poszczególne kwartały poszczególnych lat dla całego kraju. Najmniejsza różnica wystąpiła w 2008 r. (848 zł) a największa w 2010 r. (1 656 zł). Od dwóch lat średnia cena mieszkań w Polsce jest o 30% wyższa niż w Kutnie.

Wykres 28. Średnia cena 1 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego w poszczególnych latach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków oraz danych GUS

W latach 2007–2012 średnia cena 1 m² gruntu pod zabudowę mieszkaniową w Kutnie wzrosła o 75%. Apogeum cenowym był 2009 rok, gdzie wartość 1m² gruntu osiągnęła 85 zł, czyli w przeciągu dwóch lat wzrosła o 112,5%. W kolejnym roku średnia cena 1 m² gruntu spadła z 85 zł do 57 zł (o 33%), co wynikać może z największej podaży w tym okresie. Obecnie średnie ceny gruntów ustabilizowały się na poziomie 70 zł za 1 m².

Tabela 69. Transakcje sprzedaży niezabudowanych gruntów pod zabudowę mieszkaniową na wolnym rynku w poszczególnych latach

Rok	Liczba aktów notarialnych	Wartość w tys. zł	Powierzchnia	Cena za 1 m ² w zł
2007	34	1 774,2	44 474	40
2008	24	2 133,9	32 711	65
2009	34	2 961,3	34 861	85
2010	53	3 462,1	61 143	57
2011	21	1 975,3	25 667	77
2012	24	1 796,3	25 595	70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków.

7.2.2. Budownictwo niemieszkalne

Kutno charakteryzuje ciągły wysoki poziom inwestycji związanych z rozwojem gospodarczym (budynki przemysłowe, magazynowe i biurowe). W 2012 roku było to 19 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 50454 m². Największe inwestycje w ostatnich latach to budowa zakładów w Kutnowskim Parku Agro-Przemysłowym takich firm, jak:

Nijhof Wassink Sp. z o.o., PCC Intermodal S.A., Lampre Polska Sp. z o.o., Hamburger Pini Sp. z o.o., Serioplast Poland Sp. z o.o. oraz Profilpas Polska Sp. z o.o.

Tabela 70. Budynki niemieszkalne oddane do użytkowania w latach 2007-2012

Rodzaj budynków	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Razem za lata 2007-2012
Budynki hoteli	1	0	0	0	0	0	1
Budynki biurowe	1	1	2	3	2	2	11
Budynki handlowo-usługowe	9	8	12	4	6	4	43
Budynki garaży	21	13	16	15	9	11	85
Budynki przemysłowe	4	6	7	11	2	7	37
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	8	3	3	4	7	10	35
Budynki muzeów i bibliotek	0	0	0	0	0	1	1
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	0	2	0	2	2	0	6
Budynki kultury fizycznej	0	1	0	0	0	1	2
Budynki gospodarstw rolnych	1	1	0	1	0	0	3
Pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej niewymienione	0	0	2	5	0	0	7
Budynki niemieszkalne ogółem	45	35	42	45	28	36	231

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Analizując powyższe dane, można zauważyć ciągłe zapotrzebowanie na budowę obiektów handlowo-usługowych. W latach 2007–2012 wybudowano ich 43, o łącznej powierzchni 17454 m². Wśród inwestycji niekomercyjnych największą była budowa (w latach 2010-2012) Aquaparku Kutno, o powierzchni użytkowej 3807 m².

Tabela 71. Powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych w m² oddanych do użytkowania w latach 2007-2012

Rodzaj budynków	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Razem za lata 2007-2012
Budynki hoteli	40	0	0	0	0	0	40
Budynki biurowe	206	15	1 606	713	864	613	4 017
Budynki handlowo-usługowe	4 450	1 228	5 388	1 374	2 799	2 215	17 454
Budynki garaży	947	2 382	551	741	369	463	5 453
Budynki przemysłowe	11 240	10 120	29 792	43 118	256	36 276	130 802
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	3 019	2 149	868	858	18 723	13 565	39 182
Budynki muzeów i bibliotek	0	0	0	0	0	305	305
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	0	926	0	283	549	0	1 758
Budynki kultury fizycznej	0	1 087	0	0	0	3 807	4 894
Budynki gospodarstw rolnych	123	1 323	0	703	0	0	2 149
Pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej niewymienione	0	0	426	251	0	0	677
Budynki niemieszkalne ogółem	20 025	19 230	38 631	48 041	23 560	57 244	206 731

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Wśród planowanych lub rozpoczętych w 2013 roku inwestycji największe, pod względem wielkości, są: budowa galerii handlowej Marcredo Center przy ul. Kościuszki, budowa magazynu wojskowego (na terenie dawnej 2 Bazy Materiałowo Technicznej) przez Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Bydgoszczy, budowy kolejnych zakładów w dzielnicy przemysłowej Skłęczki (rozbudowa UMA Investments Sp. z o.o., budowa zakładu Sonoco Poland – Packaging Services Sp. z o.o.) i adaptacja obiektu przy ul. Teligi na Centrum Usług Medycznych przez Towarzystwo Budownictwa Mieszkaniowego Komorowski Sp. Jawna. W trakcie realizacji są również dalsze inwestycje w budownictwie mieszkaniowym – „Zielona ekierka” na osiedlu Grunwald realizowana przez RSM Pionier oraz kolejny budynek przy ul. Szymanowskiego, budowany przez TBS Sp. z o.o.

Ceny lokali handlowo-usługowych w Kutnie w analizowanym okresie wykazują wyraźne zróżnicowanie. Zależne są przede wszystkim od miejsca położenia lokalu, jego wielkości oraz stopnia zużycia technicznego. W 2007 roku, kiedy średnia powierzchnia użytkowa sprzedawanych lokali była największa i wynosiła 221 m², ich cena kształtowała się na poziomie 790 zł za 1 m². Podobnie w 2011 roku, kiedy średnia sprzedawana powierzchnia lokali była najmniejsza - 16 m², ich cena wynosiła 1518 zł/m². Najwyższe ceny za 1 m² osiągały w tym okresie lokale o powierzchni użytkowej od 50 do 70 m².

Tabela 72. Transakcje sprzedaży lokali handlowo-usługowych na wolnym rynku w latach 2007-2012

Rok	Liczba aktów notarialnych	Wartość w tys. zł	Powierzchnia użytkowa	Cena za 1 m ² w zł
2007	4	697,5	883	790
2008	2	542	130	4 169
2009	5	1 043,9	283	3 689
2010	17	1 040,3	463	2 247
2011	13	317,2	209	1 518
2012	19	10 711,1	3 861	2 774

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków.

7.3. Kutno na tle innych miast - analiza porównawcza

Dokonując analizy w obrębie miast z grupy porównawczej, uwidacznia się struktura zasobów mieszkaniowych w mieście. Korzystnie prezentuje się wynik 2,48 osób przypadających na 1 mieszkanie, plasuje on Kutno na drugiej pozycji za Skarżyskiem-Kamienną. Pod względem ilości izb przypadających na 1 osobę, Kutno zajmuje pierwszą pozycję wśród analizowanych miast z wynikiem 1,42.

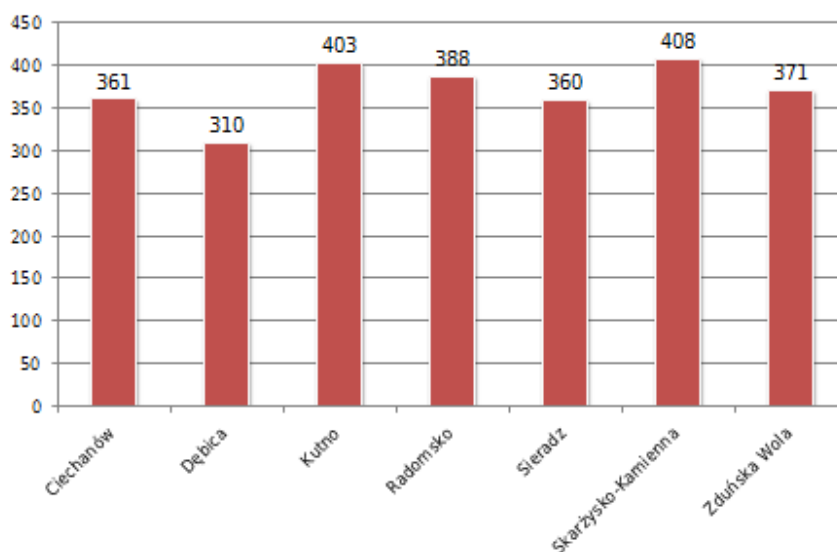
Tabela 73. Porównanie zasobu nieruchomości w 2012 roku w poszczególnych miastach

Miasto	Liczba osób przypadających na 1 mieszkanie	Średnia ilość izb	Liczba izb przypadająca na 1 osobę	Średnia powierzchnia użytkowa	Powierzchnia użytkowa mieszkania w m ² przypadająca na 1 osobę
Ciechanów	2,77	3,81	1,37	68,15	24,60
Dębica	3,23	3,93	1,22	71,36	22,10
Kutno	2,48	3,53	1,42	57,21	23,03
Radomsko	2,58	3,65	1,41	66,65	25,83
Sieradz	2,78	3,75	1,35	65,62	23,61
Skarżysko-Kamienna	2,45	3,37	1,38	57,79	23,60
Zduńska Wola	2,69	3,54	1,32	63,35	23,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Analizując wielkość istniejących zasobów mieszkaniowych przypadających na 1000 mieszkańców (wg stanu na 2012 r.), liderem jest Skarżysko - Kamienna z 408 mieszkaniami, a tuż za nim Kutno z wynikiem 403 mieszkań. Najgorsza sytuacja jest w Dębicy, gdzie na 1000 osób przypada zaledwie 310 mieszkań.

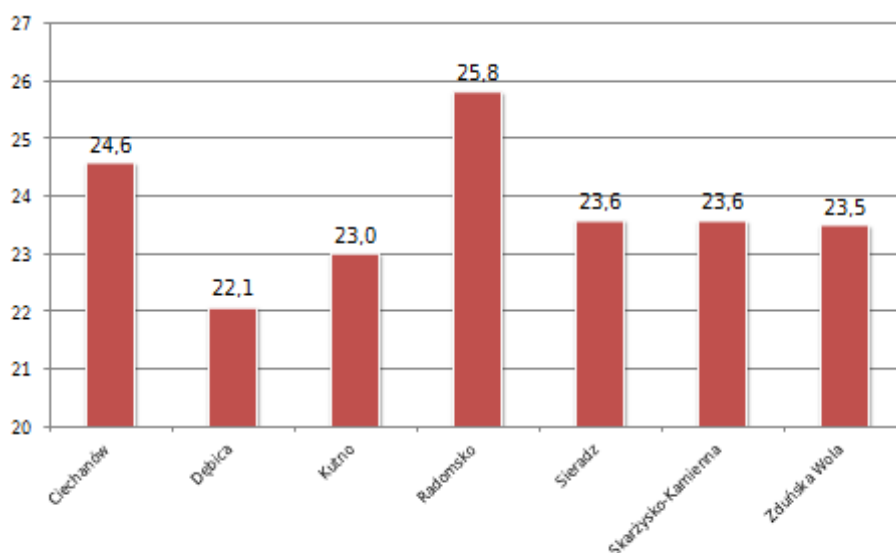
Wykres 29. Zasoby mieszkaniowe przypadające na 1000 osób wg stanu na 2012 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

O ile w poprzednim zestawieniu Kutno znajdowało się w czołówce analizy porównawczej, to pod względem średniej powierzchni użytkowej mieszkania z wynikiem 57,21 m² plasuje się na ostatniej pozycji. Biorąc pod uwagę powierzchnię użytkową przypadającą na 1 mieszkańca, Kutno z wynikiem 23,03 m² znajduje się na przedostatniej pozycji, wyprzedzając jedynie Dębicę. Największa powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca jest w Radomsku i wynosi 25,83 m².

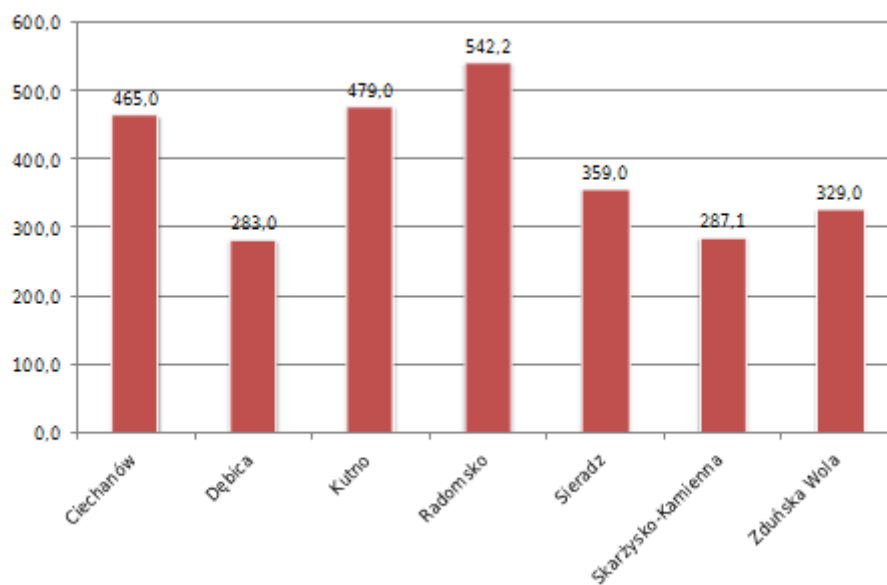
Wykres 30. Powierzchnia użytkowa mieszkania stanowiącego zasób mieszkaniowy w m² na 1 osobę, wg stanu na 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. Kutno posiadało 727 ha gruntów komunalnych, z czego 479 ha, które tworzyły gminny zasób nieruchomości (własność gminy, która nie znajduje się w użytkowaniu wieczystym, trwałym zarządzie lub użytkowaniu). Jest to drugi wynik po Radomsku wśród grupy porównawczej miast.

Wykres 31. Zasób nieruchomości gruntowych poszczególnych miast w 2012 r. (ha)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

W 2012 r. najwięcej mieszkań przekazano do użytku w Dębicy (198), następnie w Radomsku (123) i Kutnie (109). We wszystkich analizowanych miastach rozwijało się budownictwo indywidualne. W 2012 r. mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem występowały tylko w Dębicy, Kutnie i Radomsku. Poza tym żadne inne formy mieszkalnictwa nie były realizowane w analizowanych miastach.

Wskaźnik obrazujący nowo oddawane mieszkania w odniesieniu do liczby mieszkańców kształtuje się od 1,0 w Ciechanowie do 4,20 w Dębicy. W Kutnie wskaźnik ten w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 2,37. Jak wynika z poniższego wykresu, wahania tego wskaźnika są charakterystyczne nie tylko dla Kutna, ale również dla pozostałych miast tworzących grupę porównawczą.

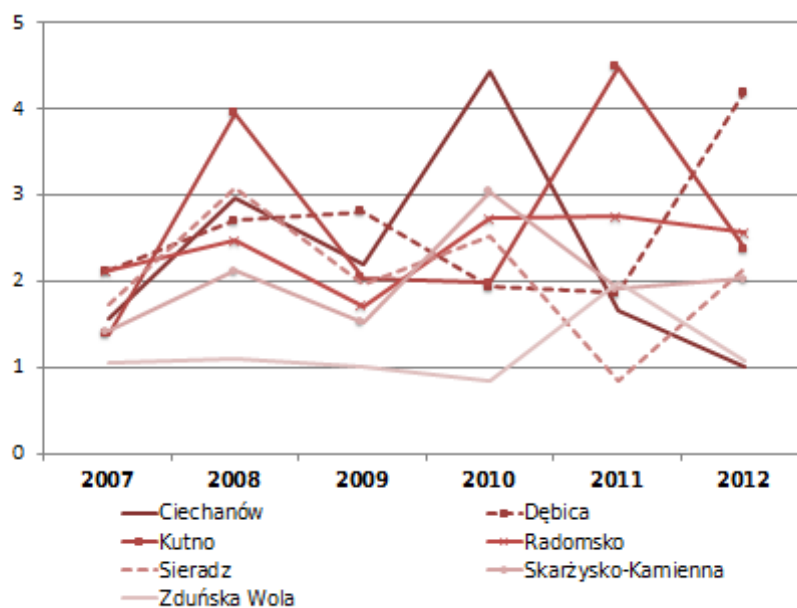

Tabela 74. Mieszkania oddane do użytkowania

Wyszczególnienie		Ogółem (ilość)	Powierzchnia użytkowa (m ²)	Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (ilość)	Powierzchnia użytkowa (m ²)	Indywidualne (ilość)	Powierzchnia użytkowa (m ²)
Ciechanów	2007	71	9 342	14	954	57	8 388
	2012	45	5 858	0	0	45	5 858
Dębica	2007	99	14 549	0	0	99	14 549
	2012	198	21 677	96	8 051	102	13 626
Kutno	2007	65	8 330	12	582	53	7 748
	2012	109	10 106	70	4 143	39	5 963
Radomsko	2007	104	14 120	0	0	104	14 120
	2012	123	15 840	30	1 947	93	13 893
Sieradz	2007	75	6 578	0	0	42	5 430
	2012	94	10 904	0	0	94	10 904
Skarżysko-Kamienna	2007	69	6 374	44	2 831	25	3 543
	2012	97	8 322	0	0	97	8 322
Zduńska Wola	2007	46	6 254	0	0	46	6 254
	2012	47	6 115	0	0	47	6 115

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Wykres 32. Liczba nowo oddanych mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2007-2012

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013

W analizowanych miastach liczba budynków mieszkalnych oddana do użytku w 2012 r. była zróżnicowana w zależności od miasta i wyniosła od 37 w przypadku Ciechanowa do 100 w Dębicy.

Tabela 75. Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania

Wyszczególnienie		Ogółem (ilość)	Kubatura (m ³)
Ciechanów	2007	54	42 013
	2012	37	27 360
Dębica	2007	98	68 388
	2012	100	115 804
Kutno	2007	51	40 119
	2012	50	47 894
Radomsko	2007	77	62 561
	2012	76	72 099
Sieradz	2007	28	24 268
	2012	51	52 008
Skarżysko-Kamienna	2007	26	32 769
	2012	43	46 621
Zduńska Wola	2007	37	26 322
	2012	40	31 041

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

W 2012 r. nowe budownictwo niemieszkalne w największym stopniu rozwinęło się w Radomsku oraz w Kutnie, w których to powstało odpowiednio 37 i 36 nowych obiektów.

W przypadku wielkości budynków niemieszkalnych oddanych do użytku, najwięcej kubatury przybyło w Radomsku - 550,3 tys. m³ oraz w Kutnie - 492,9 tys. m³. Na trzeciej pozycji uplasował się Sieradz, ze znacznie słabszym wynikiem 296,6 tys. m³.

Tabela 76. Nowe i rozbudowane budynki niemieszkalne oddane do użytkowania

Wyszczególnienie		Nowe ogółem (ilość)	Kubatura (m ³)	Rozbudowa- ne ogółem (ilość)	Kubatura (m ³)
Ciechanów	2007	30	173 699	2	1 351
	2012	19	32 584	12	13 924
Dębica	2007	10	15 529	8	18 656
	2012	26	28 158	13	72 061
Kutno	2007	45	129 033	6	11 089
	2012	36	465 237	3	27 660
Radomsko	2007	31	44 549	7	4 351
	2012	37	546 611	9	3 692
Sieradz	2007	8	3 613	1	322
	2012	21	294 955	2	1 625
Skarżysko- Kamienna	2007	17	27 179	5	2 480
	2012	7	2 154	5	2 166
Zduńska Wola	2007	31	81 464	2	1 199
	2012	26	33 560	4	2 747

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

8. Dochody

Wprowadzenie

Zasoby finansowe są podstawą działania jednostek samorządu terytorialnego, tj. realizowania przez samorząd zadań publicznych bieżących i rozwojowych. Analiza dochodów wyznacza zakres zadań finansowych budżetu miasta. Możliwość finansowania zadań w powiązaniu z właściwym zarządzaniem finansami warunkują prawidłowe funkcjonowanie samorządu gminnego i rozwój lokalny.

Podobnie informacje o zasobach finansowych członków gospodarstwa domowego są podstawą do podejmowania przez nich decyzji dotyczących konsumpcji, oszczędzania lub inwestowania. Wiedza ta jest również ważna dla pozostałych uczestników rynku pracy (pracodawców), którzy mogą podejmować racjonalne decyzje ekonomiczne w tym dotyczące lokalizacji przyszłych inwestycji.

Trendy w dochodach miasta - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *Miasto Kutno posiada wysoki wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem. Wynosi on 65% przy średniej krajowej 53%.*
- ⇒ *W latach 2007-2012 wpływy z tytułu podatku od nieruchomości wzrosły o 70,83%, podczas gdy stawki podatkowe, w tym samym czasie, wzrosły o 17%.*
- ⇒ *W latach 2007-2012 wpływy z tytułu udziału w PIT wzrosły o 14,20%, natomiast wpływy z tytułu udziału w CIT pozostały na zbliżonym poziomie.*
- ⇒ *W latach 2007-2012 kutnowski samorząd pozyskał ponad 64 mln zł środków pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania. W analizowanym okresie do budżetu miasta wpłynęły ok. 42 miliony zł z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.*
- ⇒ *Wśród grupy badanych miast, pod względem dochodów przypadających na 1 mieszkańca, Kutno znajduje się na 1. miejscu biorąc pod uwagę dochody własne, dochody podatkowe ustalane przez miasto oraz na 2 miejscu w dochodach ogółem i udziałach w podatkach w PIT i CIT (za Ciechanowem).*
- ⇒ *Średnie wynagrodzenie w mieście stanowi około 95,7 % średniego wynagrodzenia w Polsce.*
- ⇒ *Średnie dochody osób fizycznych z pozarolniczej działalności gospodarczej w mieście są znacznie wyższe od średnich dochodów w kraju.*

8.1. Dochody miasta

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Źródłami dochodów własnych gminy są w szczególności wpływy z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych), wpływy z opłat (skarbowej, targowej), dochody z majątku oraz udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Tabela 77. Dochody miasta Kutno w latach 2007-2012 w zł

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dochody ogółem	100 585 404	109 460 079	108 337 730	125 460 133	135 730 085	127 226 589
w tym dochody własne	68 641 735	76 524 192	69 904 278	77 412 983	82 529 098	83 112 525

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Stopień samodzielności dochodowej miasta odzwierciedla struktura jego dochodów analizowana poprzez udział dochodów własnych w kwocie dochodów ogółem. Udział taki traktuje się jako wskaźnik określający zamożność samorządów lokalnych, ale także ich zdolność do generowania własnych środków, nie pochodzących z państwowych subwencji, dotacji czy innego rodzaju wsparcia. Im więcej tego rodzaju środków w budżecie gminy, tym większa swoboda decyzyjna w działaniach dotyczących ich wydatkowania. W 2012 roku wskaźnik ten dla Kutna wyniósł 65%, przy średniej dla powiatu kutnowskiego 53%, województwa łódzkiego 56% i Polski 53%.

Zakres władztwa podatkowego miasta wyraża się w przede wszystkim w określaniu stawek podatków i opłat lokalnych (kompetencje rady miasta) w granicach stawek ustawowych oraz podejmowaniu decyzji w zakresie stosowania indywidualnych ulg podatkowych, zwolnień podatkowych i umorzeń podatków w ramach kompetencji ustawowych przypisanych gminom. Największe znaczenie w strukturze dochodów własnych ma niewątpliwie podatek od nieruchomości stanowiący ich największe źródło. Kolejnymi ważnymi źródłami dochodów są udziały w podatkach dochodowych stanowiących dochód budżetu państwa - stanowią one 39,34% wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), zamieszkałych na terenie gminy i 6,71% wpływów z podatku dochodowego od osób

prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (CIT), posiadających siedzibę na terenie gminy (udziały te są corocznie korygowane o wskaźniki ustawowe). Gmina nie posiada jednak żadnego bezpośredniego wpływu na ich wysokość.

Tabela 78. Największe składniki dochodów własnych miasta Kutno w latach 2007-2012

Dochody z tytułu:	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Podatku od nieruchomości	18 581 461	19 660 761	23 594 562	25 655 189	29 611 291	31 742 147
Udziału w PIT	25 077 058	27 191 532	24 914 943	25 368 205	27 525 235	28 639 407
Udziału w CIT	2 883 582	2 100 310	2 401 555	4 724 402	2 727 914	2 871 790

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

W okresie 2007–2012 dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (z wyjątkiem korzystnego roku 2010) kształtowały się na zbliżonym poziomie, natomiast dochody z udziałów w podatku od osób fizycznych wzrosły o 14,20 %. Na uwagę zasługuje imponujący przyrost wpływów z tytułu podatku od nieruchomości – o 70,83 %. Biorąc pod uwagę coroczny wzrost stawek podatkowych o wskaźnik inflacji, należy tak znaczny przyrost uzasadnić zwiększeniem bazy podatkowej (wybudowaniem nowych budynków i budowli). Niewątpliwie przyczyniły się do tego inwestycje w Kutnowskim Parku Agro-Przemysłowym oraz przyjęta polityka podatkowa polegająca na udzielaniu zwolnień od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy regionalnej dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy.

Tabela 79. Dochody miasta Kutno z tytułu środków z budżetu Unii Europejskiej oraz programów i projektów unijnych w latach 2007-2012

2007	2008	2009	2010	2011	2012	Razem za lata 2007 - 2012
1 131 250	238 986	3 751 809	12 581 833	17 777 615	6 905 756	42 387 249

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

W latach 2007–2012 miasto pozyskało ponad 42 miliony zł z budżetu Unii Europejskiej w ramach programów i projektów unijnych. Wśród inwestycji dofinansowanych środkami unijnymi należy wymienić następujące projekty:

- Termomodernizacja kutnowskich obiektów użyteczności publicznej – Szkoła Podstawowa nr 1 i Szkoła Podstawowa nr 9,

- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej zachodniej dzielnicy przemysłowej Kutna poprzez połączenie ul. Wygoda z ul. Mickiewicza,
- Rozbudowa basebalowego kompleksu turystyczno - rekreacyjno - sportowego w Kutnie - budowa Aquaparku,
- Poprawa stanu infrastruktury kultury oraz polepszenie dostępności do oferowanych usług poprzez modernizację Kutnowskiego Domu Kultury,
- Poprawa stanu infrastruktury społecznej Miasta Kutna poprzez utworzenie kompleksu terapeutyczno - integracyjnego Wspólny Dom,
- Rozwój infrastruktury kultury poprzez utworzenie Centrum Teatru, Muzyki i Tańca w Kutnie,
- Termomodernizacja kutnowskich obiektów użyteczności publicznej - Gimnazjum Nr 1, Gimnazjum Nr 2, Gimnazjum Nr 3,
- Termomodernizacja kutnowskich obiektów użyteczności publicznej - Szkoła Podstawowa Nr 6,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych podstrefy Kutno ŁSSE poprzez połączenie drogi krajowej nr 92 z drogą wojewódzką nr 702,
- Poprawa stanu substancji architektonicznej Miasta Kutna poprzez rewitalizację zabytkowego Dworku Modrzewiowego.

Tabela 80. Dochody miasta Kutno na 1 mieszkańca w latach 2007-2012 (w zł)

Dochody z tytułu:	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem w tym:	2 133,67	2 332,66	2 318,33	2 683,52	2 928,82	2 764,29
Dochody własne, w tym:	1 456,06	1 630,78	1 495,89	1 655,82	1 780,83	1 805,81
Dochody podatkowe ustalane przez miasto	482,29	514,80	589,95	634,52	724,21	782,63
Udziały w podatkach, w tym:	593,12	624,23	584,55	643,66	652,81	684,66
Udziały w PIT	531,95	579,47	533,16	542,61	593,95	622,26
Udziały w CIT	61,17	44,76	51,39	101,05	58,86	62,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Analizując dochody miasta przypadające na 1 mieszkańca zauważyć można ciągły przyrost dochodów własnych, pomimo spadku w 2012 roku dochodów ogółem. Tendencja ta jest o tyle korzystna, gdyż obrazuje samodzielność finansową miasta. Z roku na rok rosną dochody podatkowe ustalane przez miasto oraz udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych. Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych ulegają znacznym zmianom, co jest konsekwencją wahań koniunktury.

Tabela 81. Prognoza dochodów miasta Kutno na lata 2014-2020 (zł)

Rok	Dochody ogółem	Dochody na 1 mieszkańca	W tym:				Z tytułu dotacji oraz środków na inwestycje ⁴⁸
			Dochody z tytułu udziału w PIT	Dochody z tytułu udziału w CIT	Podatki i opłaty	W tym: z podatku od nieruchomości	
2014	155 367 024	3385	33 700 000	3 500 000	47 100 000	35 050 000	19 491 515
2015	138 139 776	3037	34 700 000	3 600 000	48 500 000	35 700 000	1 942 454
2016	138 260 000	3040	35 700 000	3 700 000	49 400 000	35 900 000	-
2017	141 670 000	3115	36 900 000	3 800 000	50 400 000	36 100 000	-
2018	145 210 000	3193	37 900 000	3 900 000	51 900 000	36 900 000	-
2019	148 870 000	3273	39 100 000	4 000 000	53 500 000	37 600 000	-
2020	152 580 000	3434	40 300 000	4 100 000	55 100 000	38 300 000	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Kutno na lata 2013 - 2021.

W prognozie dochodów miasta Kutno dane na lata 2014-2015 w związku z tym, że obejmują one krótszy okres zostały oszacowane bardziej szczegółowo. Lata 2016-2020 zostały opracowane na podstawie wskaźników (prognoz) podanych przez Ministerstwo Finansów i dynamiki średniorocznych cen towarów i usług konsumpcyjnych. W latach 2014-2020 przewidywany jest coroczny wzrost dochodów zarówno z udziałów PIT i CIT jak i z tytułu podatków i opłat lokalnych, w tym w szczególności podatku od nieruchomości (ze względu na wykorzystanie przez inwestorów zwolnień od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy regionalnej dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy związane z nowymi inwestycjami).

8.2. Dochody Kutna na tle innych miast - analiza porównawcza

Dokonując analizy w ramach grupy porównawczej, uwidacznia się zróżnicowanie w obrębie dochodów. Korzystnie prezentuje się wynik 2764,29 zł dochodu ogółem przypadającego na 1 mieszkańca, plasuje on Kutno na drugiej pozycji za Ciechanowem. Pod względem dochodów własnych przypadających na 1 osobę, Kutno zajmuje pierwszą pozycję wśród analizowanych miast z wynikiem 1805,81 zł.

⁴⁸ W 2015 r. spadają dochody ogółem, ponieważ zmniejsza się wielkość środków zewnętrznych na dofinansowanie projektów inwestycyjnych, w tym środki z Unii Europejskiej, co ma wpływ na znaczne zmniejszenie dochodów majątkowych.

Tabela 82. Dochody miast na 1 mieszkańca w 2007 i 2012 roku

Wyszczególnienie	Okres	Ciechanów	Dębica	Kutno	Radomsko	Sieradz	Skarżysko-Kamienna	Zduńska Wola
Ogółem w tym:	2007	2 097,56	1 993,05	2 133,67	2 240,29	1 901,43	1 826,19	1 772,45
	2012	2 974,00	2 710,29	2 764,29	2 701,09	2 624,70	2 529,20	2 442,88
Przyrost	2007 - 2012	42%	36%	30%	21%	38%	38%	27%
Dochody własne w tym:	2007	1 223,44	1 172,56	1 456,06	1 447,45	1 155,97	1 100,15	1 017,66
	2012	1 670,00	1 594,10	1 805,81	1 596,73	1 603,93	1 663,35	1 350,65
Przyrost	2007-2012	37%	36%	24%	10%	39%	51%	33%
Dochody podatkowe ustalane przez miasto w tym:	2007	490,20	389,74	482,29	478,53	371,04	389,02	385,42
	2012	549,11	621,82	782,63	692,60	507,56	479,95	469,04
Przyrost	2007-2012	12%	60%	62%	45%	37%	23%	22%
Podatek od nieruchomości	2007	411,61	321,15	394,64	397,95	304,08	345,66	280,27
	2012	475,05	555,95	690,42	624,85	433,75	436,76	415,68
Przyrost	2007-2012	15%	73%	75%	57%	43%	26%	48%
Udziały w podatkach w PIT i CIT	2007	566,52	611,29	593,12	451,05	581,55	455,72	479,00
	2012	745,05	666,31	684,66	587,33	660,18	601,36	553,00
Przyrost	2007-2012	32%	9%	15%	30%	14%	32%	15%

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Analizując wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, na 1. miejscu znajduje się Skarżysko-Kamienna z wynikiem 66%, następnie Kutno - 65%, Sieradz - 61%, Radomsko - 59%, Dębica - 59%, Ciechanów - 56% i Zduńska Wola - 55%.

W zakresie udziałów w podatkach PIT i CIT najwyższy dochód na mieszkańca posiadają Ciechanów (745,05 zł) i Kutno (684,66 zł). Najwyższy przyrost natomiast zanotowały Skarżysko Kamienna i Ciechanów po 32 %. Podatek od nieruchomości stanowiący najważniejszą pozycję wśród dochodów podatkowych ustalanych przez miasta w Kutnie osiąga zarówno najwyższą wartość przypadającą na mieszkańca - 690,42 zł, jak i największy przyrost w latach 2007-2012 (75%). Najwyższy dochód z tytułu podatku od nieruchomości uzy-

skany przez Kutno jest niewątpliwie konsekwencją najwyższych stosowanych przez to miasto stawek związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. Jednak analizując wzrost tych stawek w latach 2007–2012 o 17% miasto uzyskało przyrost dochodów z tego tytułu aż o 75%. Potwierdza to fakt, iż duże przedsiębiorstwa podejmując decyzje inwestycyjne nie kierują się w pierwszej kolejności wysokością stawek podatku od nieruchomości.

Tabela 83. Stawki podatku od nieruchomości miast w 2007 i 2012 roku za 1 m²

Stawka	Okres	Ciechanów	Dębica	Kutno	Radomsko	Sieradz	Skarżysko-Kamienna	Zduńska Wola
Grunty związane z działalnością gospodarczą	2007	0,59	0,46	0,67	0,55	0,58	0,66	0,56
	2012	0,66	0,56	0,82	0,55	0,77	0,80	0,68
Budynki związane z działalnością gospodarczą	2007	16,95	15,12	18,26	16,80	16,96	16,50	14,85
	2012	18,98	18,39	21,29	16,80	19,20	18,00	18,64
Przyrost	2007-2012	12%	22%	17%	0%	14%	10%	25%

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwał podatkowych poszczególnych miast.

Największe podwyżki podatku od nieruchomości w latach 2007–2012 miały miejsce w Zduńskiej Woli (25%) i Dębicy (22%), a najmniejsze w Skarżysku-Kamiennej (10%) i Ciechanowie (12%). Radomsko pozostawiło wysokość stawek w latach 2007–2012 na tym samym poziomie.

Analizując stawki podatkowe poszczególnych miast obserwujemy różne modele prowadzenia polityki podatkowej. Miasto Radomsko stosujące najniższe i niezmienione stawki podatkowe, posiada stosunkowo wysokie wpływy z tego podatku, lecz za to jedne z niższych wpływów z tytułu udziałów w podatkach PIT i CIT. Kutno, pomimo stosowania wysokich stawek jest, na drugiej pozycji pod względem udziałów w podatkach dochodowych, z wynikiem 684,66 zł na mieszkańca.

Należy zauważyć, iż podatek od nieruchomości stanowi koszt uzyskania przychodów, zmniejszając tym samym podstawę opodatkowania podatkiem dochodowym. Dlatego też korzyść podatkowa, wynikająca z zastosowania niższej stawki podatku od nieruchomości, nie prowadzi do proporcjonalnej oszczędności podatkowej.

Tabela nr 84 prezentuje dane dotyczące dochodów miast z tytułu środków z budżetu Unii Europejskiej oraz programów i projektów unijnych w latach 2007–2012. W porównaniu do miast z grupy porównawczej Kutno plasuje się na 5. pozycji osiągając w analizowanym okresie dochody z budżetu UE na poziomie 42 387 249 zł., tj. zbliżonym do Radomska i Zduńskiej Woli, dystansując nieznacznie Skarżysko-Kamienną oraz wyraźnie Dębicę. Liderem zestawienia jest Sieradz z kwotą 67 114 868 zł.

Należy wspomnieć, że wysoki poziom dotacji unijnych w przypadku liderów zestawienia, tj. Sieradza i Ciechanowa związany jest z faktem pozyskania przez te samorządy środków na duże projekty infrastrukturalne (wysokość dotacji pow. 50 mln zł) pochodzące z centralnych programów operacyjnych przeznaczonych na likwidację zapóźnień cywilizacyjnych, głównie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Zduńska Wola z projektem rewitalizacyjnym (wartość dofinansowania powyżej 20 mln zł) znalazła się natomiast na indywidualnej liście projektów kluczowych województwa łódzkiego na lata 2007-2013, który znacząco wpływa na ogólną wartość dotacji pozyskanych przez to miasto w analizowanym okresie. Trzeba również podkreślić, że wydatkowanie środków pochodzących z bieżącego budżetu Unii Europejskiej zakończy się dopiero 30 czerwca 2015 r. i wiele samorządów, w tym Kutno, jest jeszcze w trakcie realizacji projektów rozpoczętych w okresie poddanym analizie w niniejszym dokumencie. Ma to znaczenie, gdyż środki z umów zawartych do 2012 roku, a nie wykazanych w danych GUS będą powiększały ogólny poziom dotacji pozyskanych przez poszczególne JST w ramach bieżącej perspektywy finansowej UE.

Tabela 84. Dochody miast z tytułu środków z budżetu Unii Europejskiej oraz programów i projektów unijnych w latach 2007 - 2012 (w zł)

Ciechanów	Dębica	Kutno	Radomsko	Sieradz	Skarżysko-Kamienna	Zduńska Wola
50 895 659	27 419 712	42 387 249	42 829 580	67 114 868	37 296 697	45 687 146

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Analizując dochody miast z tytułu środków z budżetu Unii Europejskiej, w ramach programów i projektów unijnych w latach 2007 - 2012, w przeliczeniu na 1 mieszkańca Kutno zajmuje 4. pozycję po Sieradzu, Ciechanowie oraz Zduńskiej Woli. Za Kutnem plasują się natomiast Radomsko, Skarżysko-Kamienna oraz Dębica.

Tabela 85. Dochody miast na 1 mieszkańca z tytułu środków z budżetu Unii Europejskiej oraz programów i projektów unijnych w latach 2007 - 2012 (zł)

Ciechanów	Dębica	Kutno	Radomsko	Sieradz	Skarżysko-Kamienna	Zduńska Wola
1 131,67	581,17	921,96	893,27	1 537,53	777,23	1 040,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

8.3. Dochody mieszkańców

Przeciętny poziom wynagrodzeń traktowany jest na ogół jako jedna z kluczowych miar dobrobytu i podstawa do wnioskowania o kondycji społeczno-ekonomicznej ludności. Ponadto informacje dotyczące płac służą do podejmowania decyzji ekonomicznych zarówno przez pracowników jak i pracodawców. Dlatego też tak ważna jest wiarygodna informacja o ich kształcie.

Według danych GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie kutnowskim w 2012 r. wyniosło 3179 zł, co stanowi 84,9% średniej krajowej. W porównaniu do roku 2007, wynagrodzenie wzrosło o 34,9%. Należy podkreślić, iż dane GUS są analizowane dla sektora przedsiębiorstw, gdzie średnie wynagrodzenie jest wyższe niż w gospodarce narodowej oraz dla przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 osób. Niewątpliwie średnie wynagrodzenie w mikroprzedsiębiorstwach jest również niższe niż w większych przedsiębiorstwach posiadających przewagę kapitałową, przez co wynik określający średnie wynagrodzenie w powiecie można uznać za zawyżony.

Chcąc urealnić wysokość wynagrodzeń w powiecie kutnowskim i mieście zanalizowano informacje pozyskane z Urzędu Skarbowego w Kutnie dotyczące dochodów pod kątem pobieranego podatku dochodowego od osób fizycznych. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż poniższe wyniki również nie odzwierciedlają idealnie średnich wynagrodzeń, gdyż dane z Urzędu Skarbowego zawierają także zasiłki chorobowe wypłacane przez pracodawców (w wysokości 80% wynagrodzenia) oraz uwzględniają osoby pracujące w danym roku krócej niż 12 miesięcy, co zaniża rzeczywiste średnie wynagrodzenie.

Tabela 86. Dochody mieszkańców powiatu i miasta w latach 2007 - 2012 (zł)⁴⁹

Wyszczególnienie	2007		2012	
	Powiat Kutnowski	Kutno	Powiat Kutnowski	Kutno
Liczba mieszkańców osiągających dochody brutto ogółem	68686	34568	67752	33495
Wysokość dochodów brutto ogółem	1 283 562 052	756 694 950	1 750 407 198	1 002 635 616
Wysokość dochodów brutto miesięcznie na osobę	1557	1824	2153	2494

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Kutnie

W roku 2012 średnio na 1 mieszkańca powiatu przypadał dochód miesięczny brutto w wysokości 2153 zł, a dla mieszkańca miasta 2494 zł.

⁴⁹ Suma liczby mieszkańców otrzymujących dochody z poszczególnych źródeł nie daje liczby mieszkańców ogółem ze względu na fakt, iż część mieszkańców otrzymuje dochody z kilku różnych źródeł. Suma dochodów brutto ogółem wykazuje niewielkie różnice ze względu na zaokrąglenia.

Tabela 87. Dochody mieszkańców powiatu i miasta z tytułu wynagrodzeń w latach 2007 - 2012 (zł)

Wyszczególnienie	2007		2012	
	Powiat Kutnowski	Kutno	Powiat Kutnowski	Kutno
Liczba mieszkańców osiągających dochody brutto ogółem	33367	18410	32194	17157
Wysokość dochodów brutto ogółem	693 912 612	426 798 982	967 662 248	559 457 760
Wysokość dochodów brutto miesięcznie na osobę	1733	1932	2505	2717

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Kutnie

W roku 2012 średni miesięczny dochód z tytułu wynagrodzeń (należności ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacone przez zakład pracy) w powiecie wyniósł 2505 zł, a w mieście był wyższy o 8,5 % i wyniósł 2717 zł. Średnie wynagrodzenie w latach 2007 - 2012 w powiecie wzrosło o 44,5 % a w mieście o 40,6 %. Biorąc pod uwagę narastającą inflację w latach 2007 - 2012, która wyniosła 19,7 %⁵⁰ rzeczywiste wynagrodzenie wzrosło o 24,8 % w powiecie i 20,9 % w mieście. Osoby uzyskujące dochody z tytułu wynagrodzeń w powiecie stanowiły 47,5 % ogółu osób uzyskujących dochody, a w mieście 51,2 % ogółu.

Na podstawie informacji Departamentu Podatków Dochodowych Ministerstwa Finansów dotyczących rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za rok 2012⁵¹ przeciętny dochód w Polsce z jednego źródła - z tytułu wynagrodzeń po odliczeniu składek na ubezpieczenie społeczne - wyniósł rocznie 29407 zł⁵². Doliczając składki na ubezpieczenie społeczne⁵³ miesięcznie średni dochód w Polsce z tytułu wynagrodzeń wyniósł około 2840 zł. Biorąc pod uwagę powyższe przeciętne wynagrodzenie w powiecie stanowiło ono 88,2 % średniego wynagrodzenia w Polsce, a w mieście 95,7 %.

Uwzględniając nieznaczne różnice w wynikach dotyczących porównania w 2012 roku średniego wynagrodzenia w powiecie do Polski na podstawie danych GUS (84,9 %) oraz na podstawie danych Ministerstwa Finansów (88,2 %) należy stwierdzić, iż średnie wynagrodzenie w Kutnie w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób wyniosło w przedziale od 3449 zł (różnica między wynagrodzeniem w powiecie i w mieście o 8,5 %) do 3583 zł (średnia w mieście wyniosła 95,7 % średniej krajowej).

⁵⁰ Inflacja za 2008 rok wyniosła 4,2 %, za 2009 rok 3,5 %, za 2010 rok 2,6 %, za 2011 rok 4,3 % i za 2012 rok 3,7 %.

⁵¹ <http://www.finanse.mf.gov.pl/documents/766655/4733447/Informacja>

⁵² Dochód po odliczeniu składek na ubezpieczenie społeczne podatników, którzy osiągnęli dochód z więcej niż jednego źródła wyniósł rocznie 32007 zł.

⁵³ Dodano składki na ubezpieczenie społeczne w wysokości 13,71 %.

Według danych GUS przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w Polsce wynosiła w 2012 roku 1821 zł, a w województwie łódzkim 1642 zł.

Tabela 88. Dochody mieszkańców powiatu i miasta z tytułu rent i emerytur w latach 2007 - 2012 (zł)

Wyszczególnienie	2007		2012	
	Powiat Kutnowski	Kutno	Powiat Kutnowski	Kutno
Liczba mieszkańców osiągnięcych dochody brutto ogółem	31617	14659	29508	14019
Wysokość dochodów brutto ogółem	350 579 868	183 936 211	464 782 749	252 354 513
Wysokość dochodów brutto miesięcznie na osobę	924	1046	1313	1500

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Kutnie

W 2012 roku miesięczny dochód z tytułu rent i emerytur w powiecie wyniósł średnio 1313 zł, a w mieście był wyższy o 14,2 % i wyniósł 1500 zł. Średnia renta i emerytura w latach 2007 - 2012 w powiecie wzrosła o 42,1 % a w mieście o 43,4 %. Biorąc pod uwagę narastającą inflację rzeczywiste wynagrodzenie wzrosło o 22,4 % w powiecie i 23,7 % w mieście. Osoby uzyskujące dochody z tytułu rent i emerytur w powiecie stanowiły 43,6 % ogółu osób uzyskujących dochody, a w mieście 41,9 % ogółu.

Analizując dane dotyczące rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2012 rok przeciętny dochód z tytułu renty i emerytury wyniósł w Polsce 17558 zł, co miesięcznie daje 1463 zł. Wyniki te uwzględniają osoby pobierające rentę i emeryturę krócej niż 12 miesięcy, przez co są niewątpliwie zaniżone.

Tabela 89. Dochody mieszkańców powiatu i miasta z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w latach 2007 - 2012 (zł)⁵⁴

Wyszczególnienie	2007		2012	
	Powiat Kutnowski	Kutno	Powiat Kutnowski	Kutno
Liczba mieszkańców osiągnięcych dochody brutto ogółem	2790	1752	3090	1774
Wysokość dochodów brutto ogółem	171 112 359	106 636 800	215 417 665	134 931 500
Wysokość dochodów brutto miesięcznie na osobę	5111	5072	5810	6338

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Kutnie

⁵⁴ Z wyjątkiem osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą rozliczających się ryczałtowo lub w formie karty podatkowej.

W roku 2012 miesięczny dochód z tytułu działalności gospodarczej w powiecie wyniósł średnio 5810 zł, a w mieście był wyższy o 9,1 % i wyniósł 6338 zł. Średni dochód z działalności gospodarczej w latach 2007 - 2012 w powiecie wzrósł o 13,7 %, a w mieście o 25,0 %. Biorąc pod uwagę narastającą inflację rzeczywiste wynagrodzenie zmalało o 4,2 % w powiecie i wzrosło o 7,1 % w mieście. Osoby uzyskujące dochody z tytułu działalności gospodarczej w powiecie stanowiły 4,6 % ogółu osób uzyskujących dochody, a w mieście 5,3 % ogółu.

Analizując dane dotyczące rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2012 rok przeciętny dochód wyłącznie z tytułu działalności gospodarczej (po odliczeniu składek na ubezpieczenie społeczne) wyniósł w Polsce 27994 zł, a dla podatników, którzy osiągnęli dochody z więcej niż jednego źródła 38653 zł. Miesięcznie po dodaniu składek na ubezpieczenie społeczne⁵⁵ wyniósł on odpowiednio 3002 zł i 3891 zł⁵⁶.

Tabela 90. Straty mieszkańców powiatu i miasta z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w latach 2007 - 2012 (zł)

Wyszczególnienie	2007		2012	
	Powiat Kutnowski	Kutno	Powiat Kutnowski	Kutno
Liczba mieszkańców osiągających straty ogółem	464	254	570	305
Wysokość strat ogółem	6 518 200	3 772 975	14 495 392	9 219 545
Wysokość strat miesięcznie na osobę	1171	1238	2119	2519

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Kutnie

W 2012 roku 305 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Kutnie wykazało stratę. Stanowi to wzrost w porównaniu do 2007 roku o 51 osób. Strata ta jednocześnie znacznie się pogłębiła i wyniosła w 2012 roku średnio 2519 zł na osobę miesięcznie, tym samym wzrosła o 103,5 %. W powiecie o 106 osób wzrosła ilość osób ponoszących stratę, a jej wysokość w porównaniu do 2007 roku wzrosła o 80,1 %.

W skali kraju w 2012 roku 337674 podatników tj. 1,39 % uzyskało przychody ze źródeł podlegających opodatkowaniu lecz wykazało dochód „0” lub stratę. W powiecie ten wskaźnik wyniósł 0,84 % a w mieście 0,91 %. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą płacących podatek od dochodu 1622816 osób w Polsce wykazało dochód co obrazuje współczynnik, że na jednego podatnika wykazującego stratę przypada 4,8 osoby wykazujące dochód. W powiecie ten współczynnik wyniósł 5,4 a w mieście 5,8.

⁵⁵ Przyjęto składki w wysokości: styczeń 627,07 zł, luty - marzec 669,38 zł, kwiecień - grudzień 674,88 zł - średnio za miesiąc 670 zł.

⁵⁶ Przy założeniu, iż większość dochodu stanowił dochód z działalności gospodarczej.

Analizując pozostałe źródła dochodów mieszkańców należy zwrócić uwagę na wysoką liczbę mieszkańców otrzymujących dochody z działalności wykonywanej osobiście, w tym umowy o dzieło i zlecenia. Jednak trzeba podkreślić, iż w 2012 roku wśród mieszkańców powiatu 18974 osób, a wśród mieszkańców miasta 10633 osób otrzymywało dochody z kilku różnych źródeł.

Tabela 91. Pozostałe dochody mieszkańców powiatu i miasta w latach 2007 - 2012 (zł)

Wyszczególnienie		2007		2012	
		Powiat Kutnowski	Kutno	Powiat Kutnowski	Kutno
Działalność wykonywana osobiście, w tym umowy o dzieło i zlecenia	Liczba mieszkańców osiągających dochody brutto ogółem	9329	5273	10319	5078
	Wysokość dochodów brutto ogółem	34 616 094	20 720 913	58 765 326	31 078 520
	Wysokość dochodów brutto miesięcznie na osobę	309	327	475	510
Z najmu lub dzierżawy	Liczba mieszkańców osiągających dochody brutto ogółem	359	214	251	142
	Wysokość dochodów brutto ogółem	1 832 132	1 373 253	1 426 570	839 322
	Wysokość dochodów brutto miesięcznie na osobę	425	535	474	493
Z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych	Liczba mieszkańców osiągających dochody brutto ogółem	640	402	750	475
	Wysokość dochodów brutto ogółem	9 587 748	6 130 328	11 585 859	8 426 659
	Wysokość dochodów brutto miesięcznie na osobę	1248	1271	1287	1478
Inne	Liczba mieszkańców osiągających dochody brutto ogółem	9962	5076	10614	5483
	Wysokość dochodów brutto ogółem	22 373 189	11 465 772	30 830 889	16 122 619
	Wysokość dochodów brutto miesięcznie na osobę	187	188	242	245

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Kutnie

Badając dochody z tytułu najmu i dzierżawy należy uwzględnić również osoby rozliczające się z tego tytułu ryczałtowo. Ich liczba w powiecie wzrosła z 288 do 765 osób, a w mieście z 223 do 548 osób. Wynika z tego, iż ogółem nastąpił wzrost osób utrzymujących się z tytułu najmu i dzierżawy w powiecie o 57 %, a w mieście o 58%.

9. Sport i rekreacja

Wprowadzenie

„Sport stanowi enklawę życia społecznego. Mimo, częstych sygnałów o lekceważeniu obowiązujących w nim reguł, w dalszym ciągu pozostaje najbardziej sprawiedliwą sferą życia”⁵⁷.

Obecnie sport stał się masową praktyką, realizowaną przez ludzi na całym świecie. Tryumfy popularności świeci zarówno w postaci amatorskiej, w celu zrelaksowania się i odpoczynku jak również poprzez zinstytucjonalizowane formy, takie jak różnego rodzaju kluby sportowe i stowarzyszenia, a skończywszy na tak dużych projektach, jak igrzyska olimpijskie. Sport i kultura fizyczna są już elementem rozwoju psychofizycznego i zdrowia obywateli każdego zakątka świata⁵⁸.

Trendy związane z kulturą fizyczną - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ W latach 2007–2012 samorząd miasta przeprowadził inwestycje w infrastrukturę sportową warte ok. 50 mln zł.
- ⇒ Największą inwestycją, realizowaną w okresie 2007-2012 była budowa Aquaparku Kutno, która pochłonęła 34,2 mln zł.
- ⇒ Trzy wiodące dyscypliny w największym stopniu wspierane przez miasto to: koszykówka, piłka nożna i baseball. Samorząd wspiera także inne dyscypliny sportowe, np.: lekka atletyka, judo, kickboxing, karate, wędkarstwo.
- ⇒ W ostatnich latach miasto podejmowało działania zmierzające do pozyskania środków zewnętrznych na realizację programów sportowych, tj. program nauki pływania „Będę pływać” dla klas III szkół podstawowych i klas I gimnazjów.
- ⇒ Samorząd miasta przekazuje najwyższe dotacje na sport spośród miast grupy porównawczej.
- ⇒ 24 września 2013 roku, po 16 miesiącach funkcjonowania, Aquapark Kutno obsłużył 300-tysięcznego gościa.

⁵⁷ H. Zdebska, *Gry sportowe w kategoriach etyki* [w:] *Aksjologia sportu*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 2001, s. 156.

⁵⁸ R. Kubiak, *Legalność pierwotna ryzyka sportowego* [w:] *Prokuratura i Prawo*, grudzień 2006, s. 13.

Funkcjonowanie sportu na terenie miasta rozpatrywać można poprzez pryzmat wielu elementów. W niniejszym opracowaniu odniesiono się do rozwoju infrastruktury, osiągnięć sportowych w wiodących dyscyplinach oraz do realizowanych programów upowszechniania kultury fizycznej.

Zdjęcie 5. Pierwszy kutnowski Orlik przy SP Nr 1 (2008 r.)

W latach 2007–2012 samorząd miejski wybudował, rozbudował lub zmodernizował szereg obiektów sportowych, między innymi:

- Aquapark Kutno,
- hala sportowa przy Szkole Podstawowej nr 9,
- kryte, sezonowe lodowisko miejskie,
- 4 kompleksy „Moje boisko Orlik 2012”,
- boisko do gry w piłkę nożną „Blisko boisko”,
- boisko wielofunkcyjne przy Gimnazjum nr 2.

Tabela 92. Najważniejsze inwestycje w infrastrukturę sportową w Kutnie

Obiekt	Rok oddania do użytku	Nakłady finansowe
Boisko wielofunkcyjne przy GM nr 3	2007	555 643 zł
Lodowisko miejskie	2007	236 056 zł
Boisko przy SP nr 1 „Orlik 2012”	2008	1 094 375 zł
Hala sportowa SP nr 9 (rozbudowa)	2008	5 750 569 zł
Hala sportowa SP nr 6	2008	3 037 157 zł
Boisko przy SP nr 9 „Orlik 2012”	2009	1 049 789 zł
Sala gimnastyczna GM nr 2 (modernizacja)	2009	826 157 zł
Boisko wielofunkcyjne przy GM nr 2	2009	415 530 zł
Boisko przy SP nr 6 „Orlik 2012”	2010	1 032 274 zł
Boisko przy Al. ZHP „Orlik 2012”	2011	908 683 zł
Aquapark Kutno	2012	34 207 870 zł

Źródło: Urząd Miasta Kutno.

Działalność stowarzyszeń i klubów sportowych stwarza możliwość uprawiania różnorodnych dyscyplin sportowych. Coraz bardziej widoczna jest działalność promująca aktywny sposób spędzania czasu i zdrowy tryb życia, w dużej mierze wspierana finansowo przez kutnowski samorząd.

Uzupełnieniem aktywności stowarzyszeń sportowych są działania Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (MOSiR), a także oferta Aquaparku Kutno znajdującego się w strukturze MOSiR.

Tabela 93. Miejskie dotacje na kluczowe dyscypliny sportowe w latach 2007-2013 (zł)

L.p.	Dyscyplina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
1.	Piłka nożna	550 000	643 000	950 000	1 040 000	916 000	864 000	730 000
2.	Koszykówka	330 000	370 000	490 000	665 000	922 000	892 000	998 000
3.	Baseball i Softball	145 000	180 000	195 000	255 000	260 000	300 000	250 000
4.	Lekka atletyka	50 000	60 000	60 000	25 000	34 000	43 000	30 000

Źródło: Urząd Miasta Kutno, * - plan.

Sport w Kutnie postrzegany jest głównie poprzez trzy wiodące dyscypliny: koszykówkę, piłkę nożną i baseball. Należy zauważyć, iż sukcesy odnoszone są także w sportach indywidualnych, np.: lekka atletyka, judo, kickboxing, karate, szybownictwo.

Wśród najważniejszych osiągnięć sportowych można wymienić:

- wielokrotne tytuły Mistrzostw Polski w baseballu – Miejski Klub Sportowy „STAL”

Baseball i Softball,

- awans i udział drużyny koszykarzy Klubu Uczelnianego AZS WSGK w Kutnie w rozgrywkach II ligi 2006–2010,
- awans i udział drużyny koszykarzy Klubu Uczelnianego AZS WSGK w Kutnie w rozgrywkach I ligi 2010–2012,
- III miejsce w rozgrywkach I ligi Polskiego Związku Koszykówki, KKS PRO-BASKET Kutno,
- udział w III rundzie Pucharu Polski w koszykówce mężczyzn, KKS PRO-BASKET Kutno,
- udział w finale Mistrzostw Polski w Minikoszykówce drużyny Szkoły Podstawowej Nr 9 i MKS „Kutno”,
- Mistrzostwo Świata w szybownictwie sportowym - Łukasz Wójcik,
- trzy tytuły mistrza kraju w skoku wzwyż w kategorii młodzika i juniora młodszego - Słubice (2007), Bydgoszcz (2008), Kraków (2009) - Kacper Marcinkowski (UKS „Dziewiątka” Kutno)
- trzy tytuły mistrza kraju w wieloboju w kategorii juniora młodszego i juniora - Spała (2006), Szczecin (2007), Piła (2009) - Rafał Krzeszewski (UKS „Dziewiątka” Kutno)
- brązowy medal Pucharu Europy Kadetów(Szczyrk 2009), srebrny medal Mistrzostw Polski Juniorów mł.(Kielce 2009) - Seweryn Wiktorek (UKS Ippon MDK Kutno)
- złoty medal Mistrzostw Polski Młodziczek (Piła 2009), brązowy medal Mistrzostw Polski Juniorek mł. (Białystok 2011) - Martyna Kaźmierczak (UKS Ippon MDK Kutno),
- złoty medal Pucharu Polski Juniorów mł.(Skierniewice 2011) - Jakub Lempke (UKS Ippon MDK Kutno),
- zdobywca Pucharu Świata (Rimini 2010), Mistrz Polski (Leszno 2009) w kickboxingu w formule Light Contact - Piotr Raciborski (Akademia Sportów Walki i Rekreacji Alex Kutno),
- Mistrz Polski (Radzymin 2013) w Low Kicku - Jakub Kasica (Alex Kutno),
- Mistrzyni Polski w Pointfighting (Gdynia 2013) oraz w Light Contact (Leszno 2013) - Małgorzata Popławska (Alex Kutno).

Systematyczne wdrażanie programów zajęć sportowych w szkołach podstawowych i gimnazjach realizowane jest poprzez rozszerzenia programowe w ramach lekcji wychowania fizycznego w koszykówce, lekkiej atletyce i baseballu. W ostatnim czasie uruchomiony został program zajęć pozalekcyjnych pt. *Będę pływać*. W roku 2012 skorzystało z niego 720 uczniów, a w bieżącym roku 658 dzieci. Co ważne, program ten realizowany jest ze wsparciem środków Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Zdjęcie 6. Aquapark Kutno

W gronie miast grupy porównawczej wydatki na sport wykazują duże zróżnicowanie. Mimo iż miasta z grupy porównawczej łączą podobną liczbę mieszkańców, to różnice w wydatkach na sport są nawet dziesięciokrotne. Najmniej środków na ten cel wydają samorządy Dębicy i Zduńskiej Woli, natomiast liderem w tym zakresie jest Kutno.

Tabela 94. Wydatki miast z grupy porównawczej na kluby sportowe i inne organizacje sportowe (zł)

Miasto	Dotacje dla organizacji sportowych	
	2012	2013*
Ciechanów	770 000	550 000
Dębica	235 000	267 900
Kutno	2 238 000	2 099 985
Radomsko	300 000	300 000
Sieradz	431 250	470 000
Skarżysko-Kamienna	517 000	514 000
Zduńska Wola	239 900	240 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z wykonania budżetów lub odpowiednich uchwał budżetowych właściwych JST, * - plan.

Potwierdzeniem popularności dyscyplin wspieranych przez miasto jest frekwencja widzów i uczestników rozgrywek i zawodów sportowych. Warto zauważyć, że po 16 miesiącach funkcjonowania kutnowskiego aquaparku, w dniu 24 września 2013 roku, odnotowano 300-tysięczne wejście. Oznacza to, że Aquapark Kutno odwiedza dziennie średnio po-

nad 600 osób. Obecnie najpopularniejszą dyscypliną wśród mieszkańców Kutna jest koszykówka mężczyzn, na której mecze przychodzi systematycznie blisko tysiąc osób.

10. Turystyka

Wprowadzenie

Istotnym elementem infrastruktury społecznej miast jest świadczenie usług w zakresie obsługi turystycznej. Należy zaznaczyć, że mówiąc o turystyce nie ograniczamy się jedynie do walorów naturalnych czy uzdrowiskowych danego miejsca, ale również uwzględniamy turystykę biznesową, która charakteryzuje się wysoką specjalizacją oraz osiąganiem wyższych zysków, niż w przypadku pozostałych rodzajów turystyki. Turystyka biznesowa ma coraz większe znaczenie gospodarcze⁵⁹. Według badań konsorcjum firm: Activ Group i Instytutu Turystyki, głównym celem przyjazdów turystów zagranicznych do Polski w trzech pierwszych kwartałach 2012 r. były podróże służbowe, stanowiąc 25% wszystkich przyjazdów.

Analiza mierników związanych z turystyczną bazą noclegową i jej wykorzystaniem daje przesłanki do podejmowania decyzji związanych z rozwijaniem miejsc noclegowych umożliwiających zaspokojenie potrzeb związanych z obsługą osób przyjezdnych. Odpowiednio dopasowana infrastruktura turystyczna tworzy dogodne warunki dla rozwoju miast.

Trendy związane z turystyką Kutna - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *Kutno nie jest miastem skoncentrowanym na turystyce w jej tradycyjnym rozumieniu. Świadczą o tym choćby wskaźniki dotyczące ilości miejsc hotelowych na 1000 mieszkańców - w Kutnie jest ich tylko 5,7. Dla porównania, w województwie łódzkim wskaźnik ten wynosi 9,19, natomiast w kraju 17,5.*
- ⇒ *W latach 2007-2012 można zaobserwować wzrost liczby turystów korzystających z zaplecza noclegowego Kutna. W 2012 r., w porównaniu do 2007 r., liczba turystów wzrosła o 82,3%, natomiast ilość udzielonych noclegów o 94,7%.*
- ⇒ *Statystycznie, średni pobyt turysty zatrzymującego się w Kutnie w 2012 r. wyniósł 1,89 doby (przy czym turyści zagranicznego 2,54), co może świadczyć o biznesowym charakterze odwiedzin. Informacja ta stanowi przesłankę dla decydentów funkcjonujących w innych sektorach gospodarki Kutna (sport, rekreacja, gastronomia itd.) o potrzebie posiadania oferty dedykowanej temu typowi klienta.*

⁵⁹ I. Kulesza, *Turystyka biznesowa w Polsce*, Warszawa 2008, s. 7-10.

- ⇒ Z grona miast tworzących grupę porównawczą, najwięcej osób w 2012 r. korzystało z noclegów w Kutnie. Łącznie 18561 turystom udzielono 35132 noclegów na terenie miasta. W pozostałych miejscowościach liczba osób korzystających z bazy noclegowej była zdecydowanie niższa i wynosiła od 4639 w Dębicy do 11957 w Radomsku. Natomiast ilość noclegów kształtowała się od 10210 w Sieradzu do 25239 w Zduńskiej Woli.
- ⇒ Kutno zdecydowanie dystansuje inne miasta również pod względem odwiedzin przez turystów zagranicznych. W 2012 było ich 2343, podczas gdy w innych miastach odwiedzających było od 208 w Sieradzu do 1430 w Radomsku. Ilość noclegów udzielonych turystom zagranicznym oscylowała w granicach od 347 w Sieradzu do 5953 w Kutnie.

10.1. Analiza podstawowych wskaźników związanych z turystyką

W 2012 r. w Polsce ilość miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców wyniosła 17,53, co oznacza wzrost z notowanego w 2007 r. poziomu 15,27. Województwo łódzkie cechuje zdecydowanie niższy wskaźnik - 9,18, natomiast w powiecie kutnowskim ilość miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców wyniosła 4,26. W przypadku powiatu należy jednak podkreślić znaczący i zarazem największy z analizowanych jednostek samorządu terytorialnego wzrost wskaźnika na przestrzeni lat 2007-2012 (z poziomu 1,68 do 4,26).

W Kutnie w 2012 r. bazę noclegową stanowiło 9 obiektów, dysponujących 262 całorocznymi miejscami noclegowymi. Oznacza to 60,7% wzrostu z poziomu 163 miejsc w 2007 roku. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców ilość miejsc noclegowych w mieście wynosi 5,7, przy czym należy wyraźnie zaznaczyć, że Kutno nie jest miastem skoncentrowanym na turystyce w rozumieniu tradycyjnym.

Tabela 95. Miejsca noclegowe na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	15,27	15,66	15,90	15,84	15,74	17,53
Woj. łódzkie	6,29	6,39	7,11	7,85	7,98	9,19
Powiat kutnowski	1,68	1,88	2,38	2,97	3,26	4,26
Kutno	3,46	3,48	4,57	4,75	4,72	5,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Pomimo stosunkowo niskiego wskaźnika miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców w Kutnie, ilość udzielanych noclegów (również w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) nie różni się znacząco od danych wojewódzkich. W 2011 r. wskaźnik ten był nawet wyższy w Kutnie aniżeli w województwie ogółem.

Tabela 96. Udzielone noclegi na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	1 441,7	1 486,1	1 442,1	1 448,6	1 483,4	1 609,4
Woj. łódzkie	671,2	730,7	762,6	769,5	780,6	845,2
Powiat kutnowski	190,0	257,0	283,8	373,5	445,9	478,2
Kutno	410,4	501,6	568,0	677,8	840,9	764,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Miarą wykorzystania dostępnych miejsc noclegowych jest także liczba osób korzystających z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000

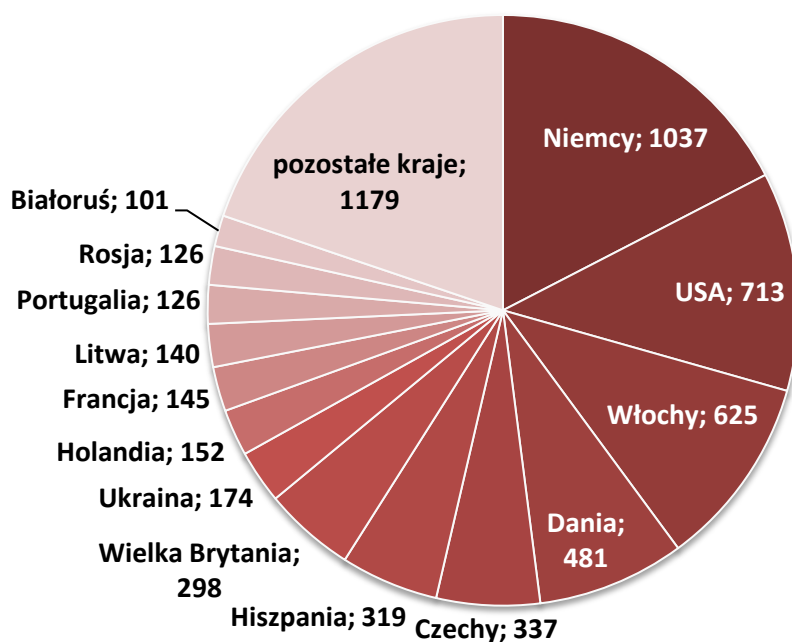
mieszkańców. W 2012 r. z noclegu w Kutnie skorzystało 18561 osób, tj. 403,72 osoby na 1000 mieszkańców. W stosunku do roku 2007, wskaźnik ten wzrósł niemal dwukrotnie. Podobnie jak w przypadku poprzedniego omawianego wskaźnika, również w tym przypadku jego wartość nie odbiega znacznie od danych wojewódzkich. Średnia długość pobytu turystów odwiedzających Kutno wyniosła w 2012 r. 1,89 dnia, w tym turystów zagranicznych 2,54.

Tabela 97. Korzystający z noclegów na 1000 ludności

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	497,09	513,07	507,26	531,24	557,46	587,42
Woj. łódzkie	318,67	349,54	362,87	390,21	413,07	446,85
Powiat kutnowski	97,99	104,99	145,88	179,94	202,36	219,37
Kutno	208,84	220,84	302,17	353,58	377,70	403,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Wykres 33. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w 2012 r. wg wybranych krajów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS 2013.

10.2. Kutno na tle innych miast - analiza porównawcza

Z grupy miast tworzących grupę porównawczą, największą ilością całorocznych obiektów noclegowych dysponuje Kutno - 9, co w stosunku do roku 2007 oznacza również

największy przyrost obiektów - o 3. W pozostałych miastach znajduje się od 2 obiektów w Sieradzu do 7 w Zduńskiej Woli. Ilość miejsc noclegowych kształtuje się od 48 w Sieradzu do 309 w Zduńskiej Woli. W Kutnie do dyspozycji turystów są 262 miejsca noclegowe.

W 2012 r. najwięcej osób korzystało z noclegów w Kutnie. Łącznie 18561 turystom udzielono 35132 noclegów. W pozostałych miejscowościach liczba osób korzystających z noclegów wyniosła od 4639 w Dębicy do 11957 w Radomsku.

Kutno dystansuje inne miejscowości również pod względem odwiedzin przez turystów zagranicznych. W 2012 było ich 2343, podczas gdy inne miasta odwiedziło od 208 w Sieradzu do 1430 w Radomsku. Ilość noclegów udzielonych turystom zagranicznym oscylowała w granicach od 347 w Sieradzu do 5953 w Kutnie.

Przyjmując założenie, że w Kutnie turyści mają do dyspozycji 262 miejsca noclegowe dostępne przez 365 dni w roku, ilość możliwych noclegów w Kutnie wynosi rocznie 95630. Wobec powyższego, wykorzystanie miejsc noclegowych w Kutnie wynosi 36,8% w skali roku, plasując Kutno na drugiej pozycji, zaraz po Sieradzu, który posiada bardzo małą bazę hotelowo-noclegową. Przyjmując takie same założenia dla pozostałych miast, wskaźnik ten wynosi odpowiednio:

- 58,3% w Sieradzu
- 32,3% w Skarżysku-Kamiennej
- 26,4% w Dębicy
- 22,4% w Zduńskiej Woli
- 22,6% w Radomsku
- 15,8% w Ciechanowie.

Należy jednak pamiętać, że stopień wykorzystania obiektów turystycznych podlega wahaniom sezonowym.

Tabela 98. Dane dotyczące turystyki dla wybranych miast - porównanie w latach 2007 i 2012

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Obiekty całoroczne	7	5	5	5	6	9	4	6	1	2	2	3	4	7
Miejsca noclegowe całoroczne (ilość)	338	273	266	158	163	262	169	271	32	48	89	159	190	309
Korzystający z noclegów ogółem w ciągu całego roku	17 025	6 691	7 334	4 639	9 833	18 561	7 505	11 957	3 384	4 804	4 143	9 641	6 907	10 769
Korzystający z noclegów turyści zagraniczni w ciągu całego roku	1 405	292	354	955	1 322	2 343	884	1 430	237	208	443	405	1 133	1 271
Udzielone noclegi ogółem w ciągu całego roku	36 889	15 763	46 132	15 216	19 323	35 132	17 302	22 405	6 373	10 210	11 310	18 693	14 456	25 239
Udzielone noclegi turystom zagranicznym w ciągu całego roku	3 551	818	2 141	2 777	3 949	5 953	2 419	4 278	309	347	1 386	762	2 318	4 285

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

11. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wprowadzenie

Miejskie polityki kulturalne ogniskują się dziś przede wszystkim na budowie wizerunku miast oraz edukacji kulturalnej mieszkańców. Jak zauważa jeden z autorów raportu „DNA MIASTA: Miejskie Polityki Kulturalne” Artur Celiński „choć wydatki na kulturę rosną, to władze miejskie wciąż traktują tę dziedzinę przede wszystkim jako narzędzie promocji, a wysoką pozycję wśród celów miejskich polityk zajmuje także chęć jej wykorzystania jako narzędzia zmiany społecznej”⁶⁰.

Coraz częściej wskazuje się, że kultura, jej moc sprawcza i siła przyciągania, są tymi czynnikami, które bezpośrednio wpływają na rozwój miast. Równocześnie brakuje narzędzi do przeprowadzania zestandaryzowanych ocen miejskich polityk kulturalnych. Jedynym w miarę obiektywnym wskaźnikiem wydają się być pieniądze przekazywane na ten cel.

Trendy związane z kutnowską kulturą - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *Kutno posiada trzy miejskie instytucje kultury.*
- ⇒ *W ostatnich latach samorząd miejski prowadził duże zadania inwestycyjne w Kutnowskim Domu Kultury oraz w jego filii - Centrum Teatru, Muzyki i Tańca.*
- ⇒ *W latach 2007-2012 środki przekazywane kutnowskim instytucjom kultury systematycznie wzrastały. Zmiany znacznie przekraczały poziom wskaźników średniorocznych inflacji.*
- ⇒ *Liczba pracowników instytucji kultury wzrosła z 72 do 82 osób.*
- ⇒ *Spośród miast województwa łódzkiego Kutno należy do liderów w zakresie środków przeznaczanych na kulturę.*
- ⇒ *W latach 2007-2012 wydatki na kulturę w miastach województwa łódzkiego, najszybciej wzrastały w Kutnie. Ogółem w 2012 roku wyniosły 206% stanu z 2007 r.*
- ⇒ *Samorząd miasta Kutna przekazuje największe dotacje dla domu kultury, biblioteki i muzeum, spośród miast grupy porównawczej.*

⁶⁰ *Miejskie polityki kulturalne*, materiał przygotowany z okazji V Samorządowego Forum Kultury, Związek Miast Polskich, Gorzów Wielkopolski 2013.

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego (zgodnie z art. 7 ustawy o samorządzie gminnym). Gminy realizują te zadania, co do zasady, najczęściej poprzez samorządowe instytucje kultury i współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Miasto Kutno jest organizatorem dla trzech miejskich instytucji kultury:

1) Kutnowskiego Domu Kultury.

Główna siedziba znajduje się przy ul. Żółkiewskiego 4, natomiast filia KDK - Centrum Teatru, Muzyki i Tańca znajduje się przy ul. Teatralnej 1.

2) Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego.

Główna siedziba biblioteki znajduje się przy ul. Wojska Polskiego 5, obecnie instytucja posiada również cztery filie i Centrum Informacji Technicznej i Biznesowej (działające w Agencji Rozwoju Regionu Kutnowskiego).

3) Muzeum Regionalnego w Kutnie.

Muzeum znajduje się przy placu marszałka Józefa Piłsudskiego 20. Instytucja posiada jedną filię, która występuje pod nazwą Muzeum Bitwy nad Bzurą w parku im. Wiosny Ludów. Od 2013 roku Muzeum Regionalne wykorzystuje również sale wystawowe w zrewitalizowanym Dworku Modrzewiowym przy ul. Narutowicza 20.

Uzupełnieniem działalności samorządowych instytucji kultury są działania stowarzyszeń społeczno-kulturalnych, które przedstawiają własną ofertę kulturalną, spójną z corocznym „Programem współpracy Miasta Kutno z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Prezydent Miasta Kutna wspiera finansowo organizacje pozarządowe w formie otwartych konkursów ofert, udzielając dotacji na realizację zadań publicznych.

Rok 2012 był przełomowy dla kutnowskiej kultury. Istotne było zwiększenie nakładów finansowych na realizację poszczególnych zadań. Znacznie poważniejsze zmiany zaszły jednak w infrastrukturze kultury. Rozbudowa i modernizacja budynku głównego Kutnowskiego Domu Kultury oraz utworzenie Centrum Teatru, Muzyki i Tańca stworzyły nowe możliwości rozwoju kultury w Kutnie.

Zdjęcie 7. Centrum Teatru, Muzyki i Tańca

Samorząd miasta rokrocznie przekazuje, w postaci dotacji, znaczne środki dla samorządowych instytucji kultury. Poszczególne sumy kwot dotacji zostały przedstawione w tabeli nr 93.

Tabela 99. Wydatki miasta Kutno na samorządowe instytucje kultury (zł)

Kutno	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	2 683 850	3 044 177	3 652 312	4 260 033	4 853 518	5 395 135
Zmiana (r/r)	-	+13%	+20%	+17%	+14%	+11%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Należy podkreślić, że wysokość środków finansowych przekazywanych miejskim instytucjom kultury, w ostatnich latach systematycznie wzrastała. Zmiany były wielokrotnie wyższe od średniorocznych wskaźników inflacji i nie wiązały się z przekazywaniem nowych zadań (z wyjątkiem 2012 roku, kiedy to rozpoczęło funkcjonowanie Centrum Teatru Muzyki i Tańca).

Odbiciem wzrastających wydatków na instytucje kultury jest poziom zatrudnienia w tychże zakładach pracy. Wyraźnie wzrosło zatrudnienie w Kutnowskim Domu Kultury, w którym obecnie zatrudnionych jest 36 osób. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela numer 94.

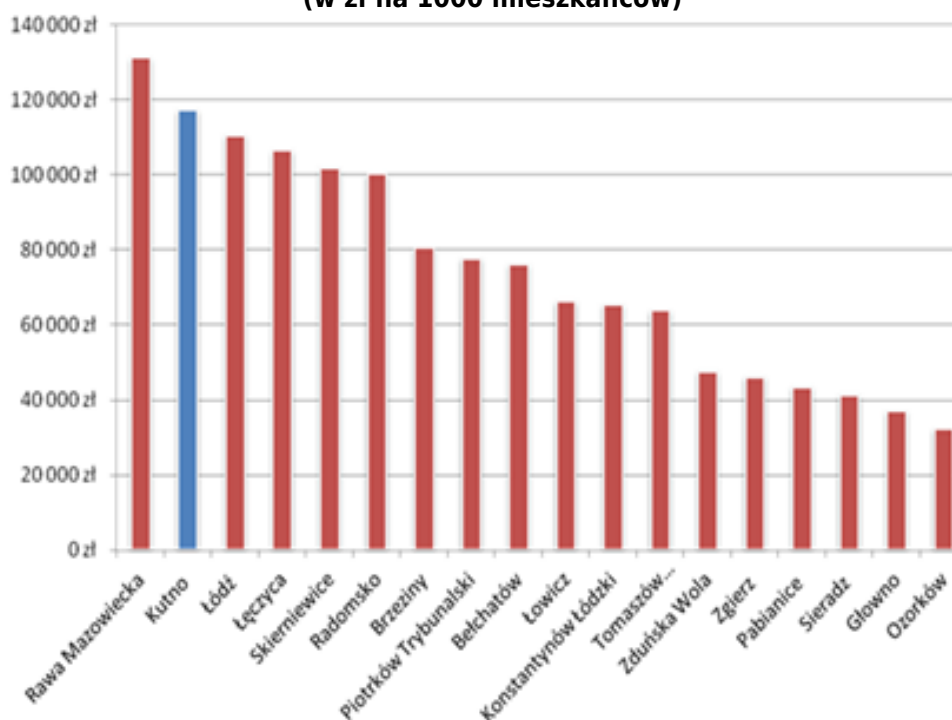
Tabela 100. Zatrudnienie w miejskich instytucjach kultury

Instytucja	Liczba etatów		Liczba pracowników	
	2007	2013	2007	2013
Miejska Biblioteka Publiczna	27,50	30,00	28	29
Kutnowski Dom Kultury	24,25	34,25	26	36
Muzeum Regionalne w Kutnie	16,75	16,00	18	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych instytucji kultury.

W ciągu ostatnich sześciu lat, tylko w przypadku Muzeum Regionalnego w Kutnie można mówić o redukcji zatrudnienia. Ogółem, liczba pracowników kutnowskich instytucji kultury wzrosła z 72 do 82 osób.

Dla właściwej oceny poziomu zaangażowania finansowego samorządu miejskiego w obszarze kultury należy dokonać porównania do innych miast regionu. Uzyskanie dającego się porównać wskaźnika staje się możliwe po podzieleniu wydatków na kulturę przez liczbę mieszkańców. W 2012 roku z miejskiego budżetu, na kulturę każdy kutnianin przekazał 117 zł. Dla przykładu, mieszkaniec Zgierza - 46 zł, a Piotrkowa Trybunalskiego - 77 zł. Ubiegłoroczne wydatki na kulturę samorządów miejskich województwa łódzkiego, w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców, przedstawia wykres numer 34.

Wykres 34. Wydatki miast woj. łódzkiego na kulturę w 2012 r. (w zł na 1000 mieszkańców)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Powyższy wykres przedstawia wysokość wydatków samorządowych w dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, wśród gmin miejskich i miast na prawach

powiatu w województwie łódzkim. Wydatki kutnowskiego samorządu w tym zakresie plasują miasto wśród liderów w województwie.

Coroczny wymiar zaangażowania samorządów w finansowanie kultury, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, został przedstawiony w tabeli numer 95. Zastrzeżenia wymaga jednak informacja, iż sumy te nie zawierają wydatków *stricto* inwestycyjnych, które co do zasady mają charakter incydentalny.

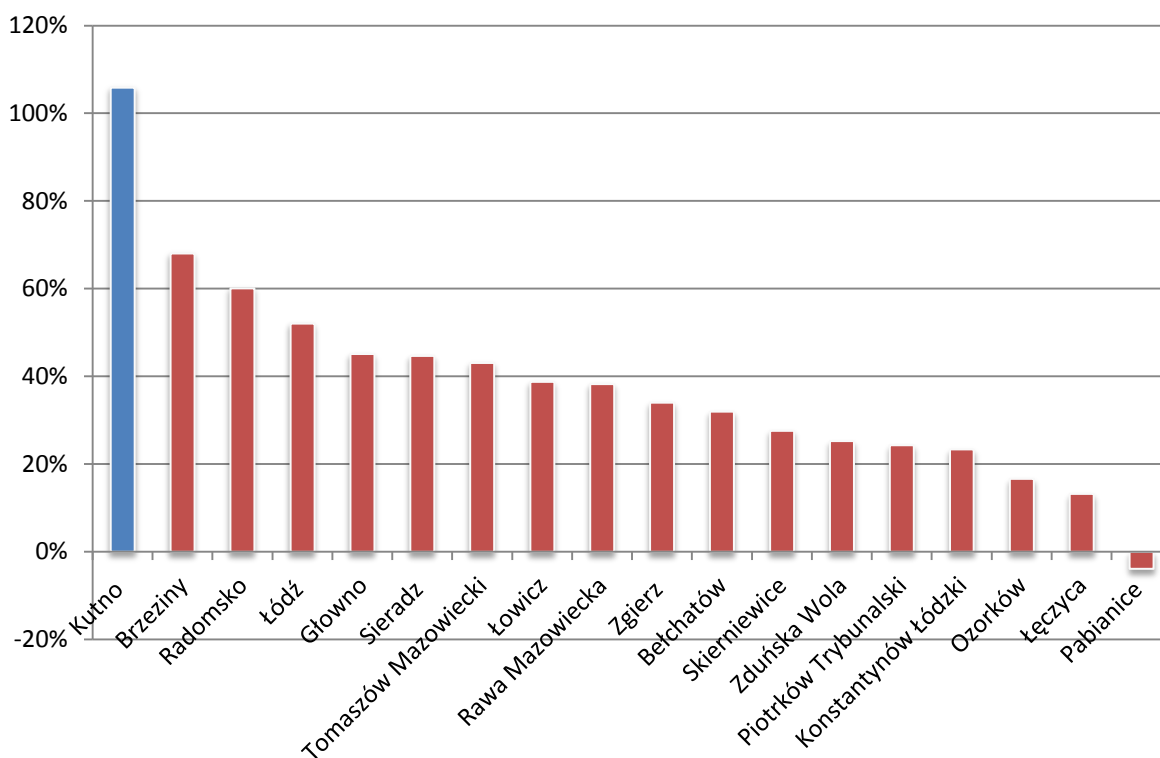
Tabela 101. Wydatki miast na kulturę 2007-2012 (w zł na 1000 mieszkańców)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rawa Mazowiecka	94 925	101 611	115 529	115 303	120 644	131 264
Kutno	57 000	65 005	78 359	91 511	105 107	117 349
Łódź	72 744	90 198	99 357	106 294	109 258	110 626
Łęczyca	94 076	91 263	99 770	104 093	110 381	106 515
Skierniewice	79 834	83 520	84 646	89 978	97 014	101 875
Radomsko	62 601	74 453	84 225	99 517	93 803	100 235
Brzeziny	48 009	48 901	55 725	57 980	67 700	80 665
Piotrków Trybunalski	62 602	66 503	71 593	72 737	74 563	77 823
Bełchatów	57 752	65 605	68 237	70 720	71 334	76 213
Łowicz	47 792	50 252	55 439	56 199	59 759	66 323
Konstantynów Łódzki	53 156	56 917	66 517	66 616	63 225	65 562
Tomaszów Mazowiecki	44 675	51 844	57 243	61 348	62 114	63 912
Zduńska Wola	38 023	55 139	61 176	63 106	54 943	47 622
Zgierz	34 452	38 331	42 058	46 731	45 207	46 177
Pabianice	45 331	46 783	46 235	43 844	40 504	43 569
Sieradz	28 599	56 270	40 249	40 720	41 383	41 376
Głowno	25 552	26 201	27 059	32 964	33 504	37 083
Ozorków	27 763	29 563	32 492	32 663	32 531	32 384

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Należy zauważyć, że samorząd miasta Kutna jest liderem w zakresie zwiększania środków publicznych przekazywanych dla obszaru kultury w latach 2007-2012. Co więcej, tempo wzrostu nakładów na kulturę jest ponad dwa razy szybsze niż w stolicy województwa - Łodzi (jedynym mieście w województwie mającym charakter metropolitalny). Opisywane zjawisko zostało dokładnie przedstawione w wykresie nr 35, gdzie przedstawiona jest dynamika wydatków na kulturę w odniesieniu do 2007 roku.

Wykres 35. Dynamika wydatków na kulturę w miastach województwa łódzkiego 2007-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Samorząd Kutna jest liderem nie tylko w zakresie wydatków na kulturę, ale także w tempie wzrostu środków przekazywanych na ten cel w województwie.

Samorządy gminne prowadzą działalność kulturalną za pośrednictwem instytucji kultury takich jak domy kultury i biblioteki. Część z gmin posiada również własne muzea, choć należy zaznaczyć, iż są to najrzadziej występujące instytucje. Podobnie jest w grupie porównawczej miast. Wszystkie ośrodki posiadają własne domy kultury i biblioteki (biblioteki najczęściej realizują również zadania bibliotek powiatowych - na podstawie stosownych porozumień z właściwymi powiatami). Kwoty przekazywane na funkcjonowanie instytucji kultury i organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury, w grupie porównawczej miast, zostały szczegółowo przedstawione w tabeli nr 96.

Tabela 102. Wydatki miast z grupy porównawczej na kulturę (w tys. zł)

Miasto	2012				2013*			
	Biblioteka	Dom Kultury	Muzeum	NGO/stowarzyszenia	Biblioteka	Dom Kultury	Muzeum	NGO/stowarzyszenia
Ciechanów	523,0	667,0	-	78,5	525,0	650,0	-	80,0
Dębica	944,1	1 600,0	496,9	103,4	951,6	1 550,0	504,4	157,9
Kutno	1 822,8	2 206,6	1 094,2	214,9	1 718,8	2 580,0	1 089,0	250,0
Radomsko	1 685,0	1 897,0	1 050,0	98,9	1 687,0	1 949,0	1 051,0	100,0
Sieradz	510,0	1 009,9	-	36,1	520,0	923,0	-	100,0
Skarżysko-Kamienna	808,0	1 658,0	729,0	50,0	722,0	1 635,0	639,0	47,0
Zduńska Wola	638,3	1 000,0	305,0	-	658,3	958,0	305,0	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z wykonania budżetów lub odpowiednich uchwał budżetowych właściwych JST. * - plan.

Dane zawarte w tabeli nr 96 przedstawiającej wydatki na kulturę w grupie porównawczej potwierdzają, że samorząd miasta Kutna angażuje znaczne środki publiczne w tym zakresie. Świadczy o tym fakt, że Kutnowski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Kutnie i Muzeum Regionalne w Kutnie to najwyżej dotowane miejskie instytucje kultury w grupie porównawczej. W skrajnych przypadkach środki przeznaczane na funkcjonowanie poszczególnych instytucji wynoszą nawet trzykrotność sum przeznaczanych na ten sam cel w badanych miastach. Odrębnym zagadnieniem jest działalność samorządów miejskich w zakresie organizacji muzealnictwa. Gminy nie mają takiego obowiązku i dwa z miast; Ciechanów i Sieradz, nie organizują instytucji o charakterze muzealnym.

Analiza dokumentów własnych jednostek samorządu terytorialnego z grupy porównawczej, a dokładnie działu 921 - „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” potwierdza, że również w zakresie sumy środków przekazywanych dla organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury wydatki Kutna są najwyższe. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że w dokumentacji dotyczącej Zduńskiej Woli nie znajdują się informacje o jakichkolwiek dotacjach w tym zakresie, zarówno w ubiegłym roku jak i obecnie.

12. Transport i komunikacja

Wprowadzenie

Dostępność komunikacyjna i transportowa jest jednym z kluczowych elementów wpływających na rozwój danego regionu, stanowiącym o jego potencjale ekonomicznym. „Jest to jeden z najważniejszych czynników, trwale kształtujący podstawy rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez stworzenie ogólnych warunków materialnej działalności produkcyjnej, warunków dla właściwego funkcjonowania gospodarki oraz stałe stymulowanie jej rozwoju. Nie ulega wątpliwości, że oprócz czynników materialnych, dostępność komunikacyjna stwarza także społeczne przesłanki dla działalności produkcyjnej i usługowej. Odpowiednie położenie geograficzne w połączeniu z dobrą infrastrukturą komunikacyjną i transportową, wpływa na rozwój gospodarki poprzez korzyści i oszczędności. Korzyści w tym kontekście stanowią funkcję wpływu infrastruktury na rozwój poza infrastrukturalnych gałęzi gospodarczych, wzrostu ogólnych inwestycji i zatrudnienia oraz przyrostu dochodów. Z kolei oszczędności przejawiają się w obniżce cen za usługi infrastrukturalne, co ma bezpośrednie przełożenie na obniżenie kosztów oraz rosnącej skali wszelkiej działalności gospodarczej”⁶¹.

Trendy związane z transportem i komunikacją w Kutnie - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *W granicach administracyjnych Kutna przebiega łącznie 149,37 km dróg, z których 11,39 km to drogi krajowe, 1,25 km - drogi wojewódzkie, a 136,12 km to drogi gminne.*
- ⇒ *Mieszkańcy powiatu kutnowskiego wyróżniają się wysokim wskaźnikiem motoryzacji wyrażonym posiadaniem samochodu osobowego na 1000 ludności. Wynosi on 530,4 i tym samym kształtuje się na najwyższym poziomie wśród powiatów, w których znajdują się miasta objęte badaniem.*
- ⇒ *Wskaźnik określający ilość motocykli przypadających na 1000 mieszkańców - 54,4 jest dla powiatu kutnowskiego wyższy zarówno od średniej krajowej (28,7) jak i wojewódzkiej (30,2).*

⁶¹ P. Rosik, M. Szuster, *Rozbudowa infrastruktury transportowej a gospodarka regionów*, Poznań 2008.

- ⇒ *Na terenie miasta mieszkańcy mogą korzystać z 15 km ścieżek rowerowych (co stanowi 11,2% wszystkich ulic miejskich). W całym powiecie do dyspozycji rowerzystów jest 17,4 km ścieżek rowerowych.*
- ⇒ *Pod względem liczby samochodów na 1000 mieszkańców powiat kutnowski zajmuje pierwsze miejsce w gronie miast z grupy porównawczej. Również pod względem liczby motocykli na 1000 mieszkańców Kutno wypada najlepiej w gronie badanych miast. Jedynie pod względem długości ścieżek rowerowych, Kutno plasuje się na drugim miejscu w tym gronie.*

12.1. Transport

Kutno stanowi ważny węzeł dróg o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym. W promieniu 200 km od Kutna znajduje się wiele ośrodków aglomeracyjnych na czele z Warszawą, Łodzią czy Poznaniem. Do najbliższego lotniska w Łodzi jest tylko 65 km (Lublinek), a warszawskie Okęcie znajduje się w odległości 125 km od miasta.

Odległości z Kutna do następujących krajów wynoszą:

- Rosja - 315 km (granica w Bezledach).
- Czechy - 330 km (granica w Boguszowicach k/Cieszyna)
- Niemcy - 345 km (granica w Świecku)
- Ukraina - 380 km (granica w Dorohusku)
- Litwa - 400 km (granica w Ogrodnikach)

Z Kutna można w łatwy i szybki sposób dojechać również do wielu miast Europy. Przykładowe odległości do ważniejszych miast:

- Berlin - 440 km,
- Praga - 500 km,
- Wiedeń - 590,
- Budapeszt - 648 km,
- Mińsk - 678 km,
- Hamburg - 718 km,
- Moskwa - 1387 km.

Dostępność komunikacyjną ułatwia fakt, iż przez miasto (bądź w bezpośrednim sąsiedztwie) przebiega wiele dróg o znaczeniu międzynarodowym oraz krajowym. Są to:

- Dwa kilometry od Kutna zlokalizowana jest autostrada A1. Kutno obsługiwane jest przez węzeł *Kutno Północ* w miejscowości Sójki (4 km od granicy miasta) oraz przygotowywany do użytku, węzeł *Kutno Wschód* w miejscowości Kotliska (2 km od granic miasta).
- Autostrada A2 - w odległości 40 km od granicy miasta (węzeł Stryków).
- Przez miasto przebiegają dwie drogi krajowe: droga krajowa nr 92, będąca bezpłatną alternatywą dla autostrady A2 oraz droga krajowa nr 60, która stanowi korytarz tranzytowy dla TIR-ów z państw nadbałtyckich do Niemiec. Obydwie drogi krajowe przebiegające przez miasto są poprowadzone obwodnicami, co ułatwia tranzyt i sprawia, że w centrum miasta panuje mniejszy ruch kołowy.
- Droga krajowa Nr 91 - 14 km od granicy miasta,
- Droga wojewódzka Nr 702- przebiegająca przez miasto, stanowiąca bezpłatną alternatywę dla autostrady A1.

Kutno jest jednym z ważniejszych węzłów kolejowych w Polsce. Już w XIX wieku stało się ważnym ośrodkiem kolejowym. Szlak kolejowy prowadzący przez miasto łączy Berlin z Moskwą, Gdańsk z Katowicami, Poznań z Warszawą, Bydgoszcz z Lublinem. Dla przykładu, podróż do Warszawy zajmuje średnio ok. 1h 20 min., a wybierać można spośród 34 połączeń w ciągu doby. Podobnie wygląda sytuacja z połączeniami do Poznania (25 połączeń w ciągu doby), Łodzi (21 połączeń) czy Torunia (20 połączeń)⁶².

Zdjęcie 8. Kutnowski dworzec tuż po modernizacji

Warto zaznaczyć, iż na przestrzeni ostatnich 30 lat ilość połączeń pasażerskich, w głównych kierunkach, pozostaje na zbliżonym poziomie. Świadczy to, iż miasto utrzymuje swoje znaczenie na komunikacyjnej mapie kraju.

Tabela 103. Natężenie ruchu pociągów pasażerskich na stacji Kutno w wybranych destynacjach (ilość połączeń w ciągu doby)

Wyszczególnienie	Łączna ilość połączeń w wybranych destynacjach	Poznań	Warszawa	Łódź	Płock	Toruń
1963 r.	77	16	20	18	7	16
1977 r.	118	38	31	18	12	19
1980 r.	105	30	24	19	12	20
2013 r.	106	25	34	21	6	20

Źródło: opracowanie własne.

Kutno leży na szlaku międzynarodowej linii kolejowej E20, która jest częścią II Państwowego Korytarza Transportowego Wschód-Zachód łączącego Berlin z Moskwą. W oparciu o tę linię powstał w Kutnie Intermodalny Terminal Kontenerowy - obiekt unikalny w skali całego kraju. Terminal Intermodalny to pierwsze w pełni funkcjonalne centrum

⁶² W zależności od pory roku i dnia tygodnia, liczba połączeń w danym kierunku może ulegać zmianie.

logistyczno-przeładunkowe zdolne obsłużyć ładunki napływające i wysyłane z centralnej Polski w każdym kierunku. Umożliwia ono szybką obsługę ładunków napływających do Polski z zachodu (Niemcy, Holandia, Wielka Brytania), ze wschodu (Ukraina, Białoruś, Rosja), przez porty morskie oraz ładunków transportowanych w relacji północ-południe (Skandynawia, Daleki Wschód). Terminal zlokalizowany jest w północnej części dzielnicy przemysłowej Skłęczki.

12.2. Drogi i komunikacja miejska⁶³

Ogólna długość dróg na obszarze miasta wynosi 149,37 km⁶⁴. Infrastrukturę drogową tworzą: drogi krajowe (11,39 km); wojewódzkie (1,25 km), powiatowe (0,61 km) oraz gminne (136,12 km).

W Kutnie funkcjonują dwa przedsiębiorstwa komunikacji zbiorowej: Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o. o. PKS zapewnia połączenia z sąsiednimi ośrodkami i miejscowościami, dla których Kutno jest centrum administracyjnym i regionalnym. Obsługiwane są również połączenia regionalne. Miejski Zakład Komunikacji zapewnia natomiast transport mieszkańców w obrębie miasta i w jego najbliższej okolicy. Istnieją również przewoźnicy prywatni, obsługujący najczęściej oblegane połączenia.

Zdjęcie 9. Autobus City Smile - wyrób kutnowskiej firmy AMZ, w barwach Miejskiego Zakładu Komunikacji w Kutnie

⁶³ Kierunki rozwoju ładu komunikacyjnego znajdują się w niniejszym dokumencie w rozdziale 6 *Gospodarka przestrzenna miasta*.

⁶⁴ Dane: Urząd Miasta Kutno.

Powiat kutnowski charakteryzuje się bardzo wysokim wskaźnikiem motoryzacji. W 2012 r. na 1000 mieszkańców powiatu przypadało 530,4 samochodów osobowych, wobec 489,7 w województwie łódzkim i 486,4 w Polsce. W zestawieniu z powiatami z grupy porównawczej, powiat kutnowski również plasuje się na pierwszej pozycji. W pozostałych jednostkach samorządu terytorialnego wskaźnik ten oscyluje od 415,4 w pow. skarżyskim do 527,2 w powiecie sieradzkim. Z jednej strony wzrost stanu posiadania samochodów osobowych to skutek aspiracji do większej mobilności i poprawy jakości życia mieszkańców, z drugiej natomiast transport samochodowy coraz silniej oddziałuje na środowisko wpływając na wzrost zanieczyszczenia powietrza produktami spalania paliw i na powstawanie zjawisk smogowych. Wzrost liczby samochodów osobowych wpływa ponadto na ograniczenie przewozów pasażerskich środkami komunikacji publicznej. Zgodnie z polityką zrównoważonego rozwoju, należy podejmować działania mające na celu zmniejszenie udziału transportu samochodowego w przewozach pasażerskich i przewozach ładunków na rzecz innych gałęzi gospodarki (głównie kolei), zdecydowanie bardziej przyjaznych środowisku⁶⁵.

Tabela 104. Samochody osobowe na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Powiat ciechanowski	417,8	446,9	478,9	503,5
Powiat dębicki	385,3	404,6	424,9	441,0
Powiat kutnowski	468,0	486,2	512,2	530,4
Powiat radomszczański	406,1	430,4	454,5	471,8
Powiat sieradzki	467,6	488,0	512,1	527,2
Powiat skarżyski	377,3	389,0	404,7	415,4
Powiat zduńskowolski	466,6	478,9	503,9	512,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Zamożność społeczeństwa powiatu wyrażoną ilością samochodów przypadającą na 1000 ludności potwierdza drugi miernik ujmujący ilość motocykli przypadających na 1000 mieszkańców. W powiecie kutnowskim wynosi on aż 54,4, podczas gdy na 1000 statystycznych Polaków przypada ich 28,7, a na mieszkańca województwa łódzkiego 30,2. W pozostałych badanych powiatach wskaźnik ten oscyluje w granicach od 27,7 (powiat skarżyski) do 52,0 (powiat zduńskowolski).

⁶⁵ *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski*, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, s. 66

Tabela 105. Motocykle na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2009 2010 2011 2012			
	2009	2010	2011	2012
Powiat ciechanowski	30,1	31,1	32,5	33,3
Powiat dębicki	36,0	37,4	39,2	40,7
Powiat kutnowski	51,4	51,8	53,4	54,4
Powiat radomszczański	28,0	29,0	30,2	31,6
Powiat sieradzki	42,0	43,1	45,3	46,6
Powiat skarżyski	24,6	26,0	26,9	27,7
Powiat zduńskowolski	48,1	48,8	51,0	52,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

Alternatywą dla transportu samochodowego i autobusowego w obrębie miasta jest możliwość przemieszczania się rowerem. Niezbędną w tym zakresie infrastrukturę zapewniają coraz bardziej popularne ścieżki rowerowe, które doskonale wpisują się w ideę zrównoważonego rozwoju.

Według danych GUS, na koniec 2012 r. w Polsce było łącznie 6955,3 km ścieżek rowerowych, tj. 20,3% więcej niż przed rokiem. Oznacza to 1,8 km ścieżki przeznaczonej dla rowerów na 10 tys. ludności. Województwo łódzkie dysponuje 375 km ścieżek (1,5 km na 10 tys. ludności) i w ciągu ostatniego roku przybyło ponad 30% dróg dla rowerzystów.

W powiecie kutnowskim do dyspozycji rowerzystów jest 17,4 km ścieżek, w tym prawie wszystkie, bo 15,0 km, zlokalizowane są w Kutnie. Długość ścieżek rowerowych w Kutnie, w porównaniu z miastami tworzącymi grupę porównawczą, jest najdłuższa. W innych miastach wynosi od 1,7 km w Sieradzu do 14 km w Zduńskiej Woli. Warto dodać, że ścieżki rowerowe w Kutnie stanowią 11,2% sieci ulic miejskich.

Tabela 106. Ścieżki rowerowe (km)

Wyszczególnienie	Ścieżki rowerowe		Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności	
	2011	2012	2011	2012
Ciechanów	6,7	6,7	1,5	1,5
Dębica	9,6	9,3	2,0	2,0
Kutno	15,0	15,0	3,2	3,3
Radomsko	3,4	3,8	0,7	0,8
Sieradz	1,7	1,7	0,4	0,4
Skarżysko-Kamienna	3,5	3,5	0,7	0,7
Zduńska Wola	11,7	14,0	2,7	3,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013.

13. Środowisko

Wprowadzenie

„Zainicjowane w 1989 r. zmiany ustrojowe w Polsce przyczyniły się do znaczącego postępu społeczno-gospodarczego. Dynamiczny rozwój infrastruktury technicznej rozpoczął się w czasie I kadencji samorządu gminnego już w latach 1990-1994 i przybrał na sile po 2003 roku. Wzrost tempa rozwoju obserwowany od 2000 roku wynikał z priorytetów rozwojowych ośrodków miejskich i wiązał się w głównej mierze z chęcią podniesienia jakości życia mieszkańców, a tym samym bardziej kompleksowego zaspokojenia potrzeb ludności w dziedzinie wodociągów i kanalizacji. W celu podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców, a także przyśpieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego, niezbędne jest zapewnienie społeczeństwu jak najszerzego dostępu do podstawowej infrastruktury społecznej oraz technicznej. Niewątpliwie, istotnym czynnikiem wewnętrznym decydującym o potencjale rozwojowym jest infrastruktura techniczna”⁶⁶, wśród której oprócz sieci dróg, połączeń telekomunikacyjnych, linii energetycznych są sieci wodno-kanalizacyjne.

„Poziom zaawansowania infrastruktury jest kluczową kwestią zarówno dla dotychczasowych, jak i potencjalnych mieszkańców oraz przyszłych inwestorów”⁶⁷.

Trendy związane ze środowiskiem w Kutnie - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *W Kutnie dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej przedstawia się następująco: 90,8% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej (w innych miastach skala jest następująca: od 79% w Radomsku do 91,0% w Zduńskiej Woli),*
- ⇒ *94,8% mieszkańców Kutna korzysta z sieci wodociągowej (podczas, gdy w innych miastach z tzw. grupy porównawczej kształtuje się to na poziomie od 91,8% w Dębicy do 96,3% w Zduńskiej Woli i Radomsku).*
- ⇒ *Z oczyszczalni ścieków korzysta największy odsetek mieszkańców Kutna (99,9%), najniższy wskaźnik w tym zakresie dotyczy mieszkańców Skarżyska-Kamiennej (83,7%).*

⁶⁶ Potencjał ekonomiczny miast w woj. lubelskim w latach 2000-2010, US w Lublinie, Lublin 2011, s. 106-107.

⁶⁷ Ibidem.

- ⇒ Kutno, spośród pozostałych miast tworzących grupę porównawczą, odprowadza najwięcej ścieków (3190 dam³). Ich ilość w stosunku do roku 2007 r. wzrosła o 16,2%.
- ⇒ Pod względem ilości odpadów (zmieszane odpady zebrane w ciągu roku), w Kutnie na przestrzeni badanych lat odnotowano lekką tendencję spadkową (z 15724 t w 2007 r. do 15165 t w 2011 r.). Spadek objął także takie miasta jak: Ciechanów oraz Dębicę. Pozostałe miasta odnotowały wzrost ilości odpadów zmieszanych i zebranych w ciągu roku.
- ⇒ Najwięcej odpadów z gospodarstw domowych przypadających na 1 mieszkańca wytwarzanych jest w Kutnie (251,9 kg na rok, przy czym oznacza to wzrost z poziomu 209,2 kg w 2007 r.).
- ⇒ Największym zużyciem wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku cechuje się Kutno (4057 dam³). Jest to wzrost z 3551 dam³, który był w 2007 r.

Wg stanu na koniec 2012 r. w badanych miastach ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej stanowiła od 79% do 91,0%. Najgorszy wskaźnik cechował Radomsko, najlepszy Zduńską Wolę (91,0%) oraz Kutno (90,8%).

Najdłuższą sieć kanalizacyjną liczącą 157,2 km posiadała Dębica, natomiast największą dynamiką rozwoju sieci w tej grupie miast wyróżniał się Sieradz, w którym długość sieci w badanym okresie podwoiła się (z 53,2 km w 2007 r. do 109,1 km w 2012 r.). Najmniejsze tempo przyrostu charakteryzowało Ciechanów (11,6%). Kutnowska sieć kanalizacyjna, wg stanu na koniec 2012 r. miała długość 113,9 km.

Wg stanu na 2012 r. wszystkie miasta oczyszczały ścieki biologicznie w 100,0%.

Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ludności ogółem wynosi od 91,8% w Dębicy do 96,3% w Zduńskiej Woli oraz Radomsku. W Kutnie 94,8% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej. W 2012 r. najdłuższą siecią wodociągową cechowało się Skarżysko-Kamienna (159,1 km), najkrótszą zaś - Sieradz (87,4 km). Największym tempem przyrostu długości sieci może pochwalić się Dębica - 27,4% (z 100,8 km do 128,4 km), przeciwny biegun stanowi Skarżysko-Kamienna z 3,4% przyrostem istniejącej sieci wodociągowej w 2012 r. w stosunku do roku 2007.

Najwyższy odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków dotyczy mieszkańców Kutna, gdzie wskaźnik kształtuje się na poziomie 99,9%. Najniższy dotyczy Skarżyska-Kamiennej ze wskaźnikiem na poziomie 83,7%.

Tabela 107. Wybrane dane dotyczące środowiska w poszczególnych miastach - porównanie w latach 2007 i 2012

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wola	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	92,5	103,2	126,5	157,2	101,3	113,9	90,5	106,9	53,2	109,1	100,9	147,7	93,7	118,7
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (w tys. osób)	38,7	39,8	37,5	39,0	42,3	41,9	38,2	38,0	36,1	37,3	39,9	40,0	40,1	40,1
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (%)	85,2	87,8	80,3	82,6	89,8	90,8	77,9	79,0	82,6	85,2	82,4	82,8	90,8	91,0
Długość sieci wodociągowej (km)	148,6	157,5	100,8	128,4	131,1	139,6	142,9	154,7	81,2	87,4	153,8	159,1	101,1	117,3
Liczba ludności korzystająca z sieci wodociągowej* (tys. osób)	42,4	42,4	42,7	43,3	44,5	43,7	47,2	46,3	41,7	41,9	46,5	46,4	42,5	42,4
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej* (%)	93,3	93,7	91,4	91,8	94,6	94,8	96,2	96,3	95,4	95,7	95,9	96,1	96,2	96,3
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich (tys. osób)	41,9	38,0	40,2	44,5	46,1	45,9	40,3	41,2	40,6	43,1	48,5	40,1	38,6	40,0
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (%)	92,1	84,5	86,1	94,3	98,0	99,9	82,1	85,9	92,8	98,7	100,0	83,7	87,5	91,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013 * - dotyczą roku 2011

Według danych Grupowej Oczyszczalni Ścieków Sp. z o.o. (GOŚ Sp. z o.o.) ilość ścieków przyjętych przez tę spółkę w latach 2010-2012 systematycznie wzrastała z roku na rok.

Tabela 108. Ścieki dopływające do GOŚ Sp. z o.o. w latach 2010-2012 (w dam³)

	2010	2011	2012
Ścieki dopływające ogółem	2922,4	3079,6	3227,3
w tym ścieki bytowe	1384,0	1349,3	1355,7
w tym ścieki przemysłowe	1476,3	1673,1	1830,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOŚ Sp. z o.o.

Wyraźnie widać znaczny wzrost ilości ścieków przemysłowych w stosunku do ścieków bytowych w ostatnich latach. Zrzut ścieków przemysłowych wzrósł w tym czasie o 24%, podczas gdy ścieków bytowych spadł o 2%. Dla porównania, w 2006 r. oczyszczalnia przyjęła 2589,7 dam³ ścieków ogółem, z czego 1124,2 dam³ stanowiły ścieki przemysłowe, a 1387,3 dam³ ścieki bytowe.

W zakresie wybranych danych dotyczących ochrony środowiska, Kutno, wśród miast z grupy porównawczej, prezentuje się następująco (wg Tabeli Nr 103):

- Miasto odprowadza najwięcej ścieków ogółem - 3190 dam³ w 2012 r., podczas gdy w pozostałych miastach jest to od 1716 dam³ w Sieradzu do 2567 dam³ w Ciechanowie.
- Ilość zmieszanych odpadów zebranych w ciągu roku była największa w 2011 r. w Kutnie (15165 t). W innych miastach ilość ta oscyluje w granicach od 7876 t w Dębicy do 14774 t w Ciechanowie.
- Największa ilość odpadów z gospodarstw domowych przypadającą na 1 mieszkańca w 2011 r. wystąpiła w Kutnie (251,9 kg). W innych miastach na jedno gospodarstwo domowe przypadało od 105,4 kg w Dębicy do 234 kg w Sieradzu.
- Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności kształtuje się w zależności od miasta od 1988,9 dam³ w Sieradzu do 4057 dam³ w Kutnie.

**Tabela 109. Wybrane dane dotyczące środowiska w poszczególnych miastach - porównanie w latach 2007 i 2011/2012
(w zależności od dostępności danych)**

Wyszczególnienie	Ciechanów		Dębica		Kutno		Radomsko		Sieradz		Skarżysko-Kamienna		Zduńska Wo- la	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Ścieki odprowadzone ogółem (dam ³)	2313,7	2567,0	2396,9	2064,0	2745,8	3190,0	2125,0	2121,0	1795,0	1716,0	2108,0	1744,0	1892,7	1808,0
Odpady komunalne: Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (t)*	15364	14774	10063	7876	15724	15165	13972	14676	7279	14148	7425	9392	9322	12588
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca (kg)*	223,7	205,7	134,3	105,4	209,2	251,9	185,1	205,8	124,6	234	128,9	148,3	144,0	193,6
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku ogółem (dam ³)	3092,0	3374,1	4135,5	3156,8	3551,0	4057,0	2623,0	2615,2	2106,5	1988,9	2440,9	2106,2	2098,2	2220,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS, 2013, * - dotyczą roku 2011.

14. Bezpieczeństwo publiczne

Wprowadzenie

„Wyniki badań społecznych na temat poczucia bezpieczeństwa oraz obaw i oczekiwań mieszkańców Polski w dziedzinie bezpieczeństwa są od wielu lat podstawą planowania i wdrażania krajowych i lokalnych działań na rzecz stanu bezpieczeństwa oraz podnoszenia poziomu poczucia bezpieczeństwa obywateli”⁶⁸. Informacje o deklarowanych oczekiwaniach Polaków w dziedzinie bezpieczeństwa są wykorzystywane do planowania przedsięwzięć na rzecz poprawy w tym zakresie. Wyniki badania przeprowadzonego w pierwszej połowie kwietnia 2011 r. wskazują, że mieszkańcy Polski deklarują wysokie poczucie bezpieczeństwa⁶⁹.

Trendy związane z bezpieczeństwem publicznym w Kutnie - fakty i konkluzje strategiczne

- ⇒ *Nad bezpieczeństwem publicznym i przeciwpożarowym w Kutnie czuwają: Komenda Powiatowa Policji (KPP), Państwowa Straż Pożarna oraz Straż Miejska.*
- ⇒ *Poprawie bezpieczeństwa służy również wprowadzony w 2008 r. monitoring wizyjny w mieście, który wg stanu obecnego składa się z 21 kamer i jest obsługiwany przez Straż Miejską.*
- ⇒ *W analizowanych latach, na terenie działania KPP w Kutnie, zmniejszyła się ilość przestępstw kryminalnych, które w największym stopniu wpływają na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Niemniej jednak należy wspomnieć, że ze wszystkich przestępstw skala kryminalnych jest największa.*
- ⇒ *W okresie 2007-2012 zwiększyła się ilość przestępstw drogowych, głównie spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców.*
- ⇒ *Wykrywalność przestępstw na terenie działania KPP w Kutnie, w latach 2007-2012, rośnie.*
- ⇒ *Na przestrzeni lat 2010-2012 spadła ilość przestępstw notowanych w centrum miasta, wzrosła jednak ilość wykroczeń na tym obszarze.*

⁶⁸ Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2011 roku, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Warszawa 2012, s. 15.

⁶⁹ Wyniki badania realizowanego przez CBOS Poczucie bezpieczeństwa, zagrożenie przestępczością i stosunek do kary śmierci, przeprowadzonego w dniach 7-13 kwietnia 2011 roku na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków N=1192.

Instytucjami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe w Kutnie są:

- Komenda Powiatowa Policji.
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.
- Straż Miejska.

Na przestrzeni lat 2007-2012 ilość stwierdzonych przestępstw na terenie podległym Komendzie Powiatowej Policji w Kutnie⁷⁰ wahała się od 1714 w 2008 r. do 2056 w 2011 r. W 2012 r. zarejestrowanych zostało 1805 przestępstw. Największy odsetek stanowią przestępstwa kryminalne - 61%, udział przestępstw drogowych wynosi 23,6%, natomiast gospodarczych - 7,3%.

W stosunku do roku 2007, zmniejszyła się ilość przestępstw kryminalnych (o blisko 11%), czyli tych najbardziej wpływających na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Istotne znaczenie dla ogólnej liczby stwierdzonych przestępstw mają przestępstwa drogowe, których ilość w badanych latach wzrosła z 293 do 426, tj. o 45,4%. Należy zaznaczyć, że największy wzrost, na poziomie 60,6%, dotyczył przestępstw z udziałem nietrzeźwych kierowców (z 241 w 2007 r. do 387 w 2012 r.).

Tabela 110. Ilość stwierdzonych przestępstw na terenie podległym KPP w Kutnie

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	1 731	1 714	1 976	2 023	2 056	1 805
W tym:						
Kryminalne	1 234	1 160	1 226	1 181	1 239	1 101
Gospodarcze	117	99	144	182	107	131
Drogowe	293	362	480	485	550	426
W tym z udziałem nietrzeźwych kierowców	241	311	429	444	496	387

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie.

W porównaniu do roku 2007 zwiększyła się ogólna wykrywalność przestępstw. Z 66,8% w 2007 r. do 74,9% w 2012 r. Dla porównania, wg danych zamieszczonych w raporcie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych „Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 r.” ogólna wykrywalność w Polsce wyniosła 67,8%.

Wśród przestępstw kryminalnych dominują kradzieże i włamania, przy czym odnotowano tendencję spadkową w przypadku pierwszej kategorii i wzrostową, jeśli chodzi o drugą. Szczegóły znajdują się w tabeli nr 105.

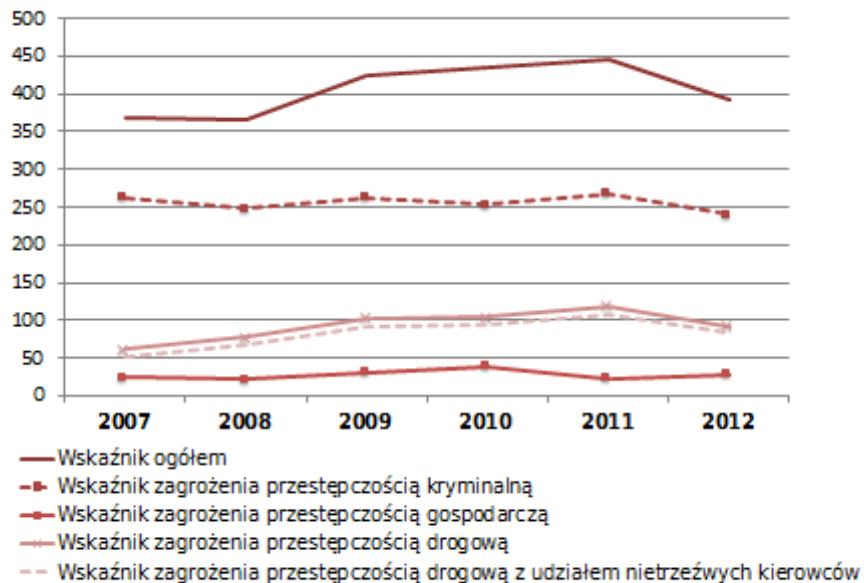
⁷⁰ dane z KPP, odnoszą się do terenu podległego KPP w Kutnie i obejmuje: Miasto Kutno oraz gminy: Krzyżanów, Łanięta, Strzelce, Kutno

Tabela 111. Przestępstwa kryminalne wg typu w latach 2007-2012

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kryminalne ogółem	1 234	1 160	1 226	1 181	1 239	1 101
W tym:						
Kradzież	333	325	321	264	327	301
Kradzież samochodów	35	15	12	20	13	12
Włamania	135	131	153	195	185	202
Rozbój	45	59	42	55	35	27
Bójka, pobicie	41	27	31	36	32	21
Uszkodzenia ciała	19	14	15	12	17	16
Uszkodzenia mienia	144	176	126	135	152	96

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie.

Na podstawie danych dotyczących ilości przestępstw w poszczególnych kategoriach, obliczono wskaźnik zagrożenia przestępczością na 10 tys. mieszkańców. W stosunku do roku 2007, w największym stopniu zwiększył się współczynnik związany z przestępczością drogową, przede wszystkim z udziałem nietrzeźwych kierowców. Z kolei spadek zagrożenia zanotowano w odniesieniu do przestępczości kryminalnej.

Wykres 36. Wskaźnik zagrożenia przestępczością na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Komendy Powiatowej Policji w Kutnie

Jeśli chodzi o zestawienie przeprowadzonych przez KPP czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia (wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego) w 2012 r. (w stosunku do 2010 r.) znacząco zmniejszyła się ich ilość, zarówno jeśli chodzi o wykroczenia porządkowe, jak i drogowe. Niemniej jednak notowane wykroczenia zdecydowanie częściej miały miejsce na terenie Kutna niż poza miastem.

Tabela 112. Zestawienie przeprowadzonych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia w latach 2010-2012 (wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Wykroczenia porządkowe	1 423	1 296	1 197
Wykroczenia drogowe	1 028	1 032	526*
W tym:			
Wykroczenia porządkowe zaistniałe na terenie Kutna	1 276	1 151	1 017
Wykroczenia drogowe zaistniałe na terenie Kutna	420	533	351*
Wykroczenia porządkowe zaistniałe poza Kutnem	157	145	180
Wykroczenia drogowe zaistniałe poza Kutnem	608	499	175*

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie,

* - w roku 2012 w zakresie wykroczeń drogowych, brak jest ujawnianych przy pomocy fotoradaru.

Według danych KPP w Kutnie, kategorie wykroczeń najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa stanowią: kradzież, uszkodzenie mienia, zakłócanie ładu i porządku publicznego, nieobyczajny wybryk oraz używanie słów nieprzyzwoitych. Najwięcej wykroczeń w analizowanych latach dotyczyło kradzieży, blisko trzykrotnie rzadziej było to używanie nieprzyzwoitych słów czy uszkodzenie mienia. W stosunku do roku 2010 ilość wykroczeń w każdej z kategorii uległa zmniejszeniu.

Tabela 113. Kategorie wykroczeń najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Art. 119 kw - kradzież do 250 zł	485	357	338
Art. 124 kw uszkodzenie mienia	126	109	113
Art. 51 kw - zakłócanie ładu i porządku publicznego	102	97	84
Art. 140 kw nieobyczajny wybryk	84	88	61
Art. 141 kw używanie słów nieprzyzwoitych	235	215	131

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie.

Kutno jest objęte systemem monitoringu wizyjnego, którym etapowo obejmowane są miejsca uznawane za najbardziej niebezpieczne. Od 2008 roku na terenie miasta zainstalowano 21 kamer, obsługiwanych przez pracowników Straży Miejskiej w Kutnie. Komenda Powiatowa Policji w Kutnie poddała analizie stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w rejonie centrum Kutna, tj. ulice: Podrzeczną, Zamenhofa, Królewską, Barlickiego, pl. Piłsudskiego, pl. Wolności, rynek Zduński.

Z analizy wynika, że w latach 2010-2012 na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Kutnie, w rejonie obejmującym centrum miasta ogółem odnotowano 374 przestępstwa o charakterze kryminalnym (dane na podstawie systemu analizy przestępczości), przy czym sytuacja w rozbiciu na poszczególne lata i kategorie przedstawiona została w tabeli nr 108.

Tabela 114. Ilość oraz rodzaj zaistniałych przestępstw

Kategoria przestępstw		2010	2011	2012
1	Zabójstwo	0	0	0
2	Rozbój	3	4	5
3	Bójki i pobicia	5	1	2
4	Uszkodzenia ciała	1	3	1
5	Czyny lubieżne, zgwałcenia	0	0	0
6	Uszkodzenie mienia	14	12	12
7	Włamania do placówek oświatowych, instytucji	0	0	0
8	Włamania do obiektów handlowych i zakładów usługowych	2	2	2
9	Włamania do restauracji, kawiarni	2	1	0
10	Włamania do mieszkań	3	1	1
11	Włamania do samochodów	2	1	0
12	Włamania do piwnic	1	1	3
13	Włamania do innych obiektów	1	3	2
14	Kradzieże samochodów	1	2	0
15	Kradzieże kieszonkowe	2	4	4
16	Inne kradzieże	30	37	29
17	Kradzieże mieszkaniowe	0	2	2
18	Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym	25	21	18
19	Narkomania	4	6	4
20	Inne przestępstwa	41	35	16
Ogółem		137	136	101

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie.

W latach 2010-2012 na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Kutnie w rejonie obejmującym centrum miasta ogółem odnotowano 1239 wykroczeń (dane na podstawie systemu analizy przestępczości), przy czym sytuacja w rozbiciu na poszczególne lata i kategorie przedstawia się w następujący sposób:

Tabela 115. Ilość oraz rodzaj zaistniałych wykroczeń

Kategoria wykroczeń		2010	2011	2012
1	Art. 51 & 1 i 2 kw Zakłócanie porządku publicznego	4	29	27
2	Art. 140 kw Nieobyczajny wybryk	16	22	26
3	Art. 119 kw Kradzież (do 250 zł)	103	83	98
4	Art. 124 kw Uszkodzenie mienia	3	9	0
5	Inne wykroczenia (w tym z ruchu drogowego, art. 43 z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i inne)	90	290	431
6	Art. 77 i 78 kw Niezachowanie ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia	1	1	6
Ogółem		217	434	588

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie.

Obok Komendy Powiatowej Policji, ważną rolę w zakresie poprawy bezpieczeństwa i zapewnienia porządku publicznego pełni Straż Miejska w Kutnie. Oprócz wspomnianej obsługi monitoringu miejskiego, szczegółowe wyniki działań Straży Miejskiej w Kutnie na przestrzeni lat 2007-2012 obrazują poniższe tabele.

Rok 2012 przyniósł zmniejszenie zastosowanych przez Straż Miejską środków oddziaływania wychowawczego, ilości nałożonych mandatów oraz skierowanych wniosków do sądu.

Tabela 116. Główne efekty działania Straży Miejskiej

Lata	Środki oddziaływania wychowawczego (art. 41 kw)	Mandat		Wnioski do sądu	Razem
		Ilość	Kwota		
2007	2 541	998	118 370	309	3 848
2008	2 557	755	89 150	211	3 523
2009	2 574	889	111 080	173	3 636
2010	2 529	873	116 900	189	3 591
2011	2 287	936	113 990	160	3 383
2012	1 858	817	92 670	93	2 769

Źródło: Straż Miejska w Kutnie.

Jeśli chodzi o pozostałe efekty działania Straży Miejskiej to rok 2012 przyniósł następujące rezultaty: 377 osób doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub miejsca zamieszkania, 10 ujawnionych przestępstw, 22 osoby ujęte i przekazane Policji oraz 8 zabezpieczeń miejsc przestępstw, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsca zagrożonego takim zdarzeniem. W przypadku tych zdarzeń występuje znaczna fluktuacja w analizowanych latach, wobec czego nie można wnioskować o trendach.

Tabela 117. Pozostałe efekty działania Straży Miejskiej

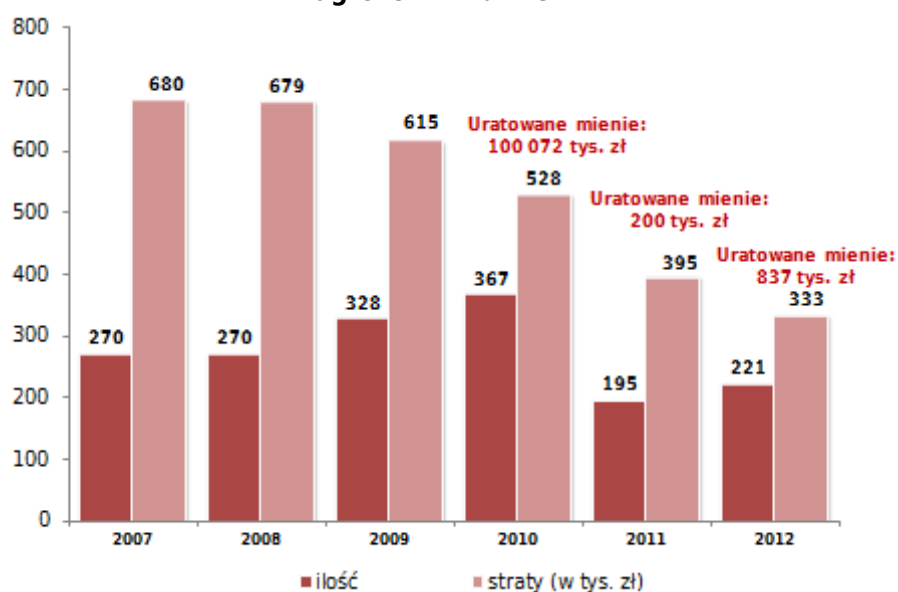
Wyszczególnienie	Osoby doprowadzone do izby wytrzeźwień lub miejsca zamieszkania	Ujawnione przestępstwa	Osoby ujęte i przekazane Policji	Zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsca zagrożonego takim zdarzeniem	
2007	191	20	33		1
2008	177	30	31		7
2009	299	11	12		5
2010	518	19	38		14
2011	416	13	13		1
2012	377	10	22		8

Źródło: Straż Miejska w Kutnie.

Łączna ilość czynności służbowych⁷¹ podejmowanych przez Straż Miejską w Kutnie, na przestrzeni analizowanych lat, rosła i wynosi od 9395 w roku 2007 r., do 10053 w roku 2012.

Efekty działań Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie w zakresie ochrony przeciwpożarowej pokazują, że zarówno ilość zdarzeń jak i wysokość poniesionych strat jest wyższa w przypadku miejscowych zagrożeń aniżeli pożarów. Na przestrzeni analizowanych lat tendencję malejącą przyjmuje zarówno wysokość strat spowodowanych pożarami jak i zagrożeniami miejscowymi. Należy dodać, że łączna wartość uratowanego mienia wynikającego z miejscowych zagrożeń w latach 2010-2012 wyniosła ponad 101 mln zł.

Wykres 37. Wyniki działania Powiatowej Straży Pożarnej w zakresie miejscowych zagrożeń w Kutnie

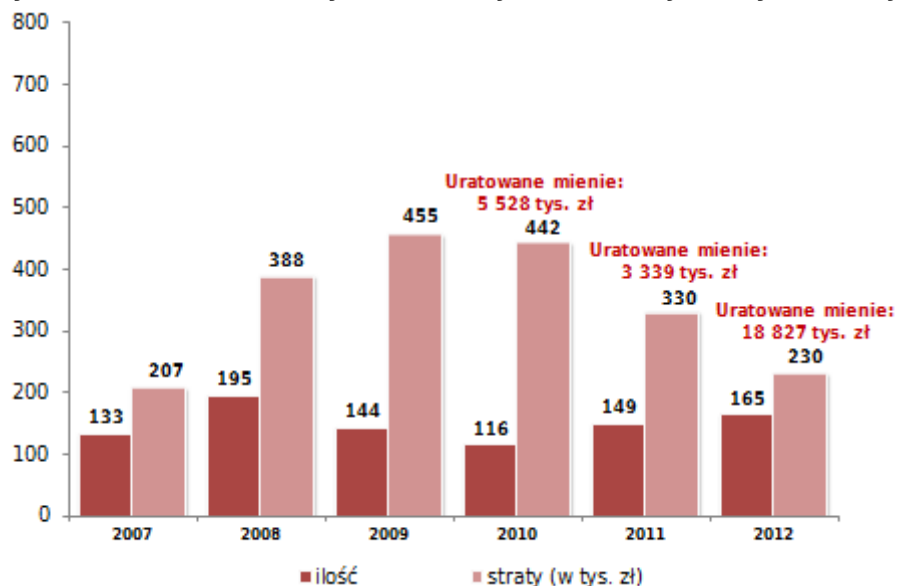
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie.

⁷¹ Np. pouczenie, mandaty, wnioski do sądu, kontrole porządkowe, rozmowy wychowawcze, itp.

Wartość uratowanego mienia z tytułu pożarów była najwyższa w roku 2012 i wyniosła 18827 tys. zł, jednocześnie w tym samym roku zanotowano najniższą, od 5 lat, wartość strat wynoszącą 230 tys. zł.

Wykres 38. Wyniki działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie.

Spis tabel:

Tabela 1. Ludność w latach 2007 – 2012 (liczba osób)	21
Tabela 2. Odsetek osób w wieku 65+ w populacji (%)	22
Tabela 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2007 - 2012	26
Tabela 4. Przyrost naturalny na 1 000 ludności (%)	28
Tabela 5. Saldo migracji krajowych i zagranicznych na pobyt stały w latach 2007 - 2012 (liczba osób)	29
Tabela 6. Saldo migracji na 1 000 ludności (wskaźnik)	30
Tabela 7. Prognoza ludności w latach 2013-2035 (liczba ludności)	33
Tabela 8. Dane demograficzne dla wybranych miast – porównanie w latach 2007 i 2012	35
Tabela 9. Wskaźniki obciążenia demograficznego w wybranych miastach – porównanie w latach 2007 i 2012 (dane w osobach)	35
Tabela 10. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	40
Tabela 11. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	41
Tabela 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	41
Tabela 13. Spółki prawa handlowego na 1000 mieszkańców	42
Tabela 14. Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców ..	42
Tabela 15. Najwięksi inwestorzy zagraniczni (w kolejności alfabetycznej)	43
Tabela 16. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (zł)	44
Tabela 17. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (zł)	45
Tabela 18. Tereny inwestycyjne w Kutnie	46
Tabela 19. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w 2012 r. (%)	53
Tabela 20. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	54
Tabela 21. Wskaźniki aktywności gospodarczej – porównanie w latach 2007 i 2012 (dane w osobach)	56
Tabela 22. Nakłady brutto na środki trwałe oraz wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (zł)	56
Tabela 23. Pracujący w gospodarce narodowej (liczba osób)	58
Tabela 24. Pracujący na 1000 mieszkańców (liczba osób)	58
Tabela 25. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2007-2012 (osoby)	60
Tabela 26. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%) .	60
Tabela 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)	61
Tabela 28. Bezrobocie długotrwałe (powyżej 12 m-cy) (w tys. osób)	61
Tabela 29. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (zł)	63
Tabela 30. Wskaźniki rynku pracy – wybrane dane dla miast – porównanie lat 2007 i 2012	64
Tabela 31. Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)	64

Tabela 32. Bezrobocie długotrwałe.....	65
Tabela 33. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (zł)	65
Tabela 34. Wychowanie przedszkolne w wybranych miastach	69
Tabela 35. Szkoły podstawowe ogółem w wybranych miastach	69
Tabela 36. Gimnazja ogółem w wybranych miastach	73
Tabela 37. Szkolnictwo ponadgimnazjalne dla młodzieży w wybranych miastach	73
Tabela 38. Szkolnictwo ponadgimnazjalne dla dorosłych w wybranych miastach	75
Tabela 39. Szkolnictwo artystyczne I i II stopnia w wybranych miastach.....	78
Tabela 40. Szkolnictwo wyższe w 2012 r. w wybranych powiatach	78
Tabela 41. Opieka żłobkowa dla wybranych miast - porównanie w latach 2007 i 2012	84
Tabela 42. Placówki ambulatoryjnej opieki medycznej (ilość).....	84
Tabela 43. Porady na 1000 mieszkańców (ilość)	85
Tabela 44. Personel pracujący na 10 tys. mieszkańców	85
Tabela 45. Opieka zdrowotna dla wybranych miast - porównanie w latach 2007 i 2011/2012	87
Tabela 46. Personel medyczny - wybrane dane dla miast - porównanie w latach 2007 i 2011	87
Tabela 47. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)	88
Tabela 48. Placówki stacjonarnej opieki społecznej	89
Tabela 49. Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Kutnie w latach 2007-2012	89
Tabela 50. Powody przyznania pomocy społecznej w Kutnie w latach 2007-2012	90
Tabela 51. Placówki stacjonarnej opieki społecznej w wybranych miastach - porównanie lat 2007 i 2012	93
Tabela 52. Korzystający z pomocy społecznej w wybranych miastach - porównanie lat 2008 i 2011	93
Tabela 53. Liczba zasobów mieszkaniowych w latach 2007-2012	105
Tabela 54. Liczba osób przypadających na 1 mieszkanie w latach 2007-2012.....	105
Tabela 55. Liczba izb przypadająca na 1 osobę w latach 2007-2012.....	106
Tabela 56. Powierzchnia użytkowa mieszkania w m ² przypadająca na 1 osobę w latach 2007-2012	106
Tabela 57. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań.....	107
Tabela 58. Mieszkania według roku zakończenia budowy/oddania do użytkowania	108
Tabela 59. Wielkość zasobu mieszkaniowego miasta Kutno w 2012 roku	108
Tabela 60. Wielkość zasobu mieszkaniowego miasta w latach 2007-2012	109
Tabela 61. Budynki mieszkalne oddane do użytku w latach 2007-2012	109
Tabela 62. Mieszkania oddane do użytku ogółem w latach 2007-2012	110
Tabela 63. Nowe mieszkania oddane do użytku na 1000 ludności	110
Tabela 64. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	111
Tabela 65. Ilość mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2007-2012.....	111

Tabela 66. Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² oddanych do użytkowania w latach 2007-2012.	112
Tabela 67. Ilość transakcji sprzedaży lokali mieszkalnych na wolnym rynku w latach 2007-2012	113
Tabela 68. Cena 1 m ² lokali mieszkalnych na wolnym rynku w poszczególnych latach (zł)	114
Tabela 69. Transakcje sprzedaży niezabudowanych gruntów pod zabudowę mieszkaniową na wolnym rynku w poszczególnych latach	115
Tabela 70. Budynki niemieszkalne oddane do użytkowania w latach 2007-2012	116
Tabela 71. Powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych w m ² oddanych do użytkowania w latach 2007-2012	117
Tabela 72. Transakcje sprzedaży lokali handlowo-usługowych na wolnym rynku w latach 2007-2012	118
Tabela 73. Porównanie zasobu nieruchomości w 2012 roku w poszczególnych miastach	118
Tabela 74. Mieszkania oddane do użytkowania	121
Tabela 75. Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania	122
Tabela 76. Nowe i rozbudowane budynki niemieszkalne oddane do użytkowania	123
Tabela 77. Dochody miasta Kutno w latach 2007-2012 w zł	125
Tabela 78. Największe składniki dochodów własnych miasta Kutno w latach 2007-2012	126
Tabela 79. Dochody miasta Kutno z tytułu środków z budżetu Unii Europejskiej oraz programów i projektów unijnych w latach 2007-2012	126
Tabela 80. Dochody miasta Kutno na 1 mieszkańca w latach 2007-2012 (w zł)	127
Tabela 81. Prognoza dochodów miasta Kutno na lata 2014-2020 (zł)	128
Tabela 82. Dochody miast na 1 mieszkańca w 2007 i 2012 roku	129
Tabela 83. Stawki podatku od nieruchomości miast w 2007 i 2012 roku za 1 m ²	130
Tabela 84. Dochody miast z tytułu środków z budżetu Unii Europejskiej oraz programów i projektów unijnych w latach 2007 - 2012 (w zł)	131
Tabela 85. Dochody miast na 1 mieszkańca z tytułu środków z budżetu Unii Europejskiej oraz programów i projektów unijnych w latach 2007 - 2012 (zł)	131
Tabela 86. Dochody mieszkańców powiatu i miasta w latach 2007 - 2012 (zł)	132
Tabela 87. Dochody mieszkańców powiatu i miasta z tytułu wynagrodzeń w latach 2007 - 2012 (zł)	133
Tabela 88. Dochody mieszkańców powiatu i miasta z tytułu rent i emerytur w latach 2007 - 2012 (zł)	134
Tabela 89. Dochody mieszkańców powiatu i miasta z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w latach 2007 - 2012 (zł)	134
Tabela 90. Straty mieszkańców powiatu i miasta z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w latach 2007 - 2012 (zł)	135
Tabela 91. Pozostałe dochody mieszkańców powiatu i miasta w latach 2007 - 2012 (zł)	136
Tabela 92. Najważniejsze inwestycje w infrastrukturę sportową w Kutnie	140
Tabela 93. Miejskie dotacje na kluczowe dyscypliny sportowe w latach 2007-2013 (zł)	140

Tabela 94. Wydatki miast z grupy porównawczej na kluby sportowe i inne organizacje sportowe (zł)	142
Tabela 95. Miejsca noclegowe na 1000 mieszkańców	146
Tabela 96. Udzielone noclegi na 1000 mieszkańców	146
Tabela 97. Korzystający z noclegów na 1000 ludności	147
Tabela 98. Dane dotyczące turystyki dla wybranych miast - porównanie w latach 2007 i 2012 ...	149
Tabela 99. Wydatki miasta Kutno na samorządowe instytucje kultury (zł)	152
Tabela 100. Zatrudnienie w miejskich instytucjach kultury	153
Tabela 101. Wydatki miast na kulturę 2007-2012 (w zł na 1000 mieszkańców)	154
Tabela 102. Wydatki miast z grupy porównawczej na kulturę (w tys. zł)	156
Tabela 103. Natężenie ruchu pociągów pasażerskich na stacji Kutno w wybranych destynacjach (ilość połączeń w ciągu doby)	160
Tabela 104. Samochody osobowe na 1000 mieszkańców	162
Tabela 105. Motocykle na 1000 mieszkańców	163
Tabela 106. Ścieżki rowerowe (km)	163
Tabela 107. Wybrane dane dotyczące środowiska w poszczególnych miastach - porównanie w latach 2007 i 2012	167
Tabela 108. Ścieki dopływające do GOŚ Sp. z o.o. w latach 2010-2012 (w dam ³)	168
Tabela 109. Wybrane dane dotyczące środowiska w poszczególnych miastach - porównanie w latach 2007 i 2011/2012 (w zależności od dostępności danych)	169
Tabela 110. Ilość stwierdzonych przestępstw na terenie podległym KPP w Kutnie	171
Tabela 111. Przestępstwa kryminalne wg typu w latach 2007-2012	172
Tabela 112. Zestawienie przeprowadzonych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia w latach 2010-2012 (wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego)	173
Tabela 113. Kategorie wykroczeń najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa	173
Tabela 114. Ilość oraz rodzaj zaistniałych przestępstw	174
Tabela 115. Ilość oraz rodzaj zaistniałych wykroczeń	174
Tabela 116. Główne efekty działania Straży Miejskiej	175
Tabela 117. Pozostałe efekty działania Straży Miejskiej	175

Spis wykresów:

Wykres 1. Schemat zależności między urodzeniami a potrzebami człowieka w miarę upływu czasu (wieku)	18
Wykres 2. Ludność Kutna wg wieku i płci (stan na koniec 2012 r.)	22
Wykres 3. Ludność Kutna wg wieku i płci (stan na czerwiec 2013 r.)	23
Wykres 4. Struktura ludności Kutna wg ekonomicznych grup wieku (%)	24
Wykres 5. Teoretyczna różnica w liczbie osób schodzących i wchodzących na lokalny rynek pracy - kobiety.	27
Wykres 6. Teoretyczna różnica w liczbie osób schodzących i wchodzących na lokalny rynek pracy - mężczyźni.....	27
Wykres 7. Ruch naturalny w Kutnie w latach 2007-2012 (liczba osób)	29
Wykres 8. Struktura wymeldowań wg kierunków migracji w latach 2007-2012 (%)	31
Wykres 9. Struktura wymeldowań do gmin miejskich wg wieku (%).....	31
Wykres 10. Struktura wymeldowań do gmin wiejskich wg wieku (%)	32
Wykres 11. Liczba ludności w wybranych miastach w latach 2007-2012 (liczba osób).....	34
Wykres 12. Wskaźniki obciążenia demograficznego w wybranych miastach w 2012 r. (liczba osób)	36
Wykres 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminach miejskich województwa łódzkiego w 2012 r.	40
Wykres 14. Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców w gminach miejskich województwa łódzkiego w 2012 r.	43
Wykres 15. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w powiatach województwa łódzkiego w 2011 r.	44
Wykres 16. Sprzedane i wolne tereny inwestycyjne w dzielnicy Skłęczki (stan na 30 czerwca 2013 r.)	47
Wykres 17. Powierzchnia sprzedanych miejskich terenów inwestycyjnych w dzielnicy Skłęczki (ha)	47
Wykres 18. Wartość netto sprzedanych miejskich terenów inwestycyjnych w dzielnicy Skłęczki (zł)	48
Wykres 19. Średnia cena za 1m ² gruntów sprzedanych w dzielnicy Skłęczki	48
Wykres 20. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminach miejskich w województwie łódzkim w 2011 r.....	59
Wykres 21. Liczba bezrobotnych a pracujący w Kutnie (osoby)	62
Wykres 22. Prognoza liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w Kutnie	71
Wykres 23. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych ze specjalnymi dla młodzieży	74
Wykres 24. Liczba dorosłych uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w wybranych miastach	76
Wykres 25. Zarządcy budynków mieszkalnych w 2012 roku (ilość lokali).....	107
Wykres 26. Mieszkania indywidualne oddane do użytku w latach 1995-2012 (szt.)	113
Wykres 27. Wzrost cen lokali mieszkalnych w latach 2007-2012	114

Wykres 28. Średnia cena 1 m ² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego w poszczególnych latach	115
Wykres 29. Zasoby mieszkaniowe przypadające na 1000 osób wg stanu na 2012 rok.....	119
Wykres 30. Powierzchnia użytkowa mieszkania stanowiącego zasób mieszkaniowy w m ² na 1 osobę, wg stanu na 2012 r.	119
Wykres 31. Zasób nieruchomości gruntowych poszczególnych miast w 2012 r. (ha)	120
Wykres 32. Liczba nowo oddanych mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2007-2012	121
Wykres 33. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w 2012 r. wg wybranych krajów	147
Wykres 34. Wydatki miast woj. łódzkiego na kulturę w 2012 r. (w zł na 1000 mieszkańców)	153
Wykres 35. Dynamika wydatków na kulturę w miastach województwa łódzkiego 2007-2012	155
Wykres 36. Wskaźnik zagrożenia przestępczością na 10 tys. mieszkańców	172
Wykres 37. Wyniki działania Powiatowej Straży Pożarnej w zakresie miejscowych zagrożeń w Kutnie	176
Wykres 38. Wyniki działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie	177

Spis zdjęć:

Zdjęcie 1. Widok na najstarszą część miasta: Plac Wolności i Rynek Zduński	15
Zdjęcie 2. Najmłodszy mieszkańcy Kutna.....	28
Zdjęcie 3. Budowa fabryki w Kutnowskim Parku Agro-Przemysłowym	46
Zdjęcie 4. Widok na dzielnicę przemysłową Skłęczki	49
Zdjęcie 5. Pierwszy kutnowski Orlik przy SP Nr 1 (2008 r.)	139
Zdjęcie 6. Aquapark Kutno	142
Zdjęcie 7. Centrum Teatru, Muzyki i Tańca.....	152
Zdjęcie 8. Kutnowski dworzec tuż po modernizacji.....	160
Zdjęcie 9. Autobus <i>City Smile</i> - wyrób kutnowskiej firmy AMZ,.....	161

KUTNO
miasto róż

Miasto Kutno
plac Marszałka Józefa Piłsudskiego 18
99-300 Kutno